

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת תצוה תשפ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

מנחות. פרק רביעי – התכלת דף מב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 רש"י תוספות

1 אין לה שיעור למעלה - דבמה דבעי להויה ארוך. ויש לה שיעור למטה - דמשולשת
 2 ארבע בעינן. אבל בעיז מרובי לא. הדרקתני "משור" - דבמשוה נמי מתבשרי גרדמי.
 3 וצריך לפרוה כי ציציתא ארביא - בכלרות של גזים, דבוקת מלמטה ופרדות
 4 מלמעלה. על חקן - על שפת חודו של חקן. גזיל - חוט עבה ורוקבן בתחלה כרי
 5 שלא דאז נח לקיטר. לשון אחר: גזיל - אלו הן
 6 וחסין שבשפת שני הצדדים, וקרוין אוריליש.
 7 שהיא נופפת על חקן - שהיא תולה ומכה
 8 על חקן. כלומר, כשיבחינה למעלה מן
 9 השפה, כדי שתראה תולה ונוגעת תחלתי בקרן.
 10 שרוחק מלא קשר גזיל - צריך שיבחינה מן
 11 השפה מלא קשר גזיל, שיעור הצירוף עם בשר
 12 עד פרק ואצטרף. ואצטרף דרב פפא - דאמר
 13 ליעיל ארבעה בתוך שלושה. דמשמע שלא
 14 יבחינה יותר משלוש אצבעות. וכפא קריב
 15 לשפה שפי מעיל - ואפילו בחודה של שפה
 16 ליתבשר. דבתר ובצי ממלא קשר גזיל -
 17 דנסתר תרוב (דבוק), וירד (וגדיל) למטה עד
 18 שעמד בעיז ממלא קשר. אי נמי, נסתר הבגד
 19 למטה שקרוין אמפלייר, עד שפחת מן
 20 השפה עד דבוק ממלא קשר גזיל. בשעת
 21 עשיה [אתרין] - [דא] דרבי יעקב. ואנא נמי
 22 בשעת עשיה [תורה] מלא קשר גזיל. איכסת -
 23 רב טבא. לא כד טבא עד. מיבנה -
 24 מבני ארץ ישראל, ורבינא מארץ ישראל הוה.
 25 ועיקר ליה - כופל לה קדם שיתלם בציצית.
 26 ומעיל ובלגיסא - מוכניס הכפל בנקב
 27 התלתי. ואבן יוכיב - ענבן, שחור
 28 ומכניס שתיים הראשים בתוך הכפל, ותלויין
 29 בעיביה מלכות. תורה דרשו: "גזיל" - אשני,
 30 "גזילים" - רחתי משמע, שתן ארבעה חסין,
 31 ואחר כך כופל לשנתה. רבי תנאי - חסין,
 32 דתוביב "גזילים" - לרבות עד שנים גזילים,
 33 דדחו תמניא חסין. כך כבלה מרביע יעקב חסון
 34 דמתכס יבמות. ראינתי שיחבר -
 35 שהבניסן טבילת כופלן חון שיחבר. בירין -
 36 מוכניס ארבעה חסין ואחר כך כופל לשנתה -
 37 רבי חושי - חלו מוטל ציצית טליתו. ציצ -
 38 לילגל. אי אריבה ברבה - בשעת עשיה. סאי
 39 רומיא - מאי קושיא. כל מצוה בששיה בני
 40 בישראל אינו צריך ריבה - דאין יכול לומר
 41 "אשר קדשני", דתא גוי נמי כשר בה. מפי
 42 הגמרה. רופא = מוחל. ואל ימול בתי - לפי
 43 שמל לשם דר גרויים. דרופיש התם ממשכת
 44 עבודה זרה (ב. כו. א.) מדיי אורא - דמקיש
 45 רב חסדא. אלא לרב רב מיפסל פסל - דמקיש
 46 בני. הלכך איכא למעשר דרב חסדא לא קשאי
 47 אלא לרב. ואתא את בריהי תשומר - לנעמול
 48 במנחתא אד מוסרי. תהלו ימול - קרי ביה תמול
 49 ימול. מוכה מסיעי ליה - לרב חסדא. מוכה מכל
 50 מקום - מפרש בפרק קמא דמתכס סוכה.
 51 מפרש

1 **ואביק** ליהו מיבק - נראה לי שלא היה מעביר דרך נקב האבק אלא שחצין לכל
 2 היתה, וחשמני מניח וקושר בו. דאם לא כן היה יכול להעביר ציצית מן השלת
 3 דרך האבק אחר עשייתו, ולא משכחת כלאם בציצית. **תמניא** גבלימא - דרשי "גזילים"
 4 ארבעה, וכן מתבלה, שבשעת נתינת בטלית דלת פליח דרשי כי בלאו, ומילא
 5 כן דחו להויה שחית.
 6 בנזי שהיא פסולה - משמע: היא אינה שרייה.
 7 ולא אמר: כל שאינו בלבישה אינו בעישה, דתא
 8 לא תיבז בעוה לבישה אלא בכלאי, ומילא
 9 אחריתי. ויא. ונבי תפילין דרשי כי בלאו, ומילא
 10 **בישראל** אינו צריך לברך - דמשמע "עזר"
 11 דהוה. דסתמידי לשם דר גרויים. אפי על גב דרני
 12 אמת קו. וגי, אפי על גב דרני. ונבי תפילין
 13 [עיס כ. כ.] קא אמר בני גני. וגי ארעתא דבשעה
 14 בעדי - שאני התם דסתם אשה לא לית גיורושין
 15 קיימא. אלא תתם מיליה לשעה קיימא. דהכי בשעת
 16 גבי ובחס (ב. כ.) ומוחק כר ניהא בסמוך דבכשר
 17 ציצית בניו מדוכתיב "ועשו להם", דמשמע: אחרים
 18 עשו להם, ובתרי גבי משמע רב טויה שלא
 19 לשמה. ומיחיי תנאי מחפילין. בכושר דבציצית בני
 20 בעי לשמה אפי על גב דגדי כשר. ותמיה: כיון
 21 דלשמה לשמו קאי, אמאי איצטרך לרבות גזי?
 22 ושי לומה: לא דהכי בינינו איצטרך מיבני ישראל.
 23 ותמיה: ונבי ספרים ותפילין תמוזות, למה לי
 24 למעטי? וגי מוקשרתם ותבמתה? תיפול לי
 25 דסתם לאו לשמו קאי דבפרק דהתקוף [עיסין
 26 ג. ד.] פא אפרות שלא בתב לשמן, דאצטרך
 27 להם: "ספר תורה שכתבת, ואוכרת שבה לא
 28 בתבולו לשמן", משמע: אלא סתמן בתבול, דאביעי
 29 למעט "שכתבתם שלא לשמן" ושי לומה:
 30 איצטרך משום עבר ואשה מן מוסר ומשמד
 31 אפי על גב דרני. וגי, דהכי נמי בתוי קאי על גב
 32 דסתמייה לשם דר גרויים ולא איצטרך ליה קרא.
 33 אי נמי: לא דק. ובעי למיליה "שלא לשמן". דפרק
 34 "כל הגזי" (שם כד, א.) תנן: כל הגזי שנכתב שלא
 35 לשלם אשה פסול, ואפי על גב דסתמא נמי פסול,
 36 אלא לאו דא. דיקי, אי נמי, נראה דאוכרת לבד בעטן
 37 כולל ביה האי, ואצטרך למעטי אי בתב בלא אכרת.
 38 ואילו

38 רבי מאיר, רבי יהודה אומר: בתי ולא ארמיא; ובשיראל צריך לברך. דאמר מר: הפול אומר: "ברוך אשר קדשני במצותיו
 39 וצנני על המילח"?! מידו הוא טעמא אלא לרב, רב מיפסול פסיל. דאיתמר: מנין למילה בגוי שפסול? דרו בר פפא משמיה
 40 דרב אמר: "אתמה את בריתי תשמו", רבי יוחנן אומר: "המול ומול" - הפול ומול. סופה מסייע ליה, תפילין תוי תיובתיה. הרי
 41 סופה דכשירה בגוי, דתנאי: סופת גזים, סופת נשים, סופת בהמה, סופת פותיים, סופה מפל מקום - בשרה, ובלקבר שתאה
 42 העשבתה התיבתאה; ובשיראל אין צריך לברך, דתנאי: העושה סופה לעצמו, אומר: "ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם
 43 שהציתנו ורעיננו ורעיננו לזמן הזה", פא לישב פה, אומר: "ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשני במצותיו וצנני
 44 לישב בפסוקה", ואילו "לעשות סופה" לא מברך. תפילין תיובתיה, והרי תפילין דפסולות בגוי, דתני רב וחינא בריה דרבא
 45 מפשראי:

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף מג עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזלץ)
 רנה
 תוספות

1 תורה בעי עיבודו ושנא הכא בשאר ספרים איירי. ונראה לפרש: תפילין יש להם בדיקה —
 2 בחסירות וזמירות, ואפילו הכי אין נידוקן — שגנאי לטורחן. אבל לעבוד לשמה לא חישבין,
 3 שהכל בקיאין בו. והא דתניא בהרמזא תפילין (עירובין צו, א): הלוקח תפילין מן השוק
 4 בודקה אתה אתה — ברובעא איירי. (ולפידוש הקונטרס נראה לו לפרש שבודקה לא
 5 חישבין). והכי תניא בתוספתא דמסכת עבודה
 6 זרה: אין לוקחין תפילין ללא מן המומחה, ואם
 7 לקח מימי שאני מומחה ומנא בידו שנים או
 8 שלשה צדמים — בודק ממנו תפילין אחו של די
 9 או של ראש בצמוד הראשון, וכן שני וכן שליש.
 10 והא דתנן (עירובין צה, א): המוצא תפילין מנכנין
 11 זוג זוג אף על פי שלא ברוקן — דהם משום כבוד
 12 התפילין וכן חישבין. אין ימי, מוצא שאני, דרוב
 13 מנכנין אצל תפילין מומחין חן. ומבבילתא אינא:
 14 נאמר כאן "מומחה" ונאמר להלן (בראשית כ"ד) "מים"
 15 היתה נאולתו. מה הלן שנים עשר חושי — אף
 16 שאר מנין עירובין לבדוק תפילין אחר לשנים עשר
 17 חדש, דברי בית הלל. בני שמאי אומרם: אין
 18 צריך בדיקה. שגנאי אומר: אלו תפילין של אבי
 19 אימא. ופרק "המוצא תפילין" יודשלומי בני תנאי:
 20 תפילין צריך ובידקה אתה לשינוש גער חדש,
 21 דברי רבי. רבן שמעון מן גמליאל אומר: אין צריך.
 22 וכל תני מדרבנן קיימא סבירא להו בחוקה תפילין
 23 וכל תני מדרבנן, ולא קיימא כל תני. מהו דבשמיטא
 24 רבא איכא שמעורר לברוקן פגמיים בשבת. והני
 25 בדיקות לאו הוו שפום חסירות וזמירות. אלא שנא
 26 בלו ותתקלקלו. ובמוחה אשכחן בדיקה, דארמינן
 27 במבטח וממא (א, א) שנבדקו פעמיים בשבת,
 28 ויש לחלק. **בן** ארבעים — פירשתי פרק "האדשה"
 29 בנדה (סג, א). **מאי** אין לה בדיקה מי לקאמר
 30 אטעמה — ובידקה דרב ינחנן רב אדא אתני
 31 בלוקח מן המומחה שידעו טעמה פסולה, אבל
 32 לא ידע מקלא אילן, דאדחו נפתח לא ידע. **ורבי**
 33 שמעון פטר בשנים — אף על גב דארמינן ברבות
 34 (ב, א) בני קידוש נדבשם יחיבת. דכל שישנו
 35 בשמירה ישנו בכזירה חבור ושמוך ברבור אחד
 36 נאמר, וארמינן בני מבבילתין ויודשלומי
 37 ד"גדילים" רלא תלבש ביורם אחד נאמר —
 38 לאו מילתא היא, דהתם לא אימנר ברבור אחד
 39 אלא לאשמעונן הוא. אבל הבא אימנר בו הדין
 40 דלא יסתרו החדי. והכי בני אלו לחשקת
 41 ונדרשו כי יהי דומכין (פסחים מג, ב) גבי
 42 אכילת מצה, והדין שאני, דכתיבי בחז קרא.
 רבי

1 **בן ארבעים** יום — מתוקן בן ארבעים. לשון אחר: שבערו ארבעים יום משיצאו מגוף
 2 האדם (תתקלקל). **אין נגדיר חוותא** — נתקלקלה המראה פסולה. דקלא אילן הוא. **המירא**
 3 **איכבא** — שאור קשה. **וסימנך** — איזה שנינו כשר ואיזה שנינו פסול, שנינו שקך — המשנה
 4 דברו לרעה הכל יודיעך שני ערו הוא, ושניא אמת — המשנה דברו לחוסין עליו ולקיימו הכל
 5 יודיעך שטוב הוא. **אין בן בדיקה הקאמר**
 6 **נמי אטעמה** — אין אדם יוכל לבדוק הזמר אם
 7 לשם תכלת נצבט אם לטעמה לשם נסיון.
 8 ואמרו ליעל טעמה פסולה. לשון אחר:
 9 אטעמה — והכי קאמר אין בודקין יורה של
 10 תכלת בטעמה. שלא יפסל כל הורה, אלא
 11 שקלו ביעתא כדמפרש ליעל. **מי** — שם חבב.
 12 **מפשי** — שם מוקס. **אלו תכלת הוא** — דהא
 13 אישר חוותא ברוב ירוח, וקלא קלא אילן —
 14 דהא אישנו למעלותא כדרכי אלעור.
 15 **שמועא** — דרב ינחנן ורבא ארוא אחרדי
 16 אימנר. כלומר, שמעון דרב בדיקה, ולא פליגי.
 17 אלא היבא דברקנא כו', והא דרב אדא מוספת
 18 על דרב ינחנן ומפרש אותה. ודיק ויבין — מן
 19 המומחה. בחומרי מתינייתא — לדעיל דקתני
 20 טעמה פסולה. והכל בעי מומחה, מן המי —
 21 אם תגר הוא כשרה, דלא מרע נפשיה, ויבין לה
 22 שמישראל גשורה. **פסולה** — דשנא הוא אצבעת.
 23 וישראל לשמה ונשתי. **ואף על פי שאכזר** כו' —
 24 אפילו הכי ארמינן (גבי גוה ישראל מברח לו.
 25 **מאי קמטא** — אין מומחין מתינייתא לגוי. משום
 26 זונה — דלמא תיבא ליה זונה ישראלית, וסברה
 27 ישראלית הוא ותובל ליה. **ועברין משום** רלא
 28 תתחנן בם' (דברים ו). לשון אחר: משום זונה
 29 גוה, דלמא תיבא ליה ההוא גוה מאנשה, ואברהם
 30 כי ישראל נתנה לו, ואתי למחשדיה. **שנא**
 31 תלחו — ישראל עם הגוי זה, וסבר ישראל
 32 הוא, דהא יש לו צדיקה. והדוגרוב יתודה ומי
 33 ליה תיבילתא לפורוזא דאנשי ביתיה — דהי
 34 מטייל צדיקה לבגן שרוממבס באשתו. **ומכר**
 35 כל **צפרא** — ועד עשה דבר זה, כשמתעסק
 36 בטלויח בכל בוקר ובוקר היה במוך. **מורדי** —
 37 תיבילתא לכסות אשתו, עשה גשם חיובת בה
 38 — אלמא קסבר מצות עשה שכל אלה גרמא
 39 היא, דומנא בן ביים ובין בליליה, דאי זמן גרמא
 40 נשים שטרות. **אם** מן בליליה זמנה **אימי**
 41 **מכר** — אלא פנע ארמינן בשמעונן כשהיה
 42 חרשה הוה ליה לברך, הא מכאן ואילך יומא
 43 אריבא דהא אין ליה מוספיק. **אלו הזה**
 44 שרי כל בני יומא — אלא בלילה, והלכא כל
 45 מוכר אלא בצפרא, ויעולם כרבי. **ומאי שנא**
 46 **מצפרא** — לברך כשהוא עומד ומתעסק בה
 47 מצות קודם ליה לנירשוי מושבי. **כי משני**
 48 **מכסות לילה** הוותא יום — משני טליתות
 49 מצוייתא הוה, אתה ליום ואחת ללילה. **ישומין**
 50 **ניטא** היא — ולילה לרבי שמעון לאו זמן
 51 צדיקה. **הווי יום זמנה**. **כתיב** אישטראי כלבאים
 52 **לנביו** — אבנע, דכתיב ביה (שמות טז): "שש
 53 ותכלת". **כסות פומא** — דהייב ורנן — דאית
 54 ליה לילה זמן צדיקה. **הויא** מצות ועשהו שלא
 55 חזמן גרמא. **ונשים חיובת**.

1 **הרי פסות סומא אָמור**, **הא מָה אָני מְקיים** "וְרֵאיתָם אוֹתוֹ" — **פָּרַט לְכִסוֹת לִילָה**, וְמָה רֵאיתָ לְרֵבֹת פָּסוֹת סוּמָא וְלִחְזוּצֵי
 2 **כִּסוֹת לִילָה? מַכְבָּה אָני כִּסוֹת סוּמָא שְׁשִׁישָׁה בְּרֵאָה אֲצִל אַחֲרֵיהֶם, וּמוֹצֵי אָני כִּסוֹת לִילָה שְׁשִׁישָׁה בְּרֵאָה אֲצִל אַחֲרֵיהֶם. וְרַגְנֵן**

1 **בן ארבעים** יום — מתוקן בן ארבעים. לשון אחר: שבערו ארבעים יום משיצאו מגוף
 2 האדם (תתקלקל). **אין נגדיר חוותא** — נתקלקלה המראה פסולה. דקלא אילן הוא. **המירא**
 3 **איכבא** — שאור קשה. **וסימנך** — איזה שנינו כשר ואיזה שנינו פסול, שנינו שקך — המשנה
 4 דברו לרעה הכל יודיעך שני ערו הוא, ושניא אמת — המשנה דברו לחוסין עליו ולקיימו הכל
 5 יודיעך שטוב הוא. **אין בן בדיקה הקאמר**
 6 **נמי אטעמה** — אין אדם יוכל לבדוק הזמר אם
 7 לשם תכלת נצבט אם לטעמה לשם נסיון.
 8 ואמרו ליעל טעמה פסולה. לשון אחר:
 9 אטעמה — והכי קאמר אין בודקין יורה של
 10 תכלת בטעמה. שלא יפסל כל הורה, אלא
 11 שקלו ביעתא כדמפרש ליעל. **מי** — שם חבב.
 12 **מפשי** — שם מוקס. **אלו תכלת הוא** — דהא
 13 אישר חוותא ברוב ירוח, וקלא קלא אילן —
 14 דהא אישנו למעלותא כדרכי אלעור.
 15 **שמועא** — דרב ינחנן ורבא ארוא אחרדי
 16 אימנר. כלומר, שמעון דרב בדיקה, ולא פליגי.
 17 אלא היבא דברקנא כו', והא דרב אדא מוספת
 18 על דרב ינחנן ומפרש אותה. ודיק ויבין — מן
 19 המומחה. בחומרי מתינייתא — לדעיל דקתני
 20 טעמה פסולה. והכל בעי מומחה, מן המי —
 21 אם תגר הוא כשרה, דלא מרע נפשיה, ויבין לה
 22 שמישראל גשורה. **פסולה** — דשנא הוא אצבעת.
 23 וישראל לשמה ונשתי. **ואף על פי שאכזר** כו' —
 24 אפילו הכי ארמינן (גבי גוה ישראל מברח לו.
 25 **מאי קמטא** — אין מומחין מתינייתא לגוי. משום
 26 זונה — דלמא תיבא ליה זונה ישראלית, וסברה
 27 ישראלית הוא ותובל ליה. **ועברין משום** רלא
 28 תתחנן בם' (דברים ו). לשון אחר: משום זונה
 29 גוה, דלמא תיבא ליה ההוא גוה מאנשה, ואברהם
 30 כי ישראל נתנה לו, ואתי למחשדיה. **שנא**
 31 תלחו — ישראל עם הגוי זה, וסבר ישראל
 32 הוא, דהא יש לו צדיקה. והדוגרוב יתודה ומי
 33 ליה תיבילתא לפורוזא דאנשי ביתיה — דהי
 34 מטייל צדיקה לבגן שרוממבס באשתו. **ומכר**
 35 כל **צפרא** — ועד עשה דבר זה, כשמתעסק
 36 בטלויח בכל בוקר ובוקר היה במוך. **מורדי** —
 37 תיבילתא לכסות אשתו, עשה גשם חיובת בה
 38 — אלמא קסבר מצות עשה שכל אלה גרמא
 39 היא, דומנא בן ביים ובין בליליה, דאי זמן גרמא
 40 נשים שטרות. **אם** מן בליליה זמנה **אימי**
 41 **מכר** — אלא פנע ארמינן בשמעונן כשהיה
 42 חרשה הוה ליה לברך, הא מכאן ואילך יומא
 43 אריבא דהא אין ליה מוספיק. **אלו הזה**
 44 שרי כל בני יומא — אלא בלילה, והלכא כל
 45 מוכר אלא בצפרא, ויעולם כרבי. **ומאי שנא**
 46 **מצפרא** — לברך כשהוא עומד ומתעסק בה
 47 מצות קודם ליה לנירשוי מושבי. **כי משני**
 48 **מכסות לילה** הוותא יום — משני טליתות
 49 מצוייתא הוה, אתה ליום ואחת ללילה. **ישומין**
 50 **ניטא** היא — ולילה לרבי שמעון לאו זמן
 51 צדיקה. **הווי יום זמנה**. **כתיב** אישטראי כלבאים
 52 **לנביו** — אבנע, דכתיב ביה (שמות טז): "שש
 53 ותכלת". **כסות פומא** — דהייב ורנן — דאית
 54 ליה לילה זמן צדיקה. **הויא** מצות ועשהו שלא
 55 חזמן גרמא. **ונשים חיובת**.

1 **הרי פסות סומא אָמור**, **הא מָה אָני מְקיים** "וְרֵאיתָם אוֹתוֹ" — **פָּרַט לְכִסוֹת לִילָה**, וְמָה רֵאיתָ לְרֵבֹת פָּסוֹת סוּמָא וְלִחְזוּצֵי
 2 **כִּסוֹת לִילָה? מַכְבָּה אָני כִּסוֹת סוּמָא שְׁשִׁישָׁה בְּרֵאָה אֲצִל אַחֲרֵיהֶם, וּמוֹצֵי אָני כִּסוֹת לִילָה שְׁשִׁישָׁה בְּרֵאָה אֲצִל אַחֲרֵיהֶם. וְרַגְנֵן**

מנחות. פרק רביעי – התכלת דף מד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 רמא תוספות

1 זיל טפי – אפילו הכי מוזיל העבד יותר מן האשה. לשון אחוה. זיל טפי – כלומר, זיל
 2 והוסף ובכך "שלא שאכל עבד" כדי להשלים. נפו – מראה נופ. הבגית דרוקו. ועולה
 3 מן הארץ. לפיכך – שאינו עולה אלא אחת לשבעים שנה, דמוי יקרו. ציצית – מצוה
 4 קלה, גשה בעלמא. נפת של רומי – נטבעה בדיו ומלך שהוא שדה של רומי. לשון
 5 אחוה: עבודה זרה. במסוק אחרון של פרחש

6 (במדרב טו) כתיב שתי פעמים "אני ה'
 7 אלהים", אחד בראשו ואחד בסופו. שליש
 8 למלות – שניתנה להתגיר. אותן מצעות
 9 לא מצוה, והביאתן, והוא היה שבר
 10 בעולם הזה. הוציאה כתב מידה – והספירה לו כל
 11 המצוות, ששמים היא מנגידת, לפי
 12 שמעוה נם גדול של חומר מצוה, ושטחו לו
 13 ארבע ציצית על פניו. פותק – שלנים בו
 14 עורבים ועבים. והשובר בית כ" – פטור, שמא
 15 יחזור בו. משום שאין ישראל – דלאחר
 16 שקבעו שב אינו נוטל ממש אפילו יפאז
 17 ממנו, כדאמר בפרק "השואל" בבבא מציעא
 18 (קב, א), הלכך בקושי יצא מנחה מפני טרח
 19 מזהה אחרת, ואפילו יוצא מנחה – שיתנה
 20 אוד מורה בשמיצאה מונגת במזוה.
 21 ונמצאת ארץ ישראל מושבת, אלא שיש לו
 22 שתיין – ואם אינו מניח אלא אחת. אותה מצוה
 23 מציא קיים. היא מנחה נמי לא יעליב –
 24 בתמידי. ומעיקרא – דאמר מעבכת. מאי סבר
 25 שמא יפגע – אי אמרתינן דאית מעבכת. ויפגע
 26 ולא יקב האחרת. כשמונה עשה – ארבע
 27 פרושית יש בוק, ואכל חרא קימי תרי עשה.
 28 וקשרתם לאות' יהוה לטוטפות' (דברים א),
 29 לשון אחוה ב"בדיה" ב"יבא" (שמות ב) כתיב
 30 "וזה" ב"יבא", לאתונו וישמרת את החוקה
 31 וגו', ובסוף הפרשה כתיב: "וזה לאות' וגו' –
 32 דהיי שלש, ובקריאת שמע' (דברים ו) וקשרתם
 33 לאות... יהוה לטוטפות", וכן ב"בדיה אם שמוע'
 34 (שם יא) תרי – הרי שבע. וישמרת את דברי
 35 אלה' דדרשין בפרק "הקומץ ורבה" (מנחות
 36 ב), לו בדפנין קמישתי, שהיה שיהי כנגן
 37 הלכ – הרי שמונה. בציצית השש – "ועשה'
 38 וזנבו", וזהו, "ואיחם", "נגלים תעשה לך".
 39 ה'

40 בדיה, חוץ מאותן מצעות, ובאת לבית מדרשו של רבי חייא. אמרה לו: רבי, צוה עלי ועשוי
 41 גיורת. אמר לה: פתי, שפא עיניך נתת פאחד מן התלמידים? הוציאה פתב מידה ונתנה לו,
 42 אמר לה: לבי ובי במספקד. אותן מצעות הפיהו. אמר לו באיסור הציצה לו בדיה. זה מתן שקרו
 43 בעולם הזה, ולעולם הקא – איני יודע פיהו. אמר רב יהודה: מלית שאולה. כל שלשים
 44 יום פמורה יום הציצית, מיין ואילף פיהו. תנא נמי הכי: הדר בפנין בארץ ישראל
 45 והשובר בית בחוץ ארצין – כל שלשים יום פטור מן המזוה, מיין ואילף תיב; אבל השובר
 46 בית בארץ ישראל – עושה מזוה לאחור, כשום וישוב דארץ ישראל. תפלה של דר אינה
 47 מעבכת. אמר רב חסדא: לא שנו אלא שיש לו, אבל אין לו – מעבכת. אמרו לו:
 48 אמרה? אמר להו: לא, אלא מאן דלית ליה תרי מצות, חד מצוה נמי לא לעביד?
 49 ומעיקרא מאי סבר? – גזירה שפא ויפגע. אמר רב ששת: כל שאינו מניח תפילין
 50 – עובר בשמונה עשה, וכל שאין לו ציצית כנגדו – עובר בחמישה עשה, וכל פתן
 51 שאינו עולה לריון – עובר בשלושה עשה, כל שאין לו מזוזה בפתחו – עובר בשני
 52 עשה, ו"בתבתם". ו"בתבתם". אמר ריש לקיש: כל המניח תפילין מאריך ימים, שנאמר:

1 זיל טפי – אבל אבוד לא ממכרין, דאינו מצוי, דהוי כל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא
 2 בדרך ארץ. וראה יתור שמכר אנבד ואשה שאין (מצוין) ממוזין. כמזוה.
 3 לבית מדרשו של רבי חייא – אינו רבי חייא. שרבי נתן שהיה חשוב מרבי, כדאמרין
 4 (בבא בתרא קלא, א): ילדות דיהוה בו ידועותי פני בנות הבבלי, לא היה בימי ראה
 5 מרבי חייא. וביאורו ודאי נוספו. לבית מדרשו של
 6 רבי מאיר.

7 **טלית** שאלה כל שלשים יום – אין לדרקק
 8 ממאן דהוה שאלה שלשים יום, כמו
 9 הלואה בפרק קמא דמכות (ג, ב) חזא –
 10 דדילמא שאלה דטלית דוקא. ועוד, הבא לא
 11 מיטפס דלא דעת לשלש יום סבר אינשי
 12 מרשאי הדיא, אדא דרך שאלה יתה,
 13 דמאורייתא פטורה לעולם, כדרשין (חולין
 14 קלה, א): "ראשית גו אנאך" – ואל של אחרים,
 15 דבזוה נמי "בסותך" – ולא של אחרים. אם על גב
 16 דבזוה חיב השובר, כדמסקי הוה (שם עמוד
 17 ב) דביתיך לא אתא לאפקי בית אחרים, אלא
 18 לכדבבא דאמר דרך ביאתך (מנחות דל, א).
 19 ופרק קמא דימא (א, ב) נמי איכא הכי, והיינו
 20 טעמא. ולא מסתבר אדא דלעמיט יום אחרים,
 21 דכון ולשמוור עבד לא בטא. מזה, כל שלשים,
 22 אי פטור, ולאוי בית הדיא דיהוה חזא,
 23 כדאמרין פרק קמא דבבא בתרא (א, ב) גבי
 24 נשתהה שם שלשים יום הרי הוא כאנשי העיר.
 25 והא דמייתי הבא טעין לרב יהודה לאה דטלית
 26 שאולה, דמסתבר ליה לדמות טלית מדרבנן
 27 למזוה דאורייתא. וברך ענין אי מצנין לעמיט
 28 דלענין לפטור עד שלשים יום הוא דמייתי.
 29 ומדוי של מזוה ממוזי נמי מדרבנן, דהיי
 30 "ביתיך תכניס. ואל דבעי בפקס "השואל" (בבא
 31 מציעא קא, ב), מזוה על מפי? ויפך? הא אמר
 32 שוב מרשאי חובת הדיא – לאו לחיוב
 33 שרבי מייתי לה, אלא הכי קאמר: פטרא.
 34 דשומעביב אינו חיוב כיון שאינו רשע, וכן
 35 פרק קמא דמסכת עבודה זרה (א, א) דפרקי:
 36 היה נמי מפסק ליה ממוזוה ומשני: חובת הדי
 37 היא, פירושו: שאם ירעה לא יודר בו, אלא
 38 ישמחו בו לחנן וסוק, ולא מתייב. הוא
 39 דאמרין ריש רבי אליעזר דמילה (שבח קלא,
 40 ב): לא לכל אמר רבי אליעזר מכשירו מצוה
 41 ודחין את השבת, דמורה רבי אליעזר שאם עיין
 42 טליתו ועשה מזוה לפתוח חיב הואיל ובידו
 43 התפקדן, היה מצי לעימה: אבל לאו ובידו שלא
 44 לתפוח, אלא העמט השוה בכל לבולי עלמא,
 45 ולקמן דאמר חובת טלית בלא לבישה חיב.
 46 כל כיון שאינו עולה לחובן וכו' – וקא
 47 שכאמור על עולה כדאיתא בסוטה (ל"א, א):
 48 "צריך שיאמר להם דון הבנסת: כהני ליתם,
 49 קודש". וברתוסם בבלי נמי מתרגמינן "אמור
 50 להם" – כד תימרין לתון, ופא על גב דרששין
 51 מניה עשה. מפיק ליה פרק ז'אלו נאמרך
 52 (סוטה דל, א): שניש בקראו כהניס כל כיון
 53 אחוה, ותרתי שמענין מניה. ומכל מקום אמר
 54 רבינו נמי שפאלו כיון אחוה עולה לכל הפחות
 55 מדרבנן, ודייק מלישא, אלא קאמר "שני כהניס
 56 עלים ולא אחוה", משמע אפילו אחוה. ועוד
 57 פירש שלשה צבור אין לו להקרות לפי שהוא
 58 מופסיק, ואין להפסיק אפילו ליהא שמה ריה ואפילו נחש כרוך על עקבו. וכן פירש רבינו דננאל, דשליח צבור המופסיק עבירה היא בידו. והניא בספרי: "אמור להם" –
 59 מלמד

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף מד עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

1 מלמד שחן הבטת אומר להם: אמרו. וברישלמי אמרין: ובלבד שיהא החון ישראל.
2 רחון לא היה שילח צבור, ש"חון הוא שמש הבטת. באריותא פרק קמא טענהוין (ו. ב).
3 ושני חונים, ופרק שביעי דבבא מציעא (ג. ג.) חוני מתא. אבל שילח צבור הוא הקורא.
4 ואומר רבנו זמן ששילח צבור היו פותח בברכה וסמיים, ואין הכותבים רשאי לתתו על
5 שיעלה הדירב מפסוק וקרא, ודרוקא בשמיעתא בבית
6 הבטת ואומר לו - עובר, אבל אם עמוד בחוץ -
7 אינו עובר. דאמרין בירושלמי: רבי שבעה בן פוס
8 כר הד תשיע והוה קאי אחורי עמודי, רבי
9 אלעזר מרבי פלוראי.

10 **ה' עליהם יהיו ולכל בהן תי רוחי ותחלימני**
11 **והחניני. משנה הפולת והשמן אין מעשבתן את**
12 **הנין, ולא הנין מעשבתן, הפתחות שלעל המזבחה החיצון**
13 **אין מעשבות זו את זו. גמרא תנו רבנן: "ומנחתם**
14 **ונספיהם" - הבא מנחה, ואחר כך הבא נסכים.**
15 **רבי אומר: "ובח נספיהם" - הבא ובה, ואחר כך**
16 **הבא נסכים. ורבי נמי הכתיב "ומנחתם ונספיהם"**
17 **הוא מפיגע ומנחתם ונספיהם פלילה, ומנחתם**
18 **ונספיהם אפילו למחר. - ורבנן נמי, הכתיב "ובח**
19 **ונספיהם!" - תהוא מיפגע ליה לכוזעירי, דאמר ועירי:**
20 **אין נסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח. - ורבי**
21 **נמי מיפגע ליה לכוזעירי! ורבנן נמי מיפגע ליה**
22 **למנחתם ונספיהם פלילה, ומנחתם ונספיהם אפילו**
23 **למחר! אלא היינו מעמיהו דרבנן דכתיב: "עלה**
24 **ומנחה". ורבי נמי הכתיב "עלה ומנחה!" אלא,**
25 **בבאים עם הזבח דכולי עלמא לא פליגי דמנחה**
26 **ואחר כך נסכים, דהכתיב "עלה ומנחה", פי פליגי**
27 **מנחה ואחר כך נסכים, בפני עצמן, רבנן סברי: מודבאין עם הזבח**
28 **במנחה ואחר כך נסכים, בפני עצמן נמי, מנחה ואחר**
29 **כך נסכים. ורבי: תהוא הוא דאידיד דאחילי מנחה פאכילה**
30 **גמר לה לבולא מילתא דאכילה, אבל בפני עצמן**

1 ה' עליהם - אותם שנשאש עליהם שם ה' בתפילין. חיוי. **משנה** הפולת והשמן - של
2 מנחת נסכים אין מעשבת את הנין, שאם הביא בן בלא סולת ושמן - מנשכן. והמתנת בו'
3 - כגון ארבע מתנות של חטאת אין מעשבת זו את זו, שאם לא נתן אלא אחת - כפי'.
4 **גמרא** הבא מנחה בו' - דמנחת נסכים קריבים תחילה. ואחר כך נסכים - אחר האברים
5 וזמן, ואחר הנסכים - הגהנה. אמרו ונספיהם
6 בלילה - דמנחת נסכים קריבין בלילה. ואי
7 קשיא: הא אמרין ב"הקמין רבד" (מנחות כו,
8 ב) דברים שדרבן ליקרב ביום, וקשיב מנחת
9 נסכים ומירש לה פטר "יש קרבנות" במסכת
10 תמורה (יד, א) דהא דקתי "ביום" - בנסכים
11 הבאים עם הזבח, והא דקתי "בלילה" - בנסכים
12 הבאין בפני עצמן, וכן דקתי ופירש רבא בלא נסכים,
13 ולאחר זמן הבאי נסכים ביום עצמן - יבול
14 להביאן בלילה. ואפילו לומר - אם הבאי היום
15 יבול להקריב נסכיו למחר, ולבלבד שלא יקדשו
16 בכלי מאתמול, דאי קרשי - נספלין בלילה,
17 כדתיא במסכת מעילה (ט, א): קדשו בכלי -
18 הוכשרו וליסל בטמול עם הזבח ובמזכיר פורים
19 וזבולת. אין הנסכים - הבאים עם הזבח, דכל זמן
20 שלא נטחט הזבח, אף על פי שחפרשין על
21 זה - יכול לשנתון נסח לבס אחר. אבל
22 לאחר שחטט - אינו יכול לשנתון לנח זבח
23 אחר. עולה ומנחה - משמע: אחראי העולם מיד
24 וקריב מנחה. על הנסכים אותיים שיה -
25 הלויים, במסכת ערכין פטר "אין נערכין" (יא,
26 א). ישפך - שפיכה אחר. כמשפטם - משמע:
27 עיבובא. כל הקריבות - האמורים בחומש
28 הפקודים. והני - דראש חדש ועצרת שכותבים
29 בחומש הפקודים. אלא יעצית נירא תני -
30 מתורת כהנים. דכתיב ב"אומר לא הכוננים"

1 **אילים**
2 ומנחתם וכו', ומאי ותיק: הא זבוח כתיב. אלא על כרחין כיון שכולם משונים הו' מהו כולו וצ"ל: לכך נראה לרבינו רם דרדשי מקרא דעצרת פרשת "אומר לא הכוננים" ואילים
3 שנים יהיו עלה וה' ומנחתם ונסכים אשה ריח ניחוח לה'. מרבית נסכים בין עלה לאשה - שמע מינה דבאים בלילה, כי "אשה" דהיינו הקטרה, ולא מיתורא. ונקט מנחה בירשא
4 ונסכי מעלה שיש בהקטרה. והא דפרק ארבעה דרף (א, א) ערש - משנתו נסכים" אפילו הוה משמע הוה מיתורא דקדשי. והתם גבי נזיר דכתיב "מנחתו
5 דגמרי, וכתיב "ומנחתם ונסכים" למחר נמי שמענין, כיון דגלי בני ערש - תו אין לחלק. ומימה האה הני קראי בבאין עם הזבח כותבי, והתו לא אתא אלא ביום, מדבאיית בפרק
6 שני דתמורה (יד, א) ש"חן לומר: דאם אינו ענין בבאין עם הזבח, והתו ענין בבאין לארץ הזבח. והא דאמרין ברש ענית (ב, ב): ה' הני נסוין זמיעי בלילה. והתו לא מעבדין. אפילו
7 בלילה, משמע דמקרא דפרי חת מיתה, שאין נסוין זמיעי אלא בתב - לאו מילתא היא. דכיון דגלי לן קרא בעצרת דהיי נסכי צבור, הוא הדין לכל נסכי צבור. וקרא דאדעיקר
8 בניזר, דהיי נסכי יחיד. **ב"ו** דמתמארא שירה עליהו - פירוש: הכותבים עם הזבח, אבל בפני עצמו - בעיה היא פרק "אין נערכין" (ש"כ, יב, א). ומכל מקום אם בלא זבח ערפי,
9 חתים עם הזבח.

10 **הפולת והשמן אין מעשבתן את הנין, ולא הנין מעשבתן, הפתחות שלעל המזבחה החיצון**
11 **אין מעשבות זו את זו. גמרא תנו רבנן: "ומנחתם**
12 **ונספיהם" - הבא מנחה, ואחר כך הבא נסכים.**
13 **רבי אומר: "ובח נספיהם" - הבא ובה, ואחר כך**
14 **הבא נסכים. ורבי נמי הכתיב "ומנחתם ונספיהם"**
15 **הוא מפיגע ומנחתם ונספיהם פלילה, ומנחתם**
16 **ונספיהם אפילו למחר. - ורבנן נמי, הכתיב "ובח**
17 **ונספיהם!" - תהוא מיפגע ליה לכוזעירי, דאמר ועירי:**
18 **אין נסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח. - ורבי**
19 **נמי מיפגע ליה לכוזעירי! ורבנן נמי מיפגע ליה**
20 **למנחתם ונספיהם פלילה, ומנחתם ונספיהם אפילו**
21 **למחר! אלא היינו מעמיהו דרבנן דכתיב: "עלה**
22 **ומנחה". ורבי נמי הכתיב "עלה ומנחה!" אלא,**
23 **בבאים עם הזבח דכולי עלמא לא פליגי דמנחה**
24 **ואחר כך נסכים, דהכתיב "עלה ומנחה", פי פליגי**
25 **מנחה ואחר כך נסכים, בפני עצמן, רבנן סברי: מודבאין עם הזבח**
26 **במנחה ואחר כך נסכים, בפני עצמן נמי, מנחה ואחר**
27 **כך נסכים. ורבי: תהוא הוא דאידיד דאחילי מנחה פאכילה**
28 **גמר לה לבולא מילתא דאכילה, אבל בפני עצמן**

1 **נסכים ערפי, והואיל דמיתאמרא שירה עליהו. "הפתחות שלעל המזבחה החיצון אין מעשבות זו**
2 **את זו". תנו רבנן: מנין לכל הניתנין על מזבחה החיצון שנתנן במתנה אחת, שפיפר? שגמרא:**
3 **"ודם וזבחיך ישפך על מזבחה ה' אלהיך". משנה הפרים והאילים והקבשים והשעירים אינן**
4 **מעשבתן זה את זה. רבי שמעון אומר: אם היו להם פרים מרובים ולא היו להם נסכים - יביא**
5 **פר אחד ונסכים, ולא יקריבו פולם בלא נסכים. גמרא הני פרים וקבשים דהיקא? אילימא**
6 **דחם - "במשפט" "במשפטם" כתיב בהו! אלא דראש הש"ש ועצרת דחומש הפקודים.**
7 **אילים**

1 **אילים קרמין** ותו דפרך "ורבנן נמי הא בעי ליה
2 ומנחתם וכו', ומאי ותיק: הא זבוח כתיב. אלא על כרחין כיון שכולם משונים הו' מהו כולו וצ"ל: לכך נראה לרבינו רם דרדשי מקרא דעצרת פרשת "אומר לא הכוננים" ואילים
3 שנים יהיו עלה וה' ומנחתם ונסכים אשה ריח ניחוח לה'. מרבית נסכים בין עלה לאשה - שמע מינה דבאים בלילה, כי "אשה" דהיינו הקטרה, ולא מיתורא. ונקט מנחה בירשא
4 ונסכי מעלה שיש בהקטרה. והא דפרק ארבעה דרף (א, א) ערש - משנתו נסכים" אפילו הוה משמע הוה מיתורא דקדשי. והתם גבי נזיר דכתיב "מנחתו
5 דגמרי, וכתיב "ומנחתם ונסכים" למחר נמי שמענין, כיון דגלי בני ערש - תו אין לחלק. ומימה האה הני קראי בבאין עם הזבח כותבי, והתו לא אתא אלא ביום, מדבאיית בפרק
6 שני דתמורה (יד, א) ש"חן לומר: דאם אינו ענין בבאין עם הזבח, והתו ענין בבאין לארץ הזבח. והא דאמרין ברש ענית (ב, ב): ה' הני נסוין זמיעי בלילה. והתו לא מעבדין. אפילו
7 בלילה, משמע דמקרא דפרי חת מיתה, שאין נסוין זמיעי אלא בתב - לאו מילתא היא. דכיון דגלי לן קרא בעצרת דהיי נסכי צבור, הוא הדין לכל נסכי צבור. וקרא דאדעיקר
8 בניזר, דהיי נסכי יחיד. **ב"ו** דמתמארא שירה עליהו - פירוש: הכותבים עם הזבח, אבל בפני עצמו - בעיה היא פרק "אין נערכין" (ש"כ, יב, א). ומכל מקום אם בלא זבח ערפי,
9 חתים עם הזבח.

10 **הפולת והשמן אין מעשבתן את הנין, ולא הנין מעשבתן, הפתחות שלעל המזבחה החיצון**
11 **אין מעשבות זו את זו. גמרא תנו רבנן: "ומנחתם**
12 **ונספיהם" - הבא מנחה, ואחר כך הבא נסכים.**
13 **רבי אומר: "ובח נספיהם" - הבא ובה, ואחר כך**
14 **הבא נסכים. ורבי נמי הכתיב "ומנחתם ונספיהם"**
15 **הוא מפיגע ומנחתם ונספיהם פלילה, ומנחתם**
16 **ונספיהם אפילו למחר. - ורבנן נמי, הכתיב "ובח**
17 **ונספיהם!" - תהוא מיפגע ליה לכוזעירי, דאמר ועירי:**
18 **אין נסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח. - ורבי**
19 **נמי מיפגע ליה לכוזעירי! ורבנן נמי מיפגע ליה**
20 **למנחתם ונספיהם פלילה, ומנחתם ונספיהם אפילו**
21 **למחר! אלא היינו מעמיהו דרבנן דכתיב: "עלה**
22 **ומנחה". ורבי נמי הכתיב "עלה ומנחה!" אלא,**
23 **בבאים עם הזבח דכולי עלמא לא פליגי דמנחה**
24 **ואחר כך נסכים, דהכתיב "עלה ומנחה", פי פליגי**
25 **מנחה ואחר כך נסכים, בפני עצמן, רבנן סברי: מודבאין עם הזבח**
26 **במנחה ואחר כך נסכים, בפני עצמן נמי, מנחה ואחר**
27 **כך נסכים. ורבי: תהוא הוא דאידיד דאחילי מנחה פאכילה**
28 **גמר לה לבולא מילתא דאכילה, אבל בפני עצמן**

1 **נסכים ערפי, והואיל דמיתאמרא שירה עליהו. "הפתחות שלעל המזבחה החיצון אין מעשבות זו**
2 **את זו". תנו רבנן: מנין לכל הניתנין על מזבחה החיצון שנתנן במתנה אחת, שפיפר? שגמרא:**
3 **"ודם וזבחיך ישפך על מזבחה ה' אלהיך". משנה הפרים והאילים והקבשים והשעירים אינן**
4 **מעשבתן זה את זה. רבי שמעון אומר: אם היו להם פרים מרובים ולא היו להם נסכים - יביא**
5 **פר אחד ונסכים, ולא יקריבו פולם בלא נסכים. גמרא הני פרים וקבשים דהיקא? אילימא**
6 **דחם - "במשפט" "במשפטם" כתיב בהו! אלא דראש הש"ש ועצרת דחומש הפקודים.**
7 **אילים**

1 **אילים קרמין** ותו דפרך "ורבנן נמי הא בעי ליה
2 ומנחתם וכו', ומאי ותיק: הא זבוח כתיב. אלא על כרחין כיון שכולם משונים הו' מהו כולו וצ"ל: לכך נראה לרבינו רם דרדשי מקרא דעצרת פרשת "אומר לא הכוננים" ואילים
3 שנים יהיו עלה וה' ומנחתם ונסכים אשה ריח ניחוח לה'. מרבית נסכים בין עלה לאשה - שמע מינה דבאים בלילה, כי "אשה" דהיינו הקטרה, ולא מיתורא. ונקט מנחה בירשא
4 ונסכי מעלה שיש בהקטרה. והא דפרק ארבעה דרף (א, א) ערש - משנתו נסכים" אפילו הוה משמע הוה מיתורא דקדשי. והתם גבי נזיר דכתיב "מנחתו
5 דגמרי, וכתיב "ומנחתם ונסכים" למחר נמי שמענין, כיון דגלי בני ערש - תו אין לחלק. ומימה האה הני קראי בבאין עם הזבח כותבי, והתו לא אתא אלא ביום, מדבאיית בפרק
6 שני דתמורה (יד, א) ש"חן לומר: דאם אינו ענין בבאין עם הזבח, והתו ענין בבאין לארץ הזבח. והא דאמרין ברש ענית (ב, ב): ה' הני נסוין זמיעי בלילה. והתו לא מעבדין. אפילו
7 בלילה, משמע דמקרא דפרי חת מיתה, שאין נסוין זמיעי אלא בתב - לאו מילתא היא. דכיון דגלי לן קרא בעצרת דהיי נסכי צבור, הוא הדין לכל נסכי צבור. וקרא דאדעיקר
8 בניזר, דהיי נסכי יחיד. **ב"ו** דמתמארא שירה עליהו - פירוש: הכותבים עם הזבח, אבל בפני עצמו - בעיה היא פרק "אין נערכין" (ש"כ, יב, א). ומכל מקום אם בלא זבח ערפי,
9 חתים עם הזבח.

10 **הפולת והשמן אין מעשבתן את הנין, ולא הנין מעשבתן, הפתחות שלעל המזבחה החיצון**
11 **אין מעשבות זו את זו. גמרא תנו רבנן: "ומנחתם**
12 **ונספיהם" - הבא מנחה, ואחר כך הבא נסכים.**
13 **רבי אומר: "ובח נספיהם" - הבא ובה, ואחר כך**
14 **הבא נסכים. ורבי נמי הכתיב "ומנחתם ונספיהם"**
15 **הוא מפיגע ומנחתם ונספיהם פלילה, ומנחתם**
16 **ונספיהם אפילו למחר. - ורבנן נמי, הכתיב "ובח**
17 **ונספיהם!" - תהוא מיפגע ליה לכוזעירי, דאמר ועירי:**
18 **אין נסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח. - ורבי**
19 **נמי מיפגע ליה לכוזעירי! ורבנן נמי מיפגע ליה**
20 **למנחתם ונספיהם פלילה, ומנחתם ונספיהם אפילו**
21 **למחר! אלא היינו מעמיהו דרבנן דכתיב: "עלה**
22 **ומנחה". ורבי נמי הכתיב "עלה ומנחה!" אלא,**
23 **בבאים עם הזבח דכולי עלמא לא פליגי דמנחה**
24 **ואחר כך נסכים, דהכתיב "עלה ומנחה", פי פליגי**
25 **מנחה ואחר כך נסכים, בפני עצמן, רבנן סברי: מודבאין עם הזבח**
26 **במנחה ואחר כך נסכים, בפני עצמן נמי, מנחה ואחר**
27 **כך נסכים. ורבי: תהוא הוא דאידיד דאחילי מנחה פאכילה**
28 **גמר לה לבולא מילתא דאכילה, אבל בפני עצמן**

1 **נסכים ערפי, והואיל דמיתאמרא שירה עליהו. "הפתחות שלעל המזבחה החיצון אין מעשבות זו**
2 **את זו". תנו רבנן: מנין לכל הניתנין על מזבחה החיצון שנתנן במתנה אחת, שפיפר? שגמרא:**
3 **"ודם וזבחיך ישפך על מזבחה ה' אלהיך". משנה הפרים והאילים והקבשים והשעירים אינן**
4 **מעשבתן זה את זה. רבי שמעון אומר: אם היו להם פרים מרובים ולא היו להם נסכים - יביא**
5 **פר אחד ונסכים, ולא יקריבו פולם בלא נסכים. גמרא הני פרים וקבשים דהיקא? אילימא**
6 **דחם - "במשפט" "במשפטם" כתיב בהו! אלא דראש הש"ש ועצרת דחומש הפקודים.**
7 **אילים**

1 **אילים קרמין** ותו דפרך "ורבנן נמי הא בעי ליה
2 ומנחתם וכו', ומאי ותיק: הא זבוח כתיב. אלא על כרחין כיון שכולם משונים הו' מהו כולו וצ"ל: לכך נראה לרבינו רם דרדשי מקרא דעצרת פרשת "אומר לא הכוננים" ואילים
3 שנים יהיו עלה וה' ומנחתם ונסכים אשה ריח ניחוח לה'. מרבית נסכים בין עלה לאשה - שמע מינה דבאים בלילה, כי "אשה" דהיינו הקטרה, ולא מיתורא. ונקט מנחה בירשא
4 ונסכי מעלה שיש בהקטרה. והא דפרק ארבעה דרף (א, א) ערש - משנתו נסכים" אפילו הוה משמע הוה מיתורא דקדשי. והתם גבי נזיר דכתיב "מנחתו
5 דגמרי, וכתיב "ומנחתם ונסכים" למחר נמי שמענין, כיון דגלי בני ערש - תו אין לחלק. ומימה האה הני קראי בבאין עם הזבח כותבי, והתו לא אתא אלא ביום, מדבאיית בפרק
6 שני דתמורה (יד, א) ש"חן לומר: דאם אינו ענין בבאין עם הזבח, והתו ענין בבאין לארץ הזבח. והא דאמרין ברש ענית (ב, ב): ה' הני נסוין זמיעי בלילה. והתו לא מעבדין. אפילו
7 בלילה, משמע דמקרא דפרי חת מיתה, שאין נסוין זמיעי אלא בתב - לאו מילתא היא. דכיון דגלי לן קרא בעצרת דהיי נסכי צבור, הוא הדין לכל נסכי צבור. וקרא דאדעיקר
8 בניזר, דהיי נסכי יחיד. **ב"ו** דמתמארא שירה עליהו - פירוש: הכותבים עם הזבח, אבל בפני עצמו - בעיה היא פרק "אין נערכין" (ש"כ, יב, א). ומכל מקום אם בלא זבח ערפי,
9 חתים עם הזבח.

10 **הפולת והשמן אין מעשבתן את הנין, ולא הנין מעשבתן, הפתחות שלעל המזבחה החיצון**
11 **אין מעשבות זו את זו. גמרא תנו רבנן: "ומנחתם**
12 **ונספיהם" - הבא מנחה, ואחר כך הבא נסכים.**
13 **רבי אומר: "ובח נספיהם" - הבא ובה, ואחר כך**
14 **הבא נסכים. ורבי נמי הכתיב "ומנחתם ונספיהם"**
15 **הוא מפיגע ומנחתם ונספיהם פלילה, ומנחתם**
16 **ונספיהם אפילו למחר. - ורבנן נמי, הכתיב "ובח**
17 **ונספיהם!" - תהוא מיפגע ליה לכוזעירי, דאמר ועירי:**
18 **אין נסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח. - ורבי**
19 **נמי מיפגע ליה לכוזעירי! ורבנן נמי מיפגע ליה**
20 **למנחתם ונספיהם פלילה, ומנחתם ונספיהם אפילו**
21 **למחר! אלא היינו מעמיהו דרבנן דכתיב: "עלה**
22 **ומנחה". ורבי נמי הכתיב "עלה ומנחה!" אלא,**
23 **בבאים עם הזבח דכולי עלמא לא פליגי דמנחה**
24 **ואחר כך נסכים, דהכתיב "עלה ומנחה", פי פליגי**
25 **מנחה ואחר כך נסכים, בפני עצמן, רבנן סברי: מודבאין עם הזבח**
26 **במנחה ואחר כך נסכים, בפני עצמן נמי, מנחה ואחר**
27 **כך נסכים. ורבי: תהוא הוא דאידיד דאחילי מנחה פאכילה**
28 **גמר לה לבולא מילתא דאכילה, אבל בפני עצמן**

1 **נסכים ערפי, והואיל דמיתאמרא שירה עליהו. "הפתחות שלעל המזבחה החיצון אין מעשבות זו**
2 **את זו". תנו רבנן: מנין לכל הניתנין על מזבחה החיצון שנתנן במתנה אחת, שפיפר? שגמרא:**
3 **"ודם וזבחיך ישפך על מזבחה ה' אלהיך". משנה הפרים והאילים והקבשים והשעירים אינן**
4 **מעשבתן זה את זה. רבי שמעון אומר: אם היו להם פרים מרובים ולא היו להם נסכים - יביא**
5 **פר אחד ונסכים, ולא יקריבו פולם בלא נסכים. גמרא הני פרים וקבשים דהיקא? אילימא**
6 **דחם - "במשפט" "במשפטם" כתיב בהו! אלא דראש הש"ש ועצרת דחומש הפקודים.**
7 **אילים**

1 **אילים קרמין** ותו דפרך "ורבנן נמי הא בעי ליה
2 ומנחתם וכו', ומאי ותיק: הא זבוח כתיב. אלא על כרחין כיון שכולם משונים הו' מהו כולו וצ"ל: לכך נראה לרבינו רם דרדשי מקרא דעצרת פרשת "אומר לא הכוננים" ואילים
3 שנים יהיו עלה וה' ומנחתם ונסכים אשה ריח ניחוח לה'. מרבית נסכים בין עלה לאשה - שמע מינה דבאים בלילה, כי "אשה" דהיינו הקטרה, ולא מיתורא. ונקט מנחה בירשא
4 ונסכי מעלה שיש בהקטרה. והא דפרק ארבעה דרף (א, א) ערש - משנתו נסכים" אפילו הוה משמע הוה מיתורא דקדשי. והתם גבי נזיר דכתיב "מנחתו
5 דגמרי, וכתיב "ומנחתם ונסכים" למחר נמי שמענין, כיון דגלי בני ערש - תו אין לחלק. ומימה האה הני קראי בבאין עם הזבח כותבי, והתו לא אתא אלא ביום, מדבאיית בפרק
6 שני דתמורה (יד, א) ש"חן לומר: דאם אינו ענין בבאין עם הזבח, והתו ענין בבאין לארץ הזבח. והא דאמרין ברש ענית (ב, ב): ה' הני נסוין זמיעי בלילה. והתו לא מעבדין. אפילו
7 בלילה, משמע דמקרא דפרי חת מיתה, שאין נסוין זמיעי אלא בתב - לאו מילתא היא. דכיון דגלי לן קרא בעצרת דהיי נסכי צבור, הוא הדין לכל נסכי צבור. וקרא דאדעיקר
8 בניזר, דהיי נסכי יחיד. **ב"ו** דמתמארא שירה עליהו - פירוש: הכותבים עם הזבח, אבל בפני עצמו - בעיה היא פרק "אין נערכין" (ש"כ, יב, א). ומכל מקום אם בלא זבח ערפי,
9 חתים עם הזבח.

10 **הפולת והשמן אין מעשבתן את הנין, ולא הנין מעשבתן, הפתחות שלעל המזבחה החיצון**
11 **אין מעשבות זו את זו. גמרא תנו רבנן: "ומנחתם**
12 **ונספיהם" - הבא מנחה, ואחר כך הבא נסכים.**
13 **רבי אומר: "ובח נספיהם" - הבא ובה, ואחר כך**
14 **הבא נסכים. ורבי נמי הכתיב "ומנחתם ונספיהם"**
15 **הוא מפיגע ומנחתם ונספיהם פלילה, ומנחתם**
16 **ונספיהם אפילו למחר. - ורבנן נמי, הכתיב "ובח**
17 **ונספיהם!" - תהוא מיפגע ליה לכוזעירי, דאמר ועירי:**
18 **אין נסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח. - ורבי**
19 **נמי מיפגע ליה לכוזעירי! ורבנן נמי מיפגע ליה**
20 **למנחתם ונספיהם פלילה, ומנחתם ונספיהם אפילו**
21 **למחר! אלא היינו מעמיהו דרבנן דכתיב: "עלה**
22 **ומנחה". ורבי נמי הכתיב "עלה ומנחה!" אלא,**
23 **בבאים עם הזבח דכולי עלמא לא פליגי דמנחה**
24 **ואחר כך נסכים, דהכתיב "עלה ומנחה", פי פליגי**
25 **מנחה ואחר כך נסכים, בפני עצמן, רבנן סברי: מודבאין עם הזבח**
26 **במנחה ואחר כך נסכים, בפני עצמן נמי, מנחה ואחר**
27 **כך נסכים. ורבי: תהוא הוא דאידיד דאחילי מנחה פאכילה**
28 **גמר לה לבולא מילתא דאכילה, אבל בפני עצמן**

1 דורש בספרי בפרשת "כי תנא", דאמר רבי גינאי בן חזקיה בן גרין; וכי מרת פרים אילים
2 וכבשים אתה היא; ואלא כבא נאמר "שלשה עשרונים לפר" וגו' אלא מלמד שאיפה גדולה
3 ואיפה קטנה קרויה "איפה".

4 **קָרְבַּן** מנחת כלים - למ - מנחת בקדושים; שלא היה להם אלא מן. וקשה; ובפרק בתרא
5 דיבמות (טז. ב.) מוכח דאישתא תערלה ליה
6 מביאין להם מיני מנבל. ובפרק שתי הלחם
7 (מנחות כז. א.) מי מנחה שהיה ענמה להם הפנים
8 במדבר, והיו מקריבין מנחת העומר; ואומר רבינו
9 תנן: הדיינו טעמא, דכתיב: "כי תבוא אל הארץ"
10 ורבי עקיבא לטעמיה, דכי תבואר - לאו דוקא.
11 אלא רבי שמעון - כרבי שמעאל טוף פרק קמא
12 קדושין (לו. ב.) כביא לאורי ישיבה. מידו קשה
13 דאם בן ארץ קרנבייה לא יקריבו; ויש לחלק
14 (ונראה לפרש) משום דשתי הלחם איקרו
15 "יבוסרים" כדלעיל (מו. ב.) ומה הלחם בארץ. אף
16 שתי הלחם בן. ורבינן בעמידי פרק רבי
17 "שמעאל" (מנחות טז. ב.) "מנשבותיכם" -
18 לטעמה חזקה לארץ. **הלכות** כרבי שמעון בן ננס
19 - תעשה להלכות מנשחא; כדפרין פרק "בית"
20 שמיא" (ובזהו מה. א.) ובפרק "ארבע מיתות"
21 (סנהדרין נא. ב.) ובפרק "עשרה יוספי" קדושין
22 עב. א.) גבי ממודים פירשתי. **שבעת** כבשים אף
23 על פי שאין להם - מנלאת תביב והקדשים על
24 הלחם שבעת כבשים.
25 **מראשתי** ידרין - משמע: אי אלא אשתו -
26 היה אמנא דרדי ינהו. ואשני טעון
27 דפרק "בל ר"ב" (ובמא. ע. ב.) מפרין (אל אשה)
28 לאשמעוין "איל" האמור בתורת כהנים והו
29 האמור בתוספתא הקדומה; ואיכא דרשתי שני
30 מ"אחר" מיתודו שני פירוש: ודבראבא תביב פרים
31 ושני אילים, ודבא תביב איל ושני פרים - שמע
32 מניה: אי בעי קאמר, מנלאת תביב שלשה פרים
33 השלשה אילים, היינו כדשאל הדתם: "אחר" -
34 ולא שניט.

35 **גמר** יהיו מתייהבי - ואף על גב דקאי אלחם
36 כולו באבשביט לבד, כדאיכא ב"הקדומין
37 (רבה) (מנחות כ. א.) מדיה מסתלי לא דלא
38 ניקים איבובכ כבשים כלחם. ותימה הוא.
39 **ובן** ננס עלת יהודי מתייהבי - דהא דמו אהרדי
40 טפי, דתייהודי מיהו בעינן לכהן. ואף על גב
41 דאמר טעמא ממתניין "ושן מציעו במדבר"
42 ארבעים שנה ברו, דיהודי מיהודי לא דמו
43 להודי - דהא דסיק שבעת כבשים, והוא שני
44 כבשים. וכתר דרשתי מיהודי מיהודי עדיק ליה,
45 פרך רבי עקיבא, כיון דעדיף אף על גב דלא
46 דמו. ובתוספתא (פרק ו.) ובתורה כהנים משמע
47 דאמר רבי עקיבא: דב שקול מי מכריע; ואמר
48 בן ננס: אי אבשביט ר"ב היא שביבה זו אלא ביאת
49 - עדיק עדין; אי מציעו למלף מתייהודי, אמאי
50 לא ללפינן?
51 **דינן** דבר שמענה לכהן - תימה: אדרבה, דבין
52 דבר שמענה קרב למנחה מדבר שמענו קרב
53 למנחה ויש לומר: דהאי דב מסתבר ליה טפי, כיון
54 דאירי ואירי אלחם קמייהו.
55 **דאמר** רב הונא קאי השם ותנו תלכו - פירש
56 בקדושים: שם "הנחל קמא" (בבא קמא)
57 ט. ב.) קאמר הכי. וליחא, דהתם קאמר בביתא
58 קמא השם ותנו לכהן שבאותו משמר, רמב"א
59 לא מצית אמרת הכי - קריבנת הרגל שוק חבל
60 כדדרשין פרק בתרא דסוכה (נה. ב.) ותו: דתינה
61 דהתם הוי לקדש בו את האשה ולכל יצריה, ודבא

1 **אילים מרובין, ולא היה להן אִיפתן - ויבאו איל אחד**
2 **ואיפתו, ולא יקרבו פולס בלא איפות. משנה** הפר
3 **והאילים והכבשים והשעיר אין מעקבין את הלחם,**
4 **ולא הלחם מעקבין. הלחם מעקב את הכבשים, ואין**
5 **הכבשים מעקבין את הלחם, דברי רבי עקיבא. אמר**
6 **רבי שמעון בן ננס: לא פי, אלא הכבשים מעקבין את**
7 **הלחם והלחם אינו מעקב הכבשים. שכן מצינו בשעיר**
8 **ואף פאן יקרבו כבשים בלא לחם. אמר רבי שמעון:**
9 **הלכה כדברי בן ננס, אבל אין השעם כדבריו, שכל**
10 **האמור בחומש הפקודים קרב במדבר, וכל האמור**
11 **בתורת כהנים אין קרב במדבר. משבאו לארץ - יקרבו**
12 **אלו ואלו. מפני מה אני אומר יקרבו כבשים בלא**
13 **לחם? מפני שהכבשים מותרין את עצמן, ולא הלחם**
14 **בלא כבשים? שאין לו מי יתירו. לברא תנו רבנן:**
15 **"והקרבתם על הלחם" - חובה על הלחם, "שבעת**
16 **כבשים תמימים" - אף על פי שאין להם, אם מן היה**
17 **תלמוד לומר "על הלחם"? מלמד שלא נתתיבו**
18 **כבשים קודם שנתתיבו בלחם, דברי רבי מרזון. רבי**
19 **עקיבא אומר: יכול הן הכבשים האמורים פאן הו**
20 **הן כבשים האמורים בחומש הפקודים? אמר, אפרה,**
21 **כשאתה מגיע אצל פרים ואילים אין הן, אלא תללו**
22 **באין בגלל עצמן ותללו באין בגלל לחם. נמצא מה**
23 **שאמור בחומש הפקודים - קרב במדבר, ומה שאמור**
24 **בתורת כהנים - לא קרב במדבר. - ודלמא פרים**
25 **ואילים לא אינהו, הא כבשים אינהו יניהו? מרתינו**
26 **אישתנו, הני נמי דאחרני. ופרים ואילים נמאי**
27 **דאישתנו? דלמא הכי קאמר ר'המנא: אי בעי פר ושני**
28 **אילים - לקרבו, אי בעי שני פרים ואיל אחד - לקרבו!**
29 **מראשתי סדרן, שמע מיהו אחרני יניהו. הלחם**
30 **מעקב את הכבשים. מאי טעמא דרבי עקיבא? גמר**
31 **"יהיו" מ"התייהבי", מה להלן לחם, אף פאן לחם. -**
32 **ובן ננס? גמר "יהיו" "יהיו", מה להלן כבשים, אף**
33 **פאן כבשים. - ובן ננס נמי גילף מ"התייהבי", מה להלן**
34 **לחם, אף פאן לחם! - דינן "יהיו" מ"יהיו", ואין דינן**
35 **"יהיו" מ"התייהבי". - מאי נפקא מינה? התינה דבי רבי ישמעאל: "ושב תהון" "ויבא תהון",**
36 **הוה שביה, והוה ביהוה! - הני מילי היבא דליקא דמיני ליה, אבל היבא דאיבא דמיני ליה -**
37 **מדימיני ליה דלפינן. - ורבי עקיבא נמי לילף "יהיו" מ"יהיו"! - דינן דבר שמתנה לכהן מיקרב**
38 **שמתנה לכהן, לאפוקי הני, דעולות יניהו. ואיבעית אימא: בקרא גופיה קא מיפליג, קדש**
39 **יהיו לה' לכהן" - רבי עקיבא סבר: אי והו דבר שבויל לפהו? יהו אומר: זה לחם. - ובן ננס?**
40 **מי פתיב "קדש יהיו לפהו"? "קדש יהיו לה' לכהן" פתיב, איזהו דבר שמתקצו לה' ומקצתו**
41 **לכהן? יהו אומר: אלו כבשים. - ורבי עקיבא? מי פתיב "קדש יהיו לה' ולכהן"? "לה' לכהן"**
42 **פתיב, פדרב הונא, דאמר רב הונא: קנאו השם ונתנו לפהו, אמר רבי יוחנן: השם**
43 **הוא**

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
שם
הוא אימור.
ואינו

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף מו עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

רש"י

1 בעו תנופה - בכשים האחרים ובעו תנופה לרביי הכל, דמתירין הו'. ועוד: וברו כתיב
 2 תנופה - "ודתף אותם הבהו". מאי שני בששים - ששלמים ומקדשי לחם, כרתיני
 3 לקמן בשמעתא (מו, א). אין מקדשין הלחם אלא בשחטה. ומעכב - אם חוקק זה
 4 לזה בשחטה, כדאמר רבי יוחנן לעיל, וזוהי תנופה. כדאמר רבי יוחנן לעיל, וזוהי תנופה.
 5 וחוקקי - עניי בששים ולחם. וזוהי תנופה.
 6 וחוקקי - היא ולחמה לתנופה ביחוד. ומקרא
 7 ללחם בשחטה? וידינו דאמרין: קרבנו על
 8 ובה" - מלמד שאין הלחם קדוש אלא בשחטת
 9 הבהו. פתח "התורה" (מנחות ע"ג, ב). ומעכב
 10 - דאם אין תורה - אין לחם, דהא אין קדושין
 11 אלא בשחטה. ומשני שני בשבי עצרת שלמים
 12 אבל שבעה בששים ופרים ואילים - עלה
 13 נידוח. כמו איל יודו שלמים הוא מקדש הלחם,
 14 כדפרש"ש לקמיה. לפיכך - דשריטות איל מקדשין,
 15 שחטה לאל שאל לשמו - לא קדש הלחם,
 16 וברתיב "זבח שלמים על המזבח": ואי וביחוד
 17 לשם שלמים - מקדש את הסל, ואי לא - לא.
 18 הבאת בפני עצמן - אליבא דרבי עקיבא. דאמר
 19 בששים אין מעכבין את הלחם. תעובר צורתן
 20 ופסלו בליה. אי ליבאיה אתיין - דלא בעו
 21 מתירין - לביביתיהו ואו לשיפת אתיין לרשיטו
 22 אילת - והוא זה הוא עיקר מעוולת. השתא
 23 דאיבטי בששים כ"ו - הלכך תבאין וקדשים
 24 מעליא נידוח, ומשום גידה הוא דשרפין להו -
 25 לא מצי למרשפיהו עד לפיסולו בליה. מטא
 26 אמנא לה - דלאביהא חתיק, אפילו באין בפני
 27 עצמות? אינו חוטא - ואף על גב דתבטי (שמות
 28 ל) וכל העובר על הפקדים, וכתיב לא נפקדו
 29 חתי טעמי, אלא דרפשינא בפרק שלמי (מנחות
 30 א, ב). דמייחו ומסרי להו לצבור, שאני שוקל
 31 חוטא - וכל הראוי לפרק קמיה, דהיינו מבין
 32 עשרים שנה ומעלה. לעצמן - להנאות. שלט
 33 חן - אם אנו נותנים שקלים ללשכה - מנצאו
 34 באין אל משלנה. שחיר כל הקרבנות בלא לשכה
 35 באין. ורובן יוחנן בן זכאי לא דריש "וכל מנחת
 36 כזו" אלא מנחת שבתון מביא בפני עצמו,
 37 בתוך הכי - חטא. אליבא דמביא שתי הלחם
 38 עם הובח - אמאי קניי "היאך הן נאכלין?" הלחם
 39 ללחמי תורה דמי. ותורה ולחמה מי לא מנדבי
 40 כתיב ואכלו - חם - גבי קדשים הנשרפין -
 41 לאו מיתחין בכך, דמנשיקא לאביהא אתו, אלא
 42 שאירע בהן פסול כגון ותר או טמא. הלכך
 43 שנקבטו עד החיל ורשפיהו להו. שמא ירשבו
 44 להם כבשים לאחר כמאן - לאו כדאמר שריפת הלחם.
 45 דליכך משתיני להו, שאם יבאו הכבשים - ונפוי
 46 ענדום ואוכלו. זמן הקרבנות - עד שמדל של
 47 בין הערבים. לבתי הכי לרשיפיהו - אמאי
 48 משתיני להו כל הללנה? ויחיה משום דרבי -
 49 דאמר לעיל: גידה שמא ידמנו להם בכשים
 50 לשנה הבאה. ולא ממשעיה. דהוא אומר לעיל:
 51 מנא אמנא להו? מרתנאי "הידע הן בוכרי כו".
 52 פמנשבותיכם וגי' בבוכרי - חו' הקשין לכוכריתם.
 53 אף שתי הלחם - ויכולין לבא בפני עצמן.

1 אבדו בכשים לא תביעו לך חרואי בעי תנופה - בהדי כבשים אחרייני. ולא דמי לזו תורה
 2 זו לחמה, דאי אבדה התורה - אינו מביא אותה. ומאי? שני שבעה בכשים
 3 ופרים ואילים דלא מקדשי ולא מעכבי - אגב "מקדשי" נקט "מעכבי", דהא דרשינן לעיל
 4 (מו, ב). "שבעה בכשים" - אף על פי שאין לחם. ורבי נמי "לחם" - אף על פי שאין שבעה
 5 בכשים. ומידי בקונטרס פירש המביעה ליה בתר
 6 הדחוקין זה לזה בשחטה. לפיכך שחטן שלא
 7 לשמן לא קדש הלחם - טפי הוה נזחא למיחני
 8 וכן לשמן דקדש הלחם, אלא אשמעינן: אף על
 9 גב דאחרייני לשמן נשטו - לא קדש הלחם.
 10 שתי הלחם הבאות בפני עצמן - כמאן דאמר.
 11 לחם עיקר.
 12 לרשיפיהו - לאלתה - ואפילו למאן דאמר
 13 (פסחים ד, ב): אפילו פיגול טעו
 14 צודה - וכן אמאי, דמיתחין בכך. לפי שאין
 15 שורפין קדשים ביום טוב - והוה מצי למפרך:
 16 למנצאי יום טוב לאלתר לרשיפיהו. דמתורה לא
 17 יליף, דממסיק צורת הקרבנות.
 18 צורת הקרבנות - פירש קונטרס: עד תמיד
 19 של בין הערבים. מידו בשמעתא
 20 דנתקללו הלחם בשירי (ראש השנה ל, ב) ו
 21 מפשי: דקרבנות ציבור קרבי: אתר התמיח, ודודו
 22 עשה והשלמתו לכך נראה לפרש: עד הלילה.
 23 מזה ביכורים בפני עצמן - ואפילו הכי אימטריך
 24 לרבי עקיבא "הידי מיתחיהו" ללחם
 25 דמעכב בכשים.
 26 עד

18 דאיבא יבחים אחרייני בפתיה, ליכדשו הני והיני? - אלא פאלי נזיר, מה איל נזיר אף על
 19 גב דאיבא יבחים אחרייני - שקלים הוא דמקדשי, מידו אחרייני - לא, הכא נמי לא על
 20 והתם מנלו? התנאי: "ואת האיל יעשה וכן שלמים לה' על פל המצות" - מלפני, שהפסל
 21 בא הובך לאלו יחשבת איל מקדשין, לפיכך שחמו שלא לשמו - לא קדשו הלחם. תנו
 22 רבנו: שתי הלחם הבאות בפני עצמן - ויגפו, ותעובר צורתן, ויצאו לבית השריפה. מה
 23 נפש? אי לאביהא אתיין - ליכלניהו? אי לשריפה אתיין? - לרשיפיהו לאליהו, למה להו
 24 עיבור צורתה? אמר רבה: לעולם לאביהא אתיין, גידה שמא ירדמנו להן כבשים לשנה
 25 הבאה, ואמרו: אשתקד לא אכלנו לחם בלא כבשים? עכשו נמי יכול. ואנהו לא ידעו
 26 דאשתקד לא הוו כבשים - אינהו שרין נפשיהו, השתא דאיבא כבשים - כבשים הוא
 27 דשרו להו. אמר רבה: מנא אמנא לה? דתנן: אמר רבי יהודה, העיר בן בוכרי ביבנה: כל
 28 ביהן ששוקל - אינו חוטא. אמר לו רבן יוחנן בן זכאי: לא פי, אלא כל ביהן שאינו שוקל
 29 - חוטא. אלא שהתנינו דרשינן מקרא זה לעצמן "וכל מנחת ביהן פליל תורה לא תאכל"
 30 והואיל וליבטי וישתי הלחם ולחם תפנים שלנו הו, היאך נאכלין? הני שתי הלחם היכי
 31 דמי? ואלמא קבאות עם התב - אפוי תורה ולחמה מי לא מנדבי כתיבין ואכלי להו?
 32 אלא לאו קבאות בפני עצמן, והתב "היאך הן נאכלין", אליבא דלאביהא אתיין. אמר ליה
 33 אבוי: לעולם קבאות עם התב, ודקא שריף לה מותרה ולחמה - לתמי תורה לא איקרו
 34 "מנחה", שתי הלחם איקרו "מנחה", שנאמר "בהקריבכם מנחה תרשה לה". רב יוסף
 35 אמר: לעולם לשריפה אתיין, והיינו מעמא דלא שרפינן - לפי שאין שורפינן קדשים ביום
 36 טוב. אמר ליה אבוי: מי דמי? חם - לאו מצותן בך, הכא דמצותן בך - לרשיפיהו,
 37 מידו דהוה אפר ושעיר של יום הכיפורים! אלא אמר רב יוסף: גידה שמא ירדמנו להם
 38 כבשים לאחר כמאן. אמר ליה אבוי: תינהי כל זמן הקרבנות, לבתר הכי - לרשיפיהו!
 39 - מאי "תעובר צורתן" נמי דתקנת? צורת הקרבנות. רבא אמר: לאביהא אתיין, וגידה
 40 משום דרבה, ולא ממשעיה אלא מקרא. ואמר רבא: מנא אמנא לה? דכתיב "ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו' בפירות
 41 לה", מה בפירות - בפני עצמן, אף שתי הלחם - בפני עצמן. ומיהו, מה בפירות - לאביהא, נמי לאביהא.
 חת

מנחות. פרק רביעי - התכלת דף עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" תוספות

1 אין מקדישין את הלחם אלא בשחיטה - טעמא מפרש לקמן. קדש את הלחם - מתור
2 באבילה. לא קדש הלחם - ולא תפיס פריוני בקדושת שתי הלחם אלא בקדושת שאר קדושת
3 הלשכה. ובתורה כתבינו ליה לך מ'יקרבנו על זבח תודה - מני שם גזנב שלא לשם
4 תודה. לא קדש לחמו. וכבשי עצרת ומקדישין לחם. מתורה אלא נזיר מגזרין. קדוש ואינו
5 קדוש - מפרש לקמן. וזאת תאכל - איל נזיר. יעשה.

6 ובה שלמים לח' על סל המצות - אלאמא וביתא
7 איל מקדשא לסל. ומיעה מגזרין לבבשי עצרת.
8 א ביתי ובה יעשה - משמעני אף על גב דובח
9 בעי עשיה אחריתי. חבל מרוב - אפילו לרבי
10 אלעזר דאמר וריקה עיקר. מוד דרביך שיאה
11 לחם בשעת שחיטה. ואי לא הוה בשעת שחיטה -
12 לא מקדשא וריקה. ואינו נזיר - דאמר לקמן
13 ואינו נזיר - לבתיב. מאי בניינו - כלומר. כיון
14 דאמר אבינו אינו נזיר - לא שכן דאנו נזיר. דהא
15 משעת תרומת האבילה. חזיקת דם לא הואי
16 לשלמה דתשרייתא בלתיבה. ואינו נזיר. דאמר
17 אביי. למאי הלכתא? לאבי לא תפיס פריוני -
18 בקדושת שתי הלחם. אמר רבה - משנה גמרת
19 לאמר קרנות צבור. לרבה - דאמר קדוש מני
20 - תופס פריוני. וירצא תחילין. דהא דאמר לקמן
21 (ק. ב.) מנחות אין להם פרוי - לארזי שקדשו
22 בכלי. אלא לאבי - דאמר לא תפיס פריוני. מאי
23 איכא בני רבי אליעזר - וריקה? וריקה דאמר רבי
24 למאי הלכתא? הא לא תפיס פריוני. ולתרייהו
25 אסור קבא. לאפילו ביצא - לרבי דאמר
26 קדוש קבא בשחיטה. אמר רבא - נפסל. שאפילו
27 ודק לשמו נמי מאסר באבילה. לרבי אלעזר דאמר
28 שחיטה לא מקדשה - אין נפסל ביצא. דאנו
29 קדוש אם יצאו בני שחיטה לזריקה. וזה אחר כך
30 וזק לשמן - כשה. שחיטת הווא זה. ודכל כשן
31 לרבה כיון דקדשתו שחיטה קדושת הגוף גמורה
32 גמי לא נפקו להו תחילין. ובפרק קמא דפסחים (ג. ב.)
33 נמי אמר רבה. לרבי דאמר נש דברים מסתמים
34 מעלים להו בלא זוז - לא נפק תחילין. ורבי אלעזר
35 דאמר אנו קדוש - פריק להו. ובפק תחילין. וכיון
36 דנפק תחילין על ידי פרייה - על כרחין פריוני
37 נפסל. לפיכך יוצא לרבי דרבי גרסינן. ולשון
38 הגון הוא: לאבי - תפיס פריוני. ולרבה - לא
39 תפיס פריוני. לאבי דאמר אינו נזיר - ערוין לא
40 הלה עליו קדושת הגוף גמורה. ואבתי שיק דיב
41 פריוני. ונהי דקדושת שחיטה במקבא. בלא נפק
42 תחילין. ומיהו אבתי מחסור גמור קדושה. וש"ך
43 בהי קדושת גמור תופס פריוני בקדושה. ולרבי
44 דאמר קדוש מניח קדושת הגוף - לא שיק ביה
45 פריוני. ואם תפיס מעות פריוני. אינן נפסלין.
46 דכיון דאנו יוצא מקדושה כלל. אינו קדושה
47 תחילין בפריוני? בשלמא לרבה - דאמר רבי
48 לאו בני פריוני גזנבו דקדושתו שחיטה. ונהי
49 דאיכא בין רבי לרבי אלעזר - דלרבי אלעזר
50 אינו קדוש כלל קדושת הגוף אלא קדושת תפיס
51 שיעקב מנחות הלכה. ובפק תחילין. ותפיס
52 פריוני כלל קדושת גמורה. אלא לאבי - דאמר לרבי נמי תפיס פריוני. וכל שכן לרבי
53 אלעזר. מאי איכא בין רבי לרבי אלעזר? איכא בנינו לאפילו ביצא - לרבי - מפיסל
54 ביצא. אמר רבה לרבי דאמר קדושת גמור. ואין יוצא פוסל בה. ובכשרין שלוש
55 עליה כבשים אחרים. וזה שפירשתי תחילה שבש גמור הוא. כדפרישנא לעיל. האמר
56 וריקה פריוני? דהאי. אפילו קדוש לא הוי. כל שכן דאסור באבילה. כל לאבי בין לרבה
57 דאמר ואינו נזיר - דבכשן דאמר אבינו גמור. כל שכן דאנו נזיר. חזי לזנב - כלומר
58 על גנת באלוב מן הרבסין חזי לזנב. וני תנאי - רבי אלעזר רבי עקיבא. שיהיה
59 מקדשה - ואינו בהו פסול רוצא. אין וריקה מועלת לזנב - והלכך לא קבעיהו ללחם
60 בפיגול. דהא כבר פסול רוצא. ואמר בפרק קמא (מנחות ג. א.) אין פוגל בקמח פסול.
61 וריקה מועלת לזנב - דפסול מנחת רבא אחר הוא. כדפרישנא בשיליה קמח פסול (שם).

תנו רבנן: כבשי עצרת אין מקדישין את הלחם אלא
בשחיטה. כיצד? שהקין לשמן וזרק דמן לשמן -
קדש הלחם. שהקין שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן
- לא קדש הלחם. שהקין לשמן וזרק דמן שלא
לשמן - הלחם קדוש ואינו קדוש. דברי רבי. רבי
אלעזר ברבי שמעון אומר: לעולם אינו קדוש. עד
ששהוט לשמן וזרוק דמן לשמן. מאי שמעון? ער
הדגים - ואת האיל הקדש וכן שלמים לה' על סל
המצות? - למימרא דשחיטה מקדשא. ורבי אלעזר
ברבי שמעון? - יעשה? - עד ששקדו כל גשזיתיו.
ורבי נמי הכתיב "יעשה"? - אי פתיב "ובח יעשה"
פרקאמרתה. השתא דכתיב "יעשה ובה" - כמה
יעשה? - בנזיחה. ורבי אלעזר ברבי שמעון הכתיב
"ובח"? - ההוא מיבעי ליה לכדברי יוחנן. דאמר רבי
יוחנן: הכל מודים שאיך שיהא לחם בשעת שחיטה.
מאי "קדוש ואינו קדוש"? אבוי אומר: קדוש ואינו
גמור. רבא אומר: קדוש ואינו נזיר. מאי בנינו?
איכא בנינו למיתוסם פריינו. לאבי - לא תפיס
פריוני. לרבה - תפיס פריינו. ששקא לרבה. היינו
דיאבא בין רבי לרבי אלעזר ברבי שמעון. אלא לאבי
מאי איכא בין רבי לרבי אלעזר ברבי שמעון? איכא
בנינו [לרבי] לאפסולי ביצא. כגמא מניה רבי שמואל
בר רב יצחק מרבי חיאי בר אבא: כבשי עצרת
ששהקין לשמן וזרק דמן שלא לשמן, אותו הלחם
מהו באכילה? איכא דמאן? אי איכא דרבי אלעזר
ברבי שמעון - האמר: וריקה היא דמקדשא? אי
אלעזר ברבי - בין לאבי בין לרבה קדוש ואינו נזיר
הוא! אלא אלעזר דהאי תנא. דהני אבוי דרבי וריקה
בר אבא: שתי הלחם שציאו בין שחיטה לזריקה,
וזרק דמן של כבשים חזין למזון - רבי אלעזר
אומר: אין בלחם משום פיגול. רבי עקיבא אומר:
יש בלחם משום פיגול. אמר רב ששת: הני תנאי
קרבי כמירא להו. דאמר: שחיטה מקדשא, מיהו רבי
אלעזר למעמיה. דאמר: אין וריקה מועלת לזנב,
ורבי עקיבא למעמיה. דאמר: וריקה מועלת לזנב.

תנתן:
וקשה: דלאבי נמי ליעבי אלעזר דרבי: מה בין שחטין לשמן לשחטון שלא לשמן. דכל שכן
דלא אילם למיתוסם פריוני. דהא לרבי אלעזר ברבי שמעון לא מנינן שחיטה מיהו. ומתוס
דכי לא תפיס פריוני: והו: ובפסחים (ג. ב.) משמע איכא. ולרבי - לא תפיס לרבי אלעזר
ברבי שמעון. הפסל. ולקמן (מתא א.) נמי לרבי אלעזר ברבי שמעון פתן דרבי ושמא
דאי כי אין תנופה. וקדושת תור לא קדיש. אלא קדושת פה. ומיפריק. אבל הכא וריכא
ברבי שמעון. וקדושת תור לא קדיש. אלא קדושת פה. ומיפריק. אבל הכא וריכא
שחיטה ותנופה (תנור) - הכי לא מפרשי. ופירושיתא לעיל. ופירוש הקונטרס פירש:
לאבי - נפדה. ולרבה - אין נפדה. ש"ך עין. ותחילה פריק לרבי אלעזר ברבי שמעון
אנו קדוש כלל תופס תחילין קדוש. ובכסוף פרש: כל שכן לרבי אלעזר ברבי שמעון.
ולפירושו (לד) לאבי קדוש טפה. דאלים דלא נפק תחילין ולרבי אלעזר ברבי שמעון נפק
תחילין. ותכין תורי גיטא אחריתי. ומיהו גיטא הקונטרס בנזב: "לאבי - מאי ולרבה
- לא תפיס". והשתא איכא בנינו במקושת אחרים. דחוקין לאבשחו דרבי בנינו.
תנתן

1 עד שישחט לשמן וזרוק דמן לשמן - תימה. למה לי וריקה. הא פרי קמא דפסחים
2 (ג. ב.) מסקינן דרבי אלעזר ברבי שמעון סבר לה באבא. דאמר: כל העומר לירק -
3 כרוק דמי? ותירין רבינו יצחק בן אשי. וריקה שלא לשמה גרידא מנשך דם. וקשה. ולקמן
4 פריק "המנחות והמכבים" (ק. א.) מוכח דאף על גב דנעשה פסול בריקה. שזרק על מנת
5 לזכור. ורבי אלעזר - אמר: כל העומר לירק -
6 כרוק דמי? ורבי חכי איהא גמורא דתם. לא. דיפיל
7 בשחיטה. ומקשה: אבל פיל גמורא - בריקה - מאי?
8 הכי נמי דמטמא טומאת אובלן כו. ר' יוחנן
9 דרשאל לשמה עיקר הריקן ועושהו קרבן אחר.
10 אי נמי. הבא נמי בעי למימר. וידה ראו לזריקה.
11 ואת האיל הקדש וכן שלמים - אין לפרש
12 דליף חזי מדאיתקיש לזבחי תורה. ורבי אלעזר
13 כדילפינן פריק "תהודה" (מנחות ע. א.): "שלמך"
14 - לרבות שלמי נזיר לעשהו קרבן ויחשמוהו.
15 ושתי הלחם נמי איתקוש לחזמי תורה. כדריש
16 נמי התיב "ומביא" - שחל לא מהשתא. כדריש
17 כות. הא ליהא. דאם כן הוה ליה למדן מן הלזר.
18 ואף על גב דהוה ליה היטנו דרבי אחר - איכא
19 לזנאן דלא לילפינן. בסוף "איחוד מקומן" (בבבס
20 ג. נ.) פריק "תהודה" (מנחות ע. א.) אלא לזוי
21 מילתא בעלמא הוי. ולפינן שפיר. ומיהו קשה
22 דאם כן אמאי איצטרך קרבן ורבי - על חלות
23 תופס חזמי קריב קרבנו על חזמי? - מלמא שא
24 הלחם קדוש אלא בשחיטה הוה? והו: רבי אלעזר
25 ברבי שמעון דריש "כל עשית" - בני התודה
26 לא תביב "עשיה". ונמי תודה נמי פליג בדאיתא
27 פריק קמא דפסחים (ג. ב.) ובתוספתא ודמיסו שו
28 לומר: הוה אמינא מקדישה ורמנא "שלמים"
29 דלא מקדיש לחם כי שלמים. ונזיר נמי לא נזי
30 דאמר חזי כמנ בני תורה. משום דקריה רבנא
31 "שלמים". ולרבי אלעזר ברבי שמעון נמי. כיון דגיל
32 קדוש בנינו דבכל עשית קדושת תלוי. הוא חזין
33 בכלוהו. כמה יעשה בביחה - תימה. דברק
34 קמא דפסחים (ג. ב.) דריש מאנן שניו בעלים.
35 דריש לכל עשית: נזנא דלא כרבי אלעזר ברבי
36 שמעון לרבי לומר: ודאי שנוקען שפיר תורה. וריק
37 ענין לרבי נמי. שחל ליה שניו בעלים וריק ענין.
38 שיהא לחם בשעת שחיטה. תימה: הא משעת
39 תנופה על דתם. ואף על גב דלא מעבב. דאי
40 מיהא בעינו? ושמא אפילו ראי לא בעינו. ועד:
41 שמונ אתא למימר דקדושתא כולי האי שיהא שיהא
42 בפנים. אף על גב דכשר ביצא. כגונטרם
43 גרס - רבינו הספרים נמי גרס תהי. "לאבי
44 לא תפיס פריוני. לרבה תפיס פריוני. ופירשה:
45 לאבי לא אילמא קדושתא כולי האי שיהא נפדה.
46 וכדאי? ונזנא אבתי קמא פריק פת דבבדות (טו)
47 גבי ולדות ענין מוזמן. כונס לכיפה. הכי
48 לעיבדו לקריבנא - כמון קדושת תהודה אחין.
49 לפרקיהו - לא אלימי למיתוסם פריוני. והשתא
50 דלא לאבי מאי בנינו. ורבי כל דלרבי לא אילמא
51 קדושתא על גב שכן כרבי אלעזר ברבי שמעון
52 וקשה: דלאבי נמי ליעבי אלעזר דרבי: מה בין שחטין לשמן לשחטון שלא לשמן. דכל שכן
53 דלא אילם למיתוסם פריוני. דהא לרבי אלעזר ברבי שמעון לא מנינן שחיטה מיהו. ומתוס
54 דכי לא תפיס פריוני: והו: ובפסחים (ג. ב.) משמע איכא. ולרבי - לא תפיס לרבי אלעזר
55 ברבי שמעון. הפסל. ולקמן (מתא א.) נמי לרבי אלעזר ברבי שמעון פתן דרבי ושמא
56 דאי כי אין תנופה. וקדושת תור לא קדיש. אלא קדושת פה. ומיפריק. אבל הכא וריכא
57 ברבי שמעון. וקדושת תור לא קדיש. אלא קדושת פה. ומיפריק. אבל הכא וריכא
58 שחיטה ותנופה (תנור) - הכי לא מפרשי. ופירושיתא לעיל. ופירוש הקונטרס פירש:
59 לאבי - נפדה. ולרבה - אין נפדה. ש"ך עין. ותחילה פריק לרבי אלעזר ברבי שמעון
אנו קדוש כלל תופס תחילין קדוש. ובכסוף פרש: כל שכן לרבי אלעזר ברבי שמעון.
ולפירושו (לד) לאבי קדוש טפה. דאלים דלא נפק תחילין ולרבי אלעזר ברבי שמעון נפק
תחילין. ותכין תורי גיטא אחריתי. ומיהו גיטא הקונטרס בנזב: "לאבי - מאי ולרבה
- לא תפיס". והשתא איכא בנינו במקושת אחרים. דחוקין לאבשחו דרבי בנינו.
תנתן

1 **דתנן** אימורי קדשים קלים כו' - תימנה דלא מייתי רישא, ותנן: בשר קדשי קדשים שיצא
2 לפני זריקה דמיס רבי אליעזר אמר רב.
3 **פיגול** - מפרש דהם: כהרצאת כשר, כך הרצאת פסול, ומה הרצאת כשר - עד שקרבו
4 כל מתירין רבי, ומטא הניירי לתמרים - חיובין עליהם משום טומאה, שאני נתר
5 לא. ונתר ליקף 'חזיל' בטמא.

6 **קבעה** לחם בפגול - כי בשר, אלמא כגופיה
7 דבזבא, ומי הבא נמי כיון דזבח נותר
8 בוריקה שלא לשמן - לחם נמי כיון דגופיה
9 דזבח דמי, לא דלמא: לתמרא - אמרינן, אפוקלא
10 - לא אמרינן שיחא כי גופיה דזבח.

11 **ובהדר** עיילתו פגיו - אלחם קאי, אבל
12 איתמרו - (אפילו) כי לא הדר
13 עיילתו, פלגי. וכן מוכח פרק 'חזירי' (בבבס) ג'
14 **ואינה** מוציאה מדי מעילה - בבשר קדשי

15 קדשים. תימנה: דהא פתק ראשון דמעילה ב',
16 א: איזו היה שלא תהיה לה שעת הקדש
17 ששטחה חוץ למנה. משמע: דכי נשטחה בדיתר
18 - לא מצי מנכת, ולא קושיא היא. **ולא**
19 איתוב רבי גדל - ולא חשב שינרא דהם

20 דרש מעילה - דרב פפא דהוה גאון מוקשה לה הובט'
21 ולא סברא לה הוה טעמא. מיהו תימנה: דהם
22 בסוף שמעתינו (שם) מייתי ליה סייע. ואיך גרסי'
23 **אלא** איתוב רבי גדל בנזבחה. ואניו נראה

24 **מהו** שירוק דמן שלא לשמן - רבי ירמיה
25 דאמר: תנפה עשה זיקה, אבר הלחם - אברו
26 הכבשים, קודם ששטח - לא שרינן לשוני.
27 אבל דאבר דכבר נשטח - שרינן לשוני, כדי
28 לתקני ובזא.

29 **והרי** פסח אדר הוצת - מצי לשוני בדבבסני
30 פרק 'חזירי' אבדס (קטו) א: שאני פסח וכבשאי
31 ימות בתרה שלמים הוי. **והרי** תודה - דאם
32 נפסח הלחם או שאבר נזרק דהם לשמה -

33 פסולה, דהא אבר הלחם אברא הותרה, דלית ליה
34 סוגיא דלעיל (מ.ב. א.) אלא סבר דשלא לשמן
35 ובעי למרוק, וכי זרק שלא לשמה - כשר.
36 ושנינו שאני תורה דקרייה רחמנא 'שלמים'

37 הלכך בכתובתה יכול לזרוק לשם שלמים כי אבר
38 הלחם. ובתוספתא היה יכול להקשות, מנין שנקשה
39 למעלה: דהא כיון דשריטתה עשה זיקה, אפסיל
40 לחם - תפיסיל נמי תודה. וקשה: מאי שני 'שאני'
41 תודה, וקרייה רחמנא שלמים, והה ליה למינח?

42 לאו מילתא היא, דלשמן נמי כשר: אלא נראה
43 לפשי: דהא שלם תודה - פסולה, ופרך שפיר,
44 ומשך ודאי שלמים נמי לשמן מקרי, והלכך
45 לא מפיסלא כהני. אבל שלם תודה - פסול, דלא

46 היה כלא לחם. ואפילו בפסח דלא בעי קידרה,
47 הבא שאני - דכבר נשטח: ולמה תודה משום
48 דהוי כיון קידרה?

49 **מושך** שתיים מן ומניפן - למאי דמוקי לה
50 כרבי, כיון דלמז שניפין כולמ, דהא לא
51 ידענין הו אקדישו. ותימנה: דכיון דבחנפה אחר

52 שחטתה איירי, אם כן למא זריקת את הדם
53 עליהן, כדמוכחי תנפה דלא צריין ועוד: דלישנא לא משמע שניף ארבעו ונראה לפרש:
54 נוטל אתה, ומניח השלש אצרות עמון וז ארו וז. וכן בשניה, וכן בשלישית, וכן ברביעית.
55 השתא אוריין שניף שלא יזיק אתרובת כתי אור, כשיהא ניכר, שלא יזיק הדם רק
56 על השתיים.

1 קדשים קלים - ממון בעלים וכן, און ברוך מעלה אלא באימורים, כדאמרינן בפרק
2 'כל הבשר' בסופו (חולין ק, א): 'כל חלב לה' - לרבות אימורי קדשים קלים
3 למעלה. און מועלין בהם - דלא מעליא בהו דף זריקה לברר אותם לחלק גבה,
4 דאון זריקה מועלת לזיצא. ופיגול נמי לית בהו - דהא פסולין חן רבב. **מאי** -
5 כלמנה, אליבא דרבי עקיבא מבעיא ליה לרבי
6 שמואל רב רב יצחק: מאי? מדזריקת פיגולא
7 קבע עליה ללחם בפגול, ואף על גב דזריקה
8 פסולה היא, דהא יוצא הוא - קבעה ללחם
9 בפגול, כי בשר - בשאר בשר שלא יצא.
10 אלמא לחם כגוף הכבשים, דכי היכי דגוף
11 הכבשים - מפוגלים, לחם נמי - מפוגל. וזיקה
12 שלא לשמן נמי דפסולה היא - שרי להו, דהא
13 קיימא לן (בבבס) ג' א: חל הכובשים שנובו
14 שלא לשמן - כשרים, ולחם נמי כגוף הכבשים
15 דמו, ומדכבשים נאכלין - לחם נמי נאכל, או
16 דלמא תלמידי אמרינן קולא - לדחות לחם
17 נאכל - לא אמרינן, לענין זריקה שאינה הוגת
18 כגוף שלא לשמן לדחיה לחם כגוף הכבשים,
19 לדחות לחם נאכל בכבשים. **ומפאי** דבגיתו
20 דלשתי הלחם אבראי שעת זריקה פלגי רבי
21 אליעזר רבי עקיבא, דהימנא אפילו כגוף
22 שאינה הוגת דמתי רבי עקיבא ללחם כגוף
23 הכבשים. דלמא בדיאתוהו אבראי, דהוא
24 זריקה שאינה הוגת - דכולי עלמא לא
25 מקבע לחם בפגול, דאין זריקה מועלת לזיצא.
26 ואף על גב דפלגי באימורי קדשים קלים -
27 דהתיב כי גופיה דזבח מוגד רבי עקיבא
28 דלחם לא הוי כגוף של כבשים, ובוריקה שלא
29 לשמן - נמי לא משתיי בעיניהם ללחם. אלא
30 רבי עקיבא סבר רבי אליעזר רבי ששנתן
31 דאמר: לא קדשתוהו שחטתה, ולא איפסול
32 ביצא. הלכך, הואי זריקה הוגת שאין בה
33 פסול אדר, הלכך מקבע לחם בפגול. ודכותוהו,
34 הדיבא דליבא פסול, ואיזריק ליה זריקה הוגת,
35 כגוף לשמן - משתיי לחם כמו בכשים, אבל
36 בוריקה שלא לשמן - לא. **אלא** אי אית
37 ביני אליעזר ורבי - אבתי איכא למפרי.

1 **דתנן**: אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים -
2 רבי אליעזר אומר: אין מועלין בהן, ואין חייבין עליהן
3 משום פיגול ונותר וממא. רבי עקיבא אומר: מועלין
4 בהן, וחייבין עליהן משום פיגול ונותר וממא. מאי?

5 **מזריקת פיגול קבעה ללחם בפגול יוצא בבשר,**
6 **זריקה שלא לשמה נמי שיצא ליה ללחם.** או דלמא,
7 **לחומרא - אמרינן, לקולא - לא אמרינן?** מתקורף לה
8 **כפפא:** ומפאי דכי איתגרו אבראי פלגי? ויצימא
9 **בדיאתוהו אבראי - ודכולי עלמא לא פלגי דאין זריקה**

10 **מועלת לזיצא.** ובדבר עיילתו פגיו, דרבי אליעזר
11 **סבר לה רבי, דאמר: שחיתוהו מקדשא, ואיפסלו להו**
12 **יוצא, ורבי עקיבא רבי אליעזר רבי שמעון, דאמר:**
13 **שחיתוהו לא מקדשא, ולא מופסלי ביוצא! - הא**

14 **מאי? אי אפרת בשלמא רבי עקיבא רבי סבירא**
15 **ליה, דאמר: שחיתוהו מקדשא להו - היינו דקאמר רבי**
16 **עקיבא דקדשי להו בשחיתוהו, ואיתא זריקה קבעה**

17 **להו בפגול. אלא אי אפרת רבי אליעזר רבי שמעון**
18 **סבירא ליה, דאמר: זביחה לא מקדשא, זריקה פיגול**
19 **מי מקדשא? והאמר רב גדל, אמר רבי: זריקה פיגול**

20 **אינה מביאה ליה מעילה ואינה מוציאה מדי מעילה.**
21 **אינה מביאה ליה מעילה - באימורי קדשים קלים,**
22 **ואינה מוציאה מדי מעילה - בבשר קדשי קדשים!**

23 **לאו איתוב רבי גדל אמר רבי? כגא מביאה**
24 **רבי ירמיה מרבי ורא: כבשי עצרת ששחטן לשמן**
25 **ואבר הלחם, מהו שירוק דמן שלא לשמן לחתור**

26 **בשר באכילה? אמר ליה: יש לך דבר שאינו כשר**
27 **לשמן, וכשר שלא לשמן?!** - ולא? **והרי פסח**
28 **קודם הצות, דאינו כשר לשמן וכשר שלא לשמן!**

29 **הכי קא אמאי: יש לך דבר שצריא לשמו**
30 **ונדרההו מלשמו, ואינו כשר לשמן וכשר שלא לשמן?**
31 **ולא? והרי פסח אחר זמנו כשאר ימות הקשה**

32 **קודם הצות - הכי קאמאי: יש לך דבר שצריא**
33 **לשמן ונשחט לשמו ונדרהו מלשמו, ואינו כשר לשמן**
34 **וכשר שלא לשמו? - ולא? והרי תודה! - שאני**

35 **תודה, דרחמנא קרייה "שלמים". מנו רבנן: שחט שני**
36 **כבשים על ארבע הלות - מושך שתיים מן ומניפן,**
37 **והשאר**

38 **הותר לכהנים - מועלין בהן. הך זריקה פיגול לא מפקע להו מדי מעילה - אלמא**
39 **לאו זריקה היא. ורבי כבשי עצרת נמי, כיון דלאו זריקה היא, זכירי מקדשא להו,**
40 **דכיני מקבע להו בפגול? לאו איתוב רבי גדל - במתנה. פקח קמא דמעילה**

41 **(ג.ב.) מהו שירוק דמן שלא לשמן - אלא לשם שלמים, לחתור כשי באבילה,**
42 **והואי לשמן - לא הו זריקה, כדאמרינן לעיל (מ.ב. א.) הכל מודים שאין זריקה**

43 **הותר לכהנים - מועלין בהן. הך זריקה פיגול לא מפקע להו מדי מעילה - אלמא**
44 **לאו זריקה היא. ורבי כבשי עצרת נמי, כיון דלאו זריקה היא, זכירי מקדשא להו,**
45 **דכיני מקבע להו בפגול? לאו איתוב רבי גדל - במתנה. פקח קמא דמעילה**

46 **(ג.ב.) מהו שירוק דמן שלא לשמן - אלא לשם שלמים, לחתור כשי באבילה,**
47 **והואי לשמן - לא הו זריקה, כדאמרינן לעיל (מ.ב. א.) הכל מודים שאין זריקה**

48 **הותר לכהנים - מועלין בהן. הך זריקה פיגול לא מפקע להו מדי מעילה - אלמא**
49 **לאו זריקה היא. ורבי כבשי עצרת נמי, כיון דלאו זריקה היא, זכירי מקדשא להו,**
50 **דכיני מקבע להו בפגול? לאו איתוב רבי גדל - במתנה. פקח קמא דמעילה**

51 **(ג.ב.) מהו שירוק דמן שלא לשמן - אלא לשם שלמים, לחתור כשי באבילה,**
52 **והואי לשמן - לא הו זריקה, כדאמרינן לעיל (מ.ב. א.) הכל מודים שאין זריקה**

1 קדשים קלים - ממון בעלים וכן, און ברוך מעלה אלא באימורים, כדאמרינן בפרק
2 'כל הבשר' בסופו (חולין ק, א): 'כל חלב לה' - לרבות אימורי קדשים קלים
3 למעלה. און מועלין בהם - דלא מעליא בהו דף זריקה לברר אותם לחלק גבה,
4 דאין זריקה מועלת לזיצא. ופיגול נמי לית בהו - דהא פסולין חן רבב. **מאי** -
5 כלמנה, אליבא דרבי עקיבא מבעיא ליה לרבי
6 שמואל רב רב יצחק: מאי? מדזריקת פיגולא
7 קבע עליה ללחם בפגול, ואף על גב דזריקה
8 פסולה היא, דהא יוצא הוא - קבעה ללחם
9 בפגול, כי בשר - בשאר בשר שלא יצא.
10 אלמא לחם כגוף הכבשים, דכי היכי דגוף
11 הכבשים - מפוגלים, לחם נמי - מפוגל. וזיקה
12 שלא לשמן נמי דפסולה היא - שרי להו, דהא
13 קיימא לן (בבבס) ג' א: חל הכובשים שנובו
14 שלא לשמן - כשרים, ולחם נמי כגוף הכבשים
15 דמו, ומדכבשים נאכלין - לחם נמי נאכל, או
16 דלמא תלמידי אמרינן קולא - לדחות לחם
17 נאכל - לא אמרינן, לענין זריקה שאינה הוגת
18 כגוף שלא לשמן לדחיה לחם כגוף הכבשים,
19 לדחות לחם נאכל בכבשים. **ומפאי** דבגיתו
20 דלשתי הלחם אבראי שעת זריקה פלגי רבי
21 אליעזר רבי עקיבא, דהימנא אפילו כגוף
22 שאינה הוגת דמתי רבי עקיבא ללחם כגוף
23 הכבשים. דלמא בדיאתוהו אבראי, דהוא
24 זריקה שאינה הוגת - דכולי עלמא לא
25 מקבע לחם בפגול, דאין זריקה מועלת לזיצא.
26 ואף על גב דפלגי באימורי קדשים קלים -
27 דהתיב כי גופיה דזבח מוגד רבי עקיבא
28 דלחם לא הוי כגוף של כבשים, ובוריקה שלא
29 לשמן - נמי לא משתיי בעיניהם ללחם. אלא
30 רבי עקיבא סבר רבי אליעזר רבי ששנתן
31 דאמר: לא קדשתוהו שחטתה, ולא איפסול
32 ביצא. הלכך, הואי זריקה הוגת שאין בה
33 פסול אדר, הלכך מקבע לחם בפגול. ודכותוהו,
34 הדיבא דליבא פסול, ואיזריק ליה זריקה הוגת,
35 כגוף לשמן - משתיי לחם כמו בכשים, אבל
36 בוריקה שלא לשמן - לא. **אלא** אי אית
37 ביני אליעזר ורבי - אבתי איכא למפרי.

1 **דתנן**: אימורי קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים -
2 רבי אליעזר אומר: אין מועלין בהן, ואין חייבין עליהן
3 משום פיגול ונותר וממא. רבי עקיבא אומר: מועלין
4 בהן, וחייבין עליהן משום פיגול ונותר וממא. מאי?

5 **מזריקת פיגול קבעה ללחם בפגול יוצא בבשר,**
6 **זריקה שלא לשמה נמי שיצא ליה ללחם.** או דלמא,
7 **לחומרא - אמרינן, לקולא - לא אמרינן?** מתקורף לה
8 **כפפא:** ומפאי דכי איתגרו אבראי פלגי? ויצימא
9 **בדיאתוהו אבראי - ודכולי עלמא לא פלגי דאין זריקה**

10 **מועלת לזיצא.** ובדבר עיילתו פגיו, דרבי אליעזר
11 **סבר לה רבי, דאמר: שחיתוהו מקדשא, ואיפסלו להו**
12 **יוצא, ורבי עקיבא רבי אליעזר רבי שמעון, דאמר:**
13 **שחיתוהו לא מקדשא, ולא מופסלי ביוצא! - הא**

14 **מאי? אי אפרת בשלמא רבי עקיבא רבי סבירא**
15 **ליה, דאמר: שחיתוהו מקדשא להו - היינו דקאמר רבי**
16 **עקיבא דקדשי להו בשחיתוהו, ואיתא זריקה קבעה**

17 **להו בפגול. אלא אי אפרת רבי אליעזר רבי שמעון**
18 **סבירא ליה, דאמר: זביחה לא מקדשא, זריקה פיגול**
19 **מי מקדשא? והאמר רב גדל, אמר רבי: זריקה פיגול**

20 **אינה מביאה ליה מעילה ואינה מוציאה מדי מעילה.**
21 **אינה מביאה ליה מעילה - באימורי קדשים קלים,**
22 **ואינה מוציאה מדי מעילה - בבשר קדשי קדשים!**

23 **לאו איתוב רבי גדל אמר רבי? כגא מביאה**
24 **רבי ירמיה מרבי ורא: כבשי עצרת ששחטן לשמן**
25 **ואבר הלחם, מהו שירוק דמן שלא לשמן לחתור**

26 **בשר באכילה? אמר ליה: יש לך דבר שאינו כשר**
27 **לשמן, וכשר שלא לשמן?!** - ולא? **והרי פסח**
28 **קודם הצות, דאינו כשר לשמן וכשר שלא לשמן!**

29 **הכי קא אמאי: יש לך דבר שצריא לשמו**
30 **ונדרההו מלשמו, ואינו כשר לשמן וכשר שלא לשמן?**
31 **ולא? והרי פסח אחר זמנו כשאר ימות הקשה**

32 **קודם הצות - הכי קאמאי: יש לך דבר שצריא**
33 **לשמן ונשחט לשמו ונדרהו מלשמו, ואינו כשר לשמן**
34 **וכשר שלא לשמו? - ולא? והרי תודה! - שאני**

35 **תודה, דרחמנא קרייה "שלמים". מנו רבנן: שחט שני**
36 **כבשים על ארבע הלות - מושך שתיים מן ומניפן,**
37 **והשאר**

38 **הותר לכהנים - מועלין בהן. הך זריקה פיגול לא מפקע להו מדי מעילה - אלמא**
39 **לאו זריקה היא. ורבי כבשי עצרת נמי, כיון דלאו זריקה היא, זכירי מקדשא להו,**
40 **דכיני מקבע להו בפגול? לאו איתוב רבי גדל - במתנה. פקח קמא דמעילה**

41 **(ג.ב.) מהו שירוק דמן שלא לשמן - אלא לשם שלמים, לחתור כשי באבילה,**
42 **והואי לשמן - לא הו זריקה, כדאמרינן לעיל (מ.ב. א.) הכל מודים שאין זריקה**

43 **הותר לכהנים - מועלין בהן. הך זריקה פיגול לא מפקע להו מדי מעילה - אלמא**
44 **לאו זריקה היא. ורבי כבשי עצרת נמי, כיון דלאו זריקה היא, זכירי מקדשא להו,**
45 **דכיני מקבע להו בפגול? לאו איתוב רבי גדל - במתנה. פקח קמא דמעילה**

46 **(ג.ב.) מהו שירוק דמן שלא לשמן - אלא לשם שלמים, לחתור כשי באבילה,**
47 **והואי לשמן - לא הו זריקה, כדאמרינן לעיל (מ.ב. א.) הכל מודים שאין זריקה**

48 **הותר לכהנים - מועלין בהן. הך זריקה פיגול לא מפקע להו מדי מעילה - אלמא**
49 **לאו זריקה היא. ורבי כבשי עצרת נמי, כיון דלאו זריקה היא, זכירי מקדשא להו,**
50 **דכיני מקבע להו בפגול? לאו איתוב רבי גדל - במתנה. פקח קמא דמעילה**

51 **(ג.ב.) מהו שירוק דמן שלא לשמן - אלא לשם שלמים, לחתור כשי באבילה,**
52 **והואי לשמן - לא הו זריקה, כדאמרינן לעיל (מ.ב. א.) הכל מודים שאין זריקה**

כיון

מנחות. פרק רביעי – התכלת דף מח עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רש"י תוספות

1 דאמר נאכלת בפריין – כדמפרש ואולי. הא דלא כרבי – אלא כרבי אלעזר שדמנן,
 2 שהארז שחוטט לא מקשה. לפיכך אפשר לזה בתקנה זו קודם וריקה, שעדיין אין להם
 3 שום קדושת הגוף, והרי כן תחלתן. ומושך איהו שתיים שירצה, וזורק הם עליון
 4 וקדושתו, ומתירן, ואלו בשארית בקדושת דמים שלחן – אסורות עד שיפוזו. ופוחן ככל
 5 קדושת דמים, ואוכל כל מה שירצה. ואי רבי
 6 כיון דאמר שחוטט כמאמא – הוה דשתיים חתי
 7 אין לתן אלא קדושת דמים, וישנן בפריה.
 8 כדבשיט – מידי דחווי ליהו מקדשי, ואיך –
 9 קדושת דמים בעלמא עלייהו, ונפקי לחולין.
 10 ומכיא משנה, ואומר: "ככל מקום שדן השמים
 11 שאנין מקדשתו – יתחללו על מעות הללו".
 12 ובלא פריה אל מתאבל, דלא שריא ליהו וריקה?
 13 כדבשיט. מיהו, דהכא פריק ליהו. והכי שתרתי?
 14 והרי אנו מבכי אלו תן שאנין מקדשתו ואי
 15 מפיך ליהו ובלאו אבירא – ופריק ליהו לתרתי
 16 מיניה: ויהי ויבטי – בשתי הלחם. לפי א'
 17 ויהיין הבתן אותם על לחם הבהורים? וגו'
 18 (ויקרא כג), שמע מניה פנים מניה. איפסולי ליהו
 19 – המקדשות ביורא. ומתוך שאן אתה מכיין –
 20 הרי כולם פסולות – ואי פריק לחן גווי – ואובלי
 21 כהן בפנים לארבעתן, השמים חולין השמים
 22 קדש – ומקשיל חולין לעודת פסולת יחויין –
 23 דתוך עמדתן הן קדושת חולין, והוא לא בדוכסין
 24 משעשע חולין. והתניא אין פוין אלא בחוץ –
 25 משום דחיל לעורה. והוה ודאי – דקתיני פדחן
 26 בחוץ" – דלא כרבי. ועושה תקנה זו קודם וריקה?
 27 ומתוך איהו שתיים שירצה. והוא הוה דהוה מצוי
 28 למישרי בירשא: דאי רבי – ארבעת בני לאנופה
 29 בהריחה, דהא לא ידע מי תן קדושתו ומיהו
 30 דאלימא מניה אקשי ליה. עד דאפקיה
 31 משעשעיה. ולא קדשו לו כלל – והכא נמי, אמתי
 32 קדשו שתי הלחם מתוך ארבעתן? תכל מודים כו' –
 33 ואף על גב דלפריה הוה מיניה. מוראמא – שם
 34 מקום. ארבעתן בבשיט – ואין הריק גווי –
 35 שאם אי אתה אוסר כן – לזודק את שלא לשמה
 36 תחילה, אלא את לשמו תחילה. הפסתי את
 37 האחרונים – כדאמר לעיל (מו. ב), אין לך דבר
 38 בשתי הלחם, בדרבא למשנן, כהן גווי בלא שום
 39 ראשונים לשמן – תו לא חזי הריק לשמן, וכיון
 40 דנרחא לשמן – אין שכייר שלא לשמן כהן אמר
 41 כל הבהים. ליגענא אוריגיא: שאם אי אתה אוסר
 42 כן אלא ארבעתן לשמן – תפסדת את הנורקים
 43 באחרונה. דהא לא זריכי, ופסולין. עמוד המא –
 44 חלל לשמן – שחוטט הוא, דאסור לשנת
 45 כהנים. בשביל שתוכה – לאכול את השמים
 46 אביר המא – דבאבאין כהנים. שנתעבבו
 47 מבארי עולה – העולים ומאבן – יתנו למעלה
 48 כולם על מעברתה. ומאבן – רחוק לכות
 49 השיריפה? לימא עמוד המא – והעלה למבחן
 50 תנאת אשניה אריאה לה. בשביל שתוכה שלא
 51 להפסיד עולה. המא המאט לכות המאט –
 52 כהן לעיל כדבשיט, שחוטט בעצמו חובה
 53 בעצמו אמר. לפני זמנן – קודם עצרת. לאחי
 54 זמנן – לאחר עצרת. הריק יריק – שלא לשמן.
 55 ואם היתה שבת – אשאל לשמן קאי, ועצרת
 56 ושבת היא – לא יזרוק, דכיון דאדיוז מקרבן
 57 ציבור, תו לא חזי שבת. ואם חזק הוציג על מנת
 58 להקטיר אחריו לערב – לא יקטירו. ואם חזק הוציג על מנת
 59 שיהו בשקיעת החמה עמוד המא בשבת בשבת אשירין – כהן בשמים וזוכה בתן בו כמים. וכות של חימה (נששבת בתן) תעליגוה – דהיינו עושים, שקורין מריץ.
 60 תחתונה – בור שלפני הגת. התחתונה פסאה – שיש שם חולין נטמאין. מודה רבי אליעזר ורבי יודישע כו' – אף על גב דחייש רבי יודישע לקמן בהפסד חולין, מודה הוא שיש יכול לחזור
 61 אחר כלי טהור לקבל, או אפילו רביעית – יציל, ואף על פי שבוין כן בורן כן תפול התרומה לתוך החולין, וילך הכל לאיבוד. לפי שתרומה נטמא אין לה תקנה.

והואשר יאכלות בפריין. אמהרה רבנן קמיה דרבי
הקפא: הא – דלא כרבי. דאי רבי – פוין דאמר:
שחוטט מקדשא, דפריק ליהו הקפא? אי דפריק ליהו
מאבראי – פוין דכתביה "לפני ה'", איפסולי ליהו
ביוצאי? אי גוואי – הא מעייל חולין לעוניה! אמר
ליהו רב הקפא: לעולם קרבי, ופריק ליהו גוואי,
וחולין מפיילא קא הוויין. אמר ליה רבנאי לרב אשי,
והתניא: כשהוא פוין, אין פוין אלא בחוץ! – הא
וידאי רבי אליעזר, דפריק ליהו, דאי רבי – דלא
איפסולי ליהו ביוצאי. אמר ליה רב אחא ברבי דרבא
לרב אשי: לימא, תיבתי תיובתיה דרבי יוחנן, מיהא
דאיחבר: תודה ששחטה על שמונים הלוח – חזקה
אמר: קדשו ארבעים מתוך שמונים, ורבי יוחנן
אמר: לא קדשו ארבעים מתוך שמונים! – ולא
מי איחבר עליה, אמר רבי יודאי: הכל מודים הקפא
דאמר "ליקדשו ארבעים מתוך שמונים" דקדשה?
הקא נמי דאמר "ליקדשו תרתי מתוך ארבע", תני
רבי הנינא מירחא קמיה דרבי יוחנן: שחט ארבעה
בבשים על שתי הלוח – מושד שנים מהן, וזורק דמן
שלא לשמן, שאם אי אתה אוסר קר, הפסדת את
האחרונים. אמר לו רבי יוחנן: וכו' אמר לו לאהרן
"עמוד וקמא בשביל שתופה!" והתנין אביר הפסאת
שנתערבו באביר עולה – רבי אליעזר אומר: ותני
למעלה, ורואה אני את בשר הפסאת למעלה פאילו
היא עצים. ותקמום אומרים: העובר צורתו ויצאו
לכות השיריפה. אמאי? לימא "עמוד וקמא בשביל
שתופה!" – "עמוד וקמא בתפסאת בשביל שתופה
בתפסאת" – אמרינן, "עמוד וקמא בתפסאת בשביל
שתופה בעולה" – לא אמרינן. ובחדא מילתא מי
אמר? והא תניא: כבשי עצרת שחטון שלא לשמן,
או ששחטון בין לפני זמנן – רבי אהרן – למן – הרם
זורק והבשר יאכל, ואם היה שבת – לא יזרוק,
ואם זרק – והקמא להקטיר אחריו ילערב. ואמאי?
לימא "עמוד וקמא בשביל שתופה!" – "עמוד וקמא
בשבת כדי שתופה בשבת" – אמרינן, "עמוד וקמא
בשבת כדי שתופה בחול" – לא אמרינן. ובתרתיה
מילי לא אמרו? והתנין: תבית של תרומה שנשברה
בגת העלינה ובתחתונה חולין נטמאין – מודה רבי
אליעזר ורבי יודישע שאם יכול להציל ממהר רביעית
במרחק – יציל, ואם לאו – רבי אליעזר אומר:
 תה

1 כיון דכתיב לפני ה' אפסולי ליה ביוצא – אף על גב דרבי לומי תודה נמי תבית לפני ה'
 2 (ויקרא יז) ונאכלין בכל העיר – הכי קאמר: כיון דכתיב לפני ה', אלמא עתיק פניו,
 3 ומיפסיל ביוצא מדיאיקטש לחטאת, כדאמר ב"איהו מקומן (נבחים טו, א), ופרק
 4 'התערבות' (שם עו, א), מיהו כהאי גוואי. אי אבירא – איפסולי ביורא.
לעולם רבי – ואין תהנון מקדש – כיון
 5 דלא קדשי כהלה. כדפרשית, אין מיני כמאן
 6 דאמר מנחות ז: א' אין כלי שרת מקדשין אלא
 7 מדעת. הא דלא כרבי – משמע דלרבי אלעזר
 8 רבי שמעון לא מקדש שחוטט חלה, אלא
 9 וריקה. דאי מקדשא – היאך מושך אחר שחוטט?
 10 דלימא הני לא קודשה השחוטטו: ונראה
 11 שמקדשת הכל, ולא כוון גמר קדושה. אבל לרבי
 12 שדואו גמר קדושה – אי אפשר לקדש לו בלא
 13 זיה.
מושך שנים מן חורק מין שלא לשמה –
 14 ומיהו: הא כיון דהוהקטן בשחוטט, אבד
 15 הלחם – אבדו הכבשים, אבדו הכבש, אבד
 16 הלחמו וכו' לומר: שדשחטה דהני בבשים – לא
 17 קבעה, כיון דלא נתברר מין ההם מקדשין, וכולו
 18 לא חזו.
המא בחטאת בשביל שתוכה בחטאת אמרינן
 19 – ואפילו היה עובר, דמיהו ודעה
 20 דעובר בלא ד"ל כשננטא אשירה היה הוא בעל
 21 תקטירו. ופרק "כיצד עולין" (פסחים פה, א) אין
 22 עשה ד'ובאלו את תבשר' דוחא לאו ידעמעל לא
 23 תשברו בו. ולא אמרינן עמוד חטא. בשביל
 24 שיתבה באבילה – לא זמנה אשירה להקטרה?
 25 דאיכא תקנת קרבן, וערפא. ואפילו הכי דאיכא
 26 תקנת קרבן – לא אמרינן אלא תבא נדשטו,
 27 כדאמרין לעיל (מו. א) אבד הלחם – אבד
 28 הכבשים. ולא שרינן לשחוטט שלא לשמן. וכו'
 29 תודה שנשברת בתורה, דחבייתה אין לה
 30 תקנה, אף על גב דליכא פלא אסורא חולין
 31 בעוהו. פרק 'התודה' (מנחות פג, ב), וטובא איכא.
 32 מיהו קצת קשה: דבפרק 'התערבות' (נבחים עט,
 33 א) אמרינן: תבית בום התמיצ – בשביל לאמה,
 34 ולא אמרינן חטא בום התמיצ, וקמא שחובה
 35 בום הנפשי? וכו' לומר: תבית מיהו זיה, וכו'
 36 כדמסיק רחם. והא תהנון ב'היקמין' (מנחות כג,
 37 א): דגריפת קומתה שבייחא – לא יקטיר, דאף על
 38 גב תבית דמנהו היא לא אמרינן נטמא בשמים,
 39 בשביל שתוכה כקמין – כיון שיש לזון שני
 40 שמת.
או שחטון בין לפני זמנן בין לאחר זמנן –
 41 ונראה לי דאפילו לשמן – שריק, והא אין
 42 לך דבר כששר שלא לשמן ופסול לשמן. ונראה לי
 43 דאמתא בתנא דבי לוי דסמוך, דלמאן פסול דבר
 44 שלא לשמן, אם כן נאמר שזאן מנחתא זולת
 45 דהויא מחסור זמנן קודם זמנה? **המא** בשבת
 46 בשביל שתוכה בשבת – ומיהו: חורק כדי לאוכלן
 47 ה', ורבי אהו גוואו נתן פרק 'שתי הלחם' (מנחות
 48 טז, א) וכו' לומר: דאין הוה זמנא, ואין לחלל קבך.
 49 ואין לדמות למה שהתירו לזרוחה קודם שיבא
 50 לידו חיוב שבת (שבת ה, א).
 51 כבשי

1 **כבשי** עצרת ששחטן שלא במצותן פסולין - פירש בקונטרס: שלא לשמן. הוא דהגן ובוהים
 2 ב. א: כל הבהים שנבחרו שלא לשמן - כשרין, חוץ מן הפסח והחטאת, ולא מניק
 3 כבשי עצרת - ולא פסול ליה לאמוקי שלמים, אי נמי כי קתני - באין בגלגל עצמן, באין
 4 בגלגל לאם לא קתני. הוא ולא ממעטינן להו מ'מאתה לחטאת' כי הדיב דממעטינן אשם -
 5 כיון דלחטאת - ואותו בחדיה, דרביב

6 (ויקרא כג) 'ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת'
 7 ושני כבשים', ותמה: מנא ליה דטעמא משום
 8 היקשאי? דלמא הואיל ובאים לתתיר חרש
 9 מבוקשי, ולא התירו, ואמאי איתתוב בן בפרק
 10 קמא (מנחות ד, א) ויש לומר: דאם כן, ליחשוב
 11 (נמי) רב כבשי עצרת, הובא נמי ליחשוב מנחת
 12 העומר ורב כבשי נזיר ומצורע. אי נמי הלחם אדא
 13 המזויר, וכבשים ומנתיין לחם - לא אפקרו מותר.
 14 אי נמי: לחם נמי לא מקרי מנחת (היא), כיון קודם
 15 לשתי הלחם אבא ערבא - כשר. ומיהו קשה לפי זה:
 16 דכי פריך בספוק, לפרוץ מנחתא דאיתתין לעיל
 17 כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן - הדם יורק
 18 והבשר יאכלו וכלישנא אחרינא שפירש בקונטרס
 19 רנאה, 'שלא במצותך' - בן שנה, היבואו בן
 20 שתיים. הוא ולא קטן לשל הבאה ורשיבא גבי רב
 21 שנה היבואו בן שתיים - משום דהדי שלא במנזן
 22 ומזויר וכו' בכלל. ובתוספתא גזירי קתני ברוך
 23 דבספוקי "שחיבאן שלא במצותך".

24 **העובר** צורתן - האי תנא - דרבה בר אבהו
 25 הוא, דאפילו פילוג בעינן עורה. דברפך קמא
 26 דבוחס (ה, א) קרין לשינעי קודש 'פסולו גופיה',
 27 ואיכא דרמינן: כל פסולו גופו - שרוף מיד.
 28 **ותנא** דבי לוי - לא מקש להו לחטאת הוא
 29 מילתא. אבל כולי עלמא אתי להו לעינן וכדי
 30 כותהו: פרק אידוהי קומדן (בבבא טז א) לבני
 31 כבשי עצרת. אבל לעינן אף - לית ליה, הוא
 32 שלמי נזיר איתקשף לחטאת, ואפילו הכי סביר
 33 דכשרין.

34 **איתביה** אשם בן שנה - הא דלא פריך
 35 מנתינתין דפרק תריא דבוחס
 36 (כב, ב) דקתני בה: עלית נזיר ועלת מצורע
 37 קודם זמנו ששחטן ברויח - הידיבן הידינו טעמא:
 38 משום חדיאי ליעלת נזיר בפינים, וקודם זמנו לא
 39 חיו נזיר ומצורע - לא זמני כלל להבא. דהתם
 40 אינזו גופיהו וכו' לעלה, אבל הבא - מייחתינן
 41 דגמיר חובה מנדרבה. תימה דברפך 'אלו קדישים'
 42 (תמורה יט, ג) תנן: אשם בן שנה, היבואו בן
 43 שתיים; בן שתיים, היבואו בן שנה, כשרים, ולא
 44 עלו לבעלים לחטאת. רבי שמעון קאמר: כל

45 עצמן אשם קודשים. ורשאה. האי דקתני אבא 'פסולין' - לא כרבי שמעון ולא ברבנן ויש
 46 לומר: דברבנן פרק תריא דבוחס (קטו א) דפריך כההו הניתי לא אשם נזיר ואשם מצורע
 47 ששחטן מזויר וכן בכללים, שחטן ברויח - חייב. ומשני: באן - לשמן, באן - שלא לשמן.
 48 פירוש: שלא לשמן - כשרין, לשמן - פסולין. ומיהו קשה לרב הונא. דאית ליה התם
 49 דליכא מיד דפסול לשמו. וכשר שלא לשמו, ומאי משני מוא? ואין לתרץ: בהרשיש שתי
 50 אשמות לאחריהו, דברבנן ארבי דימי - דמוקתני: 'לא עלוי' משמע דאין מצוה בכך ותו
 51 אמאי איצטרך למיזני? 'לא עלו לבעלים לחטאת' - פשיטא דאין עלוי, דלא דשלא לשמן
 52 איתתביה?

53 **אשם** נזיר ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן כשרין - מהבא לא מצי לאוכוחי
 54 ליתנין. אשם משלמים, ומדכשרי בהו שלא לשמן - 'דראויה' דגבי חטאת
 55 הוא דבמעט עלוי, ולא זמני לשלמי ציבור - ולא ממעטינן מ'אתהו' אלא קרבנות
 56 יחיד. הוא דלא עלו לבעלים לשם חובה - מסברא הוא, ולא מטעם מילף. ואי
 57 'שלא במצותך' דלעיל לאו הינוי שלא לשמן - נחא טפי. הוא דכי אמרי לעיל 'האי תנא דבי לוי הוא', לא בעי למיפרך מנפחה. אמאי פסולין? דלמא האי נדמיש עלה
 58 - דהוי לנדרה, אבל אשם דלא חיו לנדרה - מיפסול, ותנא אחרינא הוא. אבל מלוי אלו פריך שפיר - דשלמי נזיר נמי לא חיו לנדרה. דטובא איתפילעו.

1 **תדר והטמא** - אף על גב דמיפסודא לחליק, דעד השתא ודו חיו ליה בימי טומאה,
 2 והשתא לא חיו למיד. ולא **יטמאנה** ביר - לקבלה בכלים טמאים, כדי להציל לחליק.
 3 אף **יטמא** ביד - אלמא 'חטא בתרומה' כדי שתוכה בחליק? דלמטמא **אלא** - אם
 4 תמול בחולין נמי אבדה - לאו תנא. וזו **היא** - כי **אמר** רב **יצחק** **תנא** **שלא** **במצותן**
 5 **טל** **לשמן**, לישנא איתתא שרדני בני שנה,
 6 והביא בני שתיים. ומפי המורה שמתיעה, ומפי
 7 רוב התאנים, ולשון ארוך אינו כלום - דאם כן,
 8 מאי 'ששחטך?' 'שחיבאן' מביעי ליה ותעובר
 9 גופות - לפי שאין שורפין קדישים עד שפסלו
 10 בלינה. משום דיוק קדישים. אלא אם כן פסולו
 11 גופו, כגון פיגול טמא. דכשר - דכתיב גבי
 12 חטאת 'ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני
 13 כבשים בני שנה לזבח שלמים'. תני **פסולין** -
 14 כהנאה. דתנן כל הבהים שנבחרו שלא לשמן
 15 כשרין, חוץ מןפסח והטאת. ולאידך לישנא מדמי
 16 להו לחטאת שעברה שנתה ופסולה, כדתנן:
 17 תמש חטאת מותה, במסכת תמורה (טו, א),
 18 שלימי חובה משלמי נבה - ובכשרי שלא לשמן,
 19 דבכלל כל הבהים. וזו לאידך לישנא: אם נדר
 20 טלה לשלמים, והביא איל - כשר, כדאמרינן
 21 בפרק 'הדרי יערי' (עשרין) (מנחות גו, ב) 'קטן',
 22 ואיל גדול - יבא. רבי אמר: לא יבא. ואפילו
 23 רבי מודה דובח כשר. וישנא שלימי נזיר -
 24 דלעיל מניה קאי אקרבנות נזיר. בתוספתא גזירי
 25 בפרק 'נזיר שאכל את מנל האיסורין'. וקתני:
 26 הראויין לבוא בן שנה. והביא בן שתיים, שתיים,
 27 והביא בן שנה - תגלחנהו פסולה, והבדיל לא
 28 עלו לו. ושאר שלמים, כגון שלמי נזיר דחובה
 29 הן, ששחטן שלא במצותן, שלא לשמן. לאידך
 30 לישנא: בן שנה, שלמי נזיר 'איל' תביח בה,
 31 ואיל - בן שתי שנים. כשרין - כשלמי נדרה,
 32 ונאכלין ליום ויליה כחומר שלמי נזיר. דיעו
 33 כיון תרדה. דאמר: רבי יוחנן - לרבות שלמי
 34 נזיר. וכן פקעין לא לחם ולא ילימי - דהואיל ואין
 35 הנזיר נזיר בהן. קתני מיהא 'כשרין', ואף על גב
 36 דאיתקשף לחטאת דכתיב 'ובכשה אחת בת
 37 שנתה תמיתהו לחטאת אחת תביחם
 38 לשלמים' (במבדב ו) - אלמא, אשם שלמים
 39 משלמים: חובה מנדרה, עירף ליה. אשם בן שנה
 40 - כגון נזיר טמא ומצורע, דכתיב 'כבשי' -
 41 שתיים - כגון גזילות ומעילות, רבתי 'איל'.
 42 עולה נזיר ויולדת ומצורע - דכתיב בהו 'כבשי'.
 43 בן שתי שנים כן - כשרין - דהיינו גזילות נדרה
 44 דאם נדר קטן, והביא גדול - חובה בעלת חוץ

45 משאל לשמו - דפסול בחטאת וכשר באשם. וקישא לרבי יצחק, דקתני בהדיא דגמיר
 46 עלת חובה מעולת נדרה. ואף על גב דגבי חטאת תכתיב עלת מצורע ועולת נזיר - לא
 47 מקשי לה לחטאת למיפסלינהו בני שתי שנים, ומגמיר חובה מנדרה עירף. ורבי יצחק נמי
 48 - ליגמיר שלמי חובה משלמי נדרה, בן שלא לשמן בן שלתי שנתו ואיל קשיא. מנא שנת
 49 אשם שלא במצותו פסול יותר מעולה? תרין: משום דלא אשכחן אשם נדרה למוגמר
 50 מניה. תנא דבי לוי - דגמיר חובה מנדרה, ולא גמיר חובה מנדרה. מתיבש ימן בכללים
 51 - קודם שיכלו שבעת ימי פסחתן, דאין אשם בל נזיר טמא. ואי **איתא** - דגמיר תנא
 52 דבי לוי חובה מנדרה, לגמרא אשם בן שתי שנים משלמים דנדרה בן שלתי עירף ורבי
 53 שלא בהכשרו - כגון שלמי נדרה שבאו שלא בהכשרו, כגון שלא לשמן או קטן והביא
 54 גדול. ואין ורבי שלא בהכשרו - כגון אשם נזיר בן שתיים, מדבר שבחכשרו - מאשם
 55 גזילות בן שתיים, שהרי הכשרו בכך. **ויצא בהמה** - ובכשרו בכך, דהא ליה קלעים.
 56 **תנא**

1 **תדר והטמא** ואל **יטמאנה** **ביד**. ורבי **הישע**
 2 **אמר**: **אף יטמאנה** **ביד** - **שאני** **התם**, **דלמטמאנה**
 3 **קא** **אולא**. **כי** **אתא** **רב** **יצחק** **תני**: **כבשי** **עצרת**
 4 **ששחטן** **שלא** **במצותן** - **פסולין**, **ותעובר** **צורתן**
 5 **ויצאו** **לבות** **השורפה**. **אמר** **רב** **נחמיה**: **קר** **המקוש**
 6 **להו** **לחטאת** - **תני** **"פסולין"**, **תנא** **דבי** **לוי** **הגמר**
 7 **שלמי** **חובה** **משלמי** **נדרה** - **תני** **"כשרים"**, **תני**
 8 **לוי**: **ושאר** **שלמי** **נזיר** **ששחטן** **שלא** **במצותן** -
 9 **כשרין**, **ולא** **עלו** **לבעלים** **לשם** **חובה**, **ונאכלין** **ליום**
 10 **ולילה**, **ואין** **מעוניין** **לא** **להם** **ולא** **זויע**, **מיתבי**:
 11 **אשם** **בן** **שנה** **והביא** **בן** **שתיים**, **בן** **שתיים** **והביא**
 12 **בן** **שנה** - **פסולין**, **ותעובר** **צורתן** **ויצאו** **לבות**
 13 **השורפה**. **אבל** **עולת** **נזיר** **ועולת** **יולדת** **ועולת**
 14 **מצורע** **שקויו** **בני** **שתי** **שנים** **ושחטן** - **כשרין**, **פללו**
 15 **של** **דבר**: **כל** **הכשר** **בעולת** **נדרה** - **כשר** **בעולת**
 16 **חובה**, **וכל** **הפסול** **בהטאת** - **פסול** **באשם**, **חוץ**
 17 **מאשלא** **לשמו** - **האי** **תנא**, **תנא** **דבי** **לוי** **הוא**.
 18 **תא** **שמע**, **דחגי** **לוי**: **אשם** **נזיר** **ואשם** **מצורע**
 19 **ששחטן** **שלא** **לשמן** - **כשרים**, **ולא** **עלו** **לבעלים**
 20 **לשום** **חובה**, **ושחטן** **מחוסר** **זמן** **בבעלים**, **אין** **שקויו**
 21 **בני** **שתי** **שנים** **ושחטן** - **פסולין**. **ואם** **אתא**,
 22 **לגמיר** **משלמים** - **שלמים** **משלמים** - **גמר**, **אשם**
 23 **משלמים** - **לא** **גמר**. **ואי** **גמר** **שלמים** **משלמים**,
 24 **לגמיר** **נמי** **אשם** **מאשם**, **אשם** **נזיר** **ואשם** **מצורע**
 25 **מאשם** **גזילות** **ואשם** **מעולות**, **או** **אשם** **גזילות**
 26 **ואשם** **מעולות** **מאשם** **נזיר** **ואשם** **מצורע**: **אמר**
 27 **רב** **שימי** **בר** **אשי**: **דינו** **דבר** **שלא** **בהכשרו** **מדבר**
 28 **שלא** **בהכשרו**, **ואין** **דינו** **דבר** **שלא** **בהכשרו**
 29 **מדבר** **שבהכשרו**. - **ולא** **והא** **תניא**: **מנזן** **לוצא**
 30 **שאם** **עלה**, **לא** **ירד**? **שהרי** **וצא** **כשר** **בהמה**!
 31 **תנא**

על דעתיה דרבנן דתמן – גיחא. תמן אמרין בשם רב נחמן בר יעקב: כל שנותנין לו אגוז ומשליכו, צרור ונמלו – המוציא בידו כמוציא לאישפה. אגוז ונמלו, צרור וזרקו – גזילו גזל מפני דרכי שלום. אגוז וצרור נמלקן ומצניעין ומביאין לאחר זמן – גזילו גזל גמור. זוכה לעצמו, אבל לא לאחרים. רב הונא אמר: בשם שזוכה לעצמו, זוכה לאחרים.

הכל מודין, שאין מתנתו מתנה. שצאמר: (שמות כב) כי יתן איש. מתנת איש – מתנה. ואין מתנת קמן מתנה. דברי חכמים. רבי יודה בן פזי בשם רבי יוחנן: לעולם אין גזילו מהוור עד שיביא שתי שערות.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן:

[דף ל"ג ע"א]

הדא דאת אמרת – להוציא מפניו בדין. אבל לקרבן ולשבועה – כל עמא מודה עד שתביא שתי שערות.

ברם ברבנן דהכא. רבי יוסי בעי: מעתה, אף לעצמו לא יזכה? שצאמר (שמות כב) איש אל רעהו – עד שיהא ברעהו. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק: וירדו לה בשיטת הפעומוט. דתנינן תמן: הפעומוט – מקהז מקה וממקרון ממקר במטלטלין. והא תנינן תמן: אבל אינו מוכה להן לא על ידי פנו ובתו תקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הנעננים, מפני שידו כידו רבנן דמקריין אמרין: כאן – בתינוק שיש בו דעת. כאן – בתינוק שאין בו דעת.

מצודות תיה ועופות כו'. הדא דאת אמר – באילין רברבתא, אבל באילין דקיקתא – כמאן דאינון בנו בייתה.

העני המנקה בראש היות מה שתחתיו גזל מפני דרכי שלום. רבי יוסי אמר: גזל גמור. הדא דאת אמר – בדארעא, אבל הלוקח ביד – זכתה לו ידו.

אין ממחין ביד עני גוים לקט שכחה ופיאה, מפני דרכי שלום. תני: עיר שיש בה גוים וישראל – מעמידין גבאי גוים וגבאי ישראל. וגובין משל גוים ומשל ישראל. ומפרנסין עניי גוים ועניי ישראל. ומקריין חולי גוים וחולי ישראל. וקוברין מתי גוים ומתי ישראל. ומנחמין אבילי גוים ואבילי ישראל. ומכבסין בלי גוים וכלי ישראל – מפני דרכי שלום.

גירדאי שאל לרבי אימי, יום משתה של גוים מהו? וסבר מישרי לון מן הדא: מפני דרכי שלום! אמר ליה רבי אבא: והתני רבי הויה: יום משתה של גוים – אסור! אמר רבי אימי: אילמלא רבי אבא, בכר הוינו באין להתיר עבודה זרה שלקהו, וברוך שהכדילנו מהן.

הלכה י' מתני' משאלת אשה לחבירתה תשודה על השביעית, נפה וכברה ריחיים ותנור. אבל לא תבור ולא תטחון עמה. אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה, ובוררת וטוחנת ומרקנת עמה. אבל משתטיל מים – לא תגע בה, שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה. וכוון לא אמרו אלא מפני דרכי שלום. ומחזיקים ידי גוים בשביעית אבל לא ידי ישראל. ושואלים בשלומן מפני דרכי שלום.

גמרא רבי זעירא בעי קומי רבי מנא: מתניתא בסתם, הא בפרושא – לא. אמר ליה, וסתמו לאו בפירוש היא? אמר ליה: אני אומר: נפה – לפפור בה מעות. כברה – לכבור בה חול. ריחים – לטחון בה סממניו. תנור – לתטמן בו אוניו של פשתן.

רבי פינחס בעי: במה קנסו במקום שזרעין

[דף ל"ג ע"ב]

ואוכלין, או במקום שזרעין ולא אוכלין? מה נפיק מביניהון? ראו אותו לוקח מן הסירקי אין תימר במקום שזרעין ואוכלין, ראו אותו לוקח מן הסירקי – אסור. ואין תימר במקום שולא זרעין אוכלין, ראו אותו לוקח מן הסירקי – מותר.

רבי יוסי בי רבי חנינה בעי: על כל פירקא איתמר, או על הדא הילקתא איתמר? רבניו דקיפרין בשם רבי יהודה בן טיטוס: מן מה דלא תנינן בגיטין אלא הדא הילקתא, הדא אמרה על הדא הילקתא איתמר.

תמן תנינן: נחתום שהוא עושה בטומאה, לא לשין ואין עורכין עמו. ותני עלה: לא בוררין ולא טוחנין עמו, והכא הוא אומר אבן? אמר רבי אילא: כאן לחילין כאן לתרומה.

והתנינן: נחתום, אית למימר נחתום בתרומה! חברייא אמרי: כאן – בלזות, כאן – בשאינו לזות. מתניתא מסייעא לחבריא, אבל משתטיל את המים לא תגע אצלה.

רבי הויה ורבי אימי. חד אמר: חרוש בה טבאות ואנא נסיב לה מינד בתר שמיטתא. והרנה אמר: ישר! מאן דאמר חרוש בה טבאות ואנא נסיב לה מינד בתר שמיטתא, מה שואלין בשלומן אישר. ומאן דאמר לגוי ישר, מה שואלין בשלומן של ישראל? שלום עליכם.

דלמא, רבי חייננא בר פפא ורבי שמואל בר נחמן עבדין על חד מחורשי שביעית. אמר ליה רבי שמואל בר נחמן: אישר. אמר ליה רבי חייננא בר פפא: לא בן אלפן רבי (תהלים קכט) ולא אמרו העבדים ברכת ה' אליכם, שאסור לומר לחורשי שביעית אישר! אמר ליה: לקרות אתה יודע, לדרוש אין אתה יודע. ולא אמרו העבדים – אילו עובדי בוכים ומזלות שהן כלים ועובדים מן העולם, לא אמרו לישראל ברכת ה' אליכם. מה ישראל אמרים להן? ברכנו אתכם בשם ה', לא דייכם שכל ברכות שבאות לעולם – בזכותינו הן באות, ואין אתם אמרים לנו: בואו וטלו מן הברכות הללו, ולא עוד, אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים וזימיונות וגולגליות וארנוניות.

הדרן עלה הניזון

פֶּרֶק שִׁשִּׁי

הלכה א' מתני' האומר: "התקבל גט זה לאשתי", או "הולך גט זה לאשתי", אם רצה לחזור – יחזור. האשה שאמרה: התקבל לי גיטי, אם רצה להחזור –

[דף ל"ד ע"א]

לא יחזור. לפיכך אם אמר הבעל: "אי אפשי שתקבל לך, אלא הולך ותן לך", אם רצה להחזור – יחזור. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף האמרת "טול לי גיטי", אם רצה להחזור לא יחזור.

גמרא בכל אתר אתר אמר: התקבל – בזכה, הכא את אמר: התקבל – בהולך! שנייה היא, שזכין לו לאדם שלא בפניו.

התיב רבי שמי: הגע עצמה, שהיתה צווחת להתגרש! אני אומר שמא חזרה בה. הא תנינן: היא עצמה מביאה את גיטה, חש לומר שמא חזרה בה! תמן – היא חכה לעצמה. ברם הכא – חוב לה.

רב נחמן בר יעקב אמר: אמרה הכא לי גיטי, וחלף ואמר לו: "אשתך אמרה התקבל לי גיטי". אף על פי שהגיע לידה – אינו גט, שהוא סבור מדעת השליח מתגרשת, והיא אינה מתגרשת אלא מדעתה!

התיב רב הונא בר תייה: והא דתנינן האשה שאמרה התקבל לי גיטי, אינו גט עד שיגיע גט לידה. מעתה, אפילו הגיע גט לידה אינו גט, שהיא סבורה שהיא מתגרשת מדעת השליח, והיא אינה מתגרשת אלא מדעתה!

ב'יודע הלכה לומר, התקבל (וזכה בהולף) בהולף ולא בזכה.

והתנינן: קמנא שאמרה התקבל לי גיטי – אינו גמ עד שיגיע גמ לידה. מעתה, אפילו הגיע גמ לידה אינו גמ, שהיא סבורה שפא לדעת השליח היא מתגרשת, והיא אינה מתגרשת אלא מדעתה! ב'יודע שאין הקטן עושה שליח.

רבי זעירא בעי:

[דף ל"ד ע"ב]

עד כדון בשאמרה הבא לי, ואמר לו התקבל לי. אמרה התקבל לי, והוא אמר לו הבא לי? אשכח תני על תרויהוון: הרי זה גמ. ואם רצה להחזיר – יחזיר.

רב הונא בשם רב: אין האשה עושה שליח לקבל גיטה משלוחה של בעלה. שמואל שמעיה מיניה, ולעתה בתריה ארבעים זמני.

והא תנינן: ונתן בידה (דברים כד) – אין לי אלא בידה, מניין ביד שלוחו, ביד שלוחה, משלוחו לשלוחה, משלוחה לשלוחו, מניין? תלמוד לומר ונתן ונתן.

מה תני: אי איפשי – רבי. דתני: אמרה: "התקבל לי גיטי", והלף ואמר לו: אשתך אמרה, "התקבל לי גיטי" (הילף), הולכיו לה, ונתנו לה, זכה לה, ונתקבל לה. אם רצה להחזיר לא יחזיר; דברי רבי. רבי נתן אומר: הולכיו לה, ונתנו לה, אם רצה להחזיר – יחזיר. התקבל זוכה לה, אם רצה להחזיר – לא יחזיר. רבי אמר: ככולן לא יחזיר עד שיאמר לו אי איפשי שתקבלו לה, אלא שתולכיו לה.

וקשיא על דרבי הילף מן דיבורי אם רצה להחזיר יחזיר! וקשיא על דרבי נתן, הילף לדיבורה, אם רצה להחזיר יחזיר!

רב הונא אמר: נעשה שלוחו ושלוחה. אסי אמר: כל היכא דאמר שלוחו ושלוחה – מגורשת ואינה מגורשת.

אמר רבי חגי קומי רבי יוסי: ואתיין אלין פלוגתא באילין פלוגתא. דתנינן תמן: היה כודבר עם האשה על עיסקי גיטה וקידושיה, ונתן לה גיטה וקידושיה ולא פירש, רבי יוסי אומר: דיוו. רבי יהודה אומר: צריך לפרש. ואתיין דרבי רבי יוסי. ודרבי נתן כרבי יודה. אמר ליה, ואת מה בידך? דאמר רבי זעירא אמר רבי הויה בר אבין, אדא בר תחליפא בשם רבי הושעיה:

[דף ל"ה ע"א]

מה פליגינן? בשתפלינו עצמן לעניינות אחרים, אבל אם היה עוסק באתו עניין – גט הוא. והכא, אפילו בעוסקין באתו עניין – היא מהלוקת.

רבי זעירא בעי קומי רבי מנא: אף לעניין מתנה בן? אדם עושה שליח לקבל דבר שאינו שלו? אמר ליה: תמן – התורה זיכת אותה בגיטה, והיא עושה שליח לקבל דבר שהוא שלה. אית לך מימר במתנה: אדם עושה שליח לקבל דבר שאינו שלו?

ועוד מן הדא, דאמר רבי יוסה ורבי יעקב בר זבדי, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אמר ליתן מתנה לתבירו, ובימש לחזור בו – חוזר בו. קם רבי יוסי עם רבי יעקב בר זבדי, אמר ליה: והן הוא הין צדק! אמר לו: בשעה שאמרו – הין צדק היה.

אמר לו: הולך גט אשתי, גט בתה, גט אחותה, והלך ונתנו לה – אינו גט. תבעו השליח ואמר לו: תן גט לאשתו. אמר לו הילך גט אשתי, גט בתה, גט אחותה, והלך ונתנו לה – הרי זה גט.

רבי יוסי בי רבי בון ורבי אבין בשם רבי שמי: זו דברי רבי. אבל חכמים אומרים: באומרת: יהא לי בידך.

אמר רבי חנינה: הלכה ברבן גמליאל. והוא שאמרה לו היא: מול לי יהא (לי) בידך.

חד בר נש שלח גט לאיתתיה, אמרה ליה, יהא לי בידך. אתא עובדא קומי רב, אמר: אם בא להחזיר – לא יחזיר. מה, ופליגי? שנייא הוא 'יהא בידך'. שנייא הוא 'יהא לי בידך'.

אמר רבי חזקיה: אנא ידע רישא וסיפא. אשה אחת עשת שליח לקבל גיטא משלוחי בעלה. אתא עובדא קומי רב, אמר, אם רצה להחזיר – לא יחזיר.

מחלפה שיטתיה דרב! תמן אמר רבי הונא בשם רב: אין האשה עושה שליח לקבל גיטא משלוחי בעלה. והכא הוא אמר הכין!

[דף ל"ה ע"ב]

אני אומר אחר הדלת היה עומד ושמע את קולה!

הלכה ב' מתני' האשה שאמרה: התקבל לי גיטי, צריכה שתי כיתי עדים, שנים שיאמרו בפנינו אמרה, ושנים שיאמרו בפנינו קיבל וקרע. אפילו הן הראשונים והן האחרונים, או אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים ואחד מצטרף עמהן.

נערה מאורסה – היא ואביה מקבלין את גיטה. רבי יהודה אומר: אין שתי ידיים זוכות פאחת. אלא אביה מקבל גיטה בלבד.

וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה – אינה יכולה להתגרש.

קטנה שאמרה: 'התקבל לי גיטי' – אינו גט עד שיגיע גט לידה. לפיכך אם רצה הפעל להחזיר – יחזיר, שאין הקטן עושה שליח. ואם אמר לו אביה: 'צא וקבל לבתי גיטה' – אם רצה להחזיר לא יחזיר.

גמרא שנים שאמרו: 'בפנינו אמרה'. ושנים שאמרו: 'בפנינו קיבל וקרע'. הוא מודה, וצטרף השליח! תיפתר: שהיה קרוב. תדא אמרה: שהקרוב נעשה שליח.

נערה מאורסה – היא ואביה מקבלין גיטה. ריש לקיש אומר: כמחלוקת בגיטין.

[דף ל"ז ע"א]

בד מחלוקת בקידושין. אומר רבי יוחנן: הכל מודין בקידושין שאביה מקדשה ולא היא. מודה ריש לקיש בנישואין – לא הכל מונה להשיא את עצמה ולהפסיד מעשה ידיה לאביה.

על דעתיה דרבי יוחנן – אין לה דעת אצל אביה. ואינה עושה שליח. על דעתיה דריש לקיש – יש לה דעת אצל אביה והיא עושה שליח.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן, האיך מקדש בו ובשלוהו, והאשה מתקדשת בה ובשלוהו! פתר לה בגדולה. והתנינן: קטנה שאמרה התקבל לי גטי – אינו גט עד שיגיע גט לידה! פתר ביתומה. והא תנינן: אם אמר לו אביה צא והתקבל לבתי גיטה, אם רצה להחזיר – לא יחזיר! פתר לה: לצדדין היא מתניתא, רישא – ביתומה, וסיפא – בשיש לה אב.

מתניתא פליגא על ריש לקיש. האיך מקדש את בתו פשהיא נערה, בו ובשלוהו! פתר לה פרבי יהודה, דרבי יהודה אומר: אין שתי ידיים זוכות פאחת.

דאמר רבי יוסי: חד רב נפק מבית וועדא, אומר, נפק עובדא פרבי יוחנן. ומכין עליו? לא הוה צריכה מיסמוך עליו, אלא דהות מן ומא לטיגני.

הכרייא אמרין בהצור ובארבע אמות פליגין, רבי יוחנן אמר: יש לה הצור ויש להן ארבע אמות. ריש לקיש אמר: אין לה הצור ואין להן ארבע אמות. רבי אלעזר אמר: בהצור פליגין ואין לה ארבע אמות.

[דף ל"ז ע"ב]

מי אמר רבי יוחנן בפישוט ידום? רבי אלעזר שאל: הצירו של שליח מהו שתיעשה כידו?

נישאת - היא, לא אביה. קטנה - אביה, לא היא. ניסית - בין היא בין אביה. אם יש בה דעת - היא לא אביה. אי זו היא קטנה שהיא צריכה להתגרש? אמר רבי יוחנן: כל שנותנין לה גיטתה ודבר אחר עמו והיא מוציאה אותו לאחר זמן.

הלכה ג' מתני' האומר: "תן גט לאשתי במקום פלוני", ונתנו לה במקום אחר - פסול. "הרי היא במקום פלוני", ונתנו לה במקום אחר - כשר. האשה שאמרה: "התקבל לי גיטי במקום פלוני", וקיבלו לה במקום אחר - פסול, ורבי אלעזר מכשיר. "הבא לי גיטי במקום פלוני", והביאו לה במקום אחר - כשר.

גמרא מתניתא דלא כרבי אלעזר. ברם כרבי אלעזר - לעולם אינה מגורשת עד שיאמר לו אל תגרשנה לי אלא במקום פלוני. "הרי היא במקום פלוני", והלך ונירשה במקום אחר - הרי זו אוף רבי לעזר מודה שאינו אלא כמראה לה מקום.

אוף רבנין מודיי, שאינו אלא כמראה לה מקום.

הלכה ד' מתני' "הבא לי גיטי" - אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה. "התקבל לי גיטי" - אסורה לזבל בתרומה מיד. "התקבל לי גיטי במקום פלוני" - אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום. רבי אלעזר אוסר מיד.

גמרא מה טעמא דרבי לעזר? אני אומר אחר תדלת מצאו.

תמן תנינן: האומר למי שאינו נאמן על הפעושרות: קח לי ממי שהוא נאמן, ממי שהוא מעשר - אינו נאמן. תני, רבי יוסי אומר: אפילו אמר לו: "מפלוני" - אינו נאמן, עד שיאמר לו: "קח ואני נתן מעות". מאי טעמא דרבי יוסי? אני אומר: אחד קרוב מצאו ולקח מפניו.

אתייה דרבי אלעזר ברבי יוסי ודרבי יוסי ברבי אלעזר, דרבי יוסי ריבה מן דרבי אלעזר, ולא מודה רבי אלעזר שאם אמרה לו אל תקבלהו לי אלא במקום פלוני – שהיא אוכלת בתרומה עד שיגיע הגט לאותו מקום.

[דף ל"ז ע"א]

והקא אפילו אמר לו מפלוני אינו נאמן, עד שיאמר לו קח ואני נתת מעות. מאי טעמא דרבי יוסי? אני אומר אחד קרוב מצא ולקח ממנו.

הלכה ה' מתני' האומר כתבו גט ותנו לאשתי. גרשוה, כתבו איגרת ותנו לה – הרי אילו וכתבו ויתנו. פטרוה, פרנסיה. עשו לה פנימוס, עשו לה פראוי – לא אמר כלום. בראשונה היו אומרים: היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי – הרי אילו וכתבו ויתנו. חזרו לומר: אף המפרש והיוצא בשניירא. רבי שמעון שזורי אומר: אף המסוכן.

גמרא האומר תרכוה – באומר גירשוה, פטרוה, פרנסיה, עשו לה פנימוס, עשו לה פראוי – לא אמר כלום, אני אומר למזונות.

אמר רבי מנא: ולא סוף דבר בקולר של סכנה, אלא אפילו בקולר של ממון, שכל הקולר בהזקת של סכנה.

רבי אלעזר שאל: מתנתו כמתנת שכיב מרע? רב נחמן בשם רבי יעקב ארמנייא: מה דהיא צריכה לרבי אלעזר, פשיטא לרבי יוסי בר חנינה. דתנינן תמן: האשה שנהרגה – נהנין בשערה. בהמה שנהרגה – אסורה בהנניה. אמר רבי יוסי בר חנינה:

[דף ל"ז ע"ב]

באמרת: תינתן בכינתי לבתי.

בהדא גניבה אתאפס למקטלא, אמר: יבון לרבי אבונא וזו מן המרא דכפר פנייא. ולא יבון ליה, חשין להא דרבי, דרב אמר: הירוש – כמשועבד, בשם שאין מלוה בעדים ניגבית מן המשועבד, כך אינה ניגבית מן הירושין. ולא יתנון ליה משום חוב, יתנון ליה משום מתנה! חשין להא דרבי אלעזר, דרבי אלעזר שאל, מתנתו כמתנת שכיב מרע?

איתי דרבי זעירא לרבי יצחק עטושייא, ותנזן ליה, כגיטין – פן מתנה. אמר ליה רבי בא: או מה גיטין אם לא נתן בתינו – לא נותן, אף מתנה אם לא נתן בתינו – לאו שמה מתנה! אמר ליה: הכא אתא רבי מפקה חכמתה, ומפסדה לרבי אבונא זוזי. לית זכיל, דתנינן תמן: תנו מנה לאיש פלוני ומת – ותנו לאחר מיתה, כרבי שמעון.

דרבי יוחנן פליג וכוון ליה. דמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מלוח בעדים נגבית מן היורשין, ובלבד יורשין קרקע.

אמר רבי יוסה: הדיא דתימר – בהן דתנה קאים גביה עד שעה דמית, ברם אם עליל ונפק – אנא אמר ככר יהיב ליה.

מילתיה דרבי חנינה אמר: דלא יהיב ליה. רבי חנינה הוה מישתעי אהן עובדא: לוי פריסה הוה עבר מן אתר לאתר נפקין קריביה דגניבה מיכול עימיה אמר: ויכוון לרבי אבונא זוזי, והיתגרוז לחמא.

תני: אף החולה. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יוחנן: הלכה כרבי שמעון השזורי במסוכן. מה בין מסוכן מה בין חולה? חולה – כדרך הארץ, ומסוכן – כל שקפץ עליו החולי. דרף הארץ, הקרובים – נכנסין אצלו מיד, והרחוקין – לאחר שלשה ימים. ואם קפץ עליו החולי – אילו ואילו נכנסין אצלו מיד.

דלמא רבי הונא רבי פינחס רבי הונא רבי יוסי בטר תלתא יומין. אמר לון: בי בעיתון מקיימה מתניתא?

הלכה ו' מתני' מי שהיה מושלך בבור, ואמר: "כל השומע את קולי יכתוב גט לאשתי" – הרי אילו יכתבו ויתנו. הכריא שאמר: "כתבו גט לאשתי" – רצה לשחק בה. מעשה בכריא שאמר: "כתבו גט לאשתי", ועלה לראש הגג ונפל ומת, אמר רבן שמעון בן גמליאל: אמרו חכמים: אם מעצמו נפל – הרי זה גט, ואם הרוח דהאתו – אינו גט.

גמרא אמר רבי חנינה: ליפדנו רבי יוחנן והן שראו בוכייה של אדם. תמן תנינן: מעידין לאור הבר ולאור הלכה. ומשיאין על פי בת קול. ומר רבי יוחנן: והן שראו בוכייה של אדם. רבי אחא בר חנינה בשם רבי חנינה:

[דף ל"ח ע"א]

הדא דתימר בשדה, אבל בעיר – אפילו לא ראו בוכייה של אדם. והתנינן: מי שהיה מושלף בבור, ואמר רבי יונתן: והן שראו בוכייה של אדם! אמר רבי אבין: המוזקין היו מצויין בבורות כדרך שהן מצויין בשדות.

ספק מעצמו נפל, ספק הרוח דחתו? נישמעינא מן הדא: רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם על אתר נפל – הרי זה גמ, ואם לאחר זמן נפל – אינו גמ. וההן על אתר, ולא ספק הוא! הדא אמרה: ספק מעצמו נפל, ספק הרוח דחתו – הרי זה גמ.

שחטה לזרוק דמה לעבודה זרה, ולהקטיר חלבה לעבודה זרה – רבי יוחנן אומר: המחשבה פוסלת. ריש לקיש אומר: אין המחשבה פוסלת. התיב רבי יעקב בר אידי קומי ריש לקיש: והתנינן: רבי יוסי אומר: קל וחומר הדברים. מה אם במקום שהמחשבה פוסלת במקדשין כו', ופיגול ונותר, המחשבה פוסלת.

אמר ליה: פיגול ונותר אין, המחשבה פוסלת. אבל אם שחטה לזרוק את דמה לעבודה זרה ולקטור חלבה לעבודה זרה – אין המחשבה פוסלת.

שחטה וזרק דמה והקטיר חלבה לעבודה זרה, זה היה מעשה בקיסרין, ולא אמרו לא לאיפור ולא להיתר. רבי חנינא בשם רב הסדא: זאת אומרת לא חשו, אין תימר חשו היה להם להורות איפור! רבי יוסי בשם רב הסדא: זאת אומרת שחשו, אין תימר לא חשו, לא היה להן להורות!

הלכה ז' מתני' אומר לשנים: "תנו גמ לאשתי". או לשלשה: "כתבו גמ ותנו לאשתי, – הרי אילו יכתבו ויתנו. אומר לשלשה: "תנו גמ לאשתי" – יאמרו לאחרים כתבו, מפני שעשאן בית דין, דברי רבי מאיר. וזו הלכה שלח חנניה איש אונו מבית האסורין, מקובל אני, באומר לשלשה: "תנו גמ לאשתי" – שיאמרו לאחרים כתבו, מפני שעשאן בית דין. אמר רבי יוסי: נומינו לשליה, אף אנו מקובלין, שאפילו אומר לבית דין הגדול שבירושלים: "תנו גמ לאשתי" – צריך שילמדו ויכתבו ויתנו לה. אמר לעשרה: "תנו גמ לאשתי" – אחד פותב ושנים הותמין. "פולקם כתובו" – אחד פותב וכולן הותמין, לפיכך אם מת אחד מהן – הרי הגמ בטל.

גמרא מתניתא דרבי מאיר,

[דף ל"ח ע"ב]

מן דבתרה, אמר לשלשה.

ואמר רב הסדא: טעמא דרבי מאיר, מה מצינו בכל מקום, אחרים פותבין ובית דין הותמין, והכא, אחרים פותבין ובית דין מהתמין. רבי הילל בר וילס בעא קומי רבי: מה ראו לומר הלכה כרבי יוסי? אמר ליה, שלא ראיתיו.

רבי, פד תוה בעי מקשייה על דרבי יוסי, אמר: אגז עליבייה, מקשייא על דרבי יוסי! שפיש לבין קדשי הקדשים לבין חילי חילין, פד בין דורינו לדורו של רבי יוסי! אמר רבי ישמעאל בי רבי יוסי: בשם שבין זהב לעפר, פד בין דורינו לדורו של אבא.

אמר לעשרה: "הולוכו את הגט הזה" – אהד מוליד על ידי פולין. "פולכם הולוכו" – פולם מולוכין ואהד נותן על ידי פולין. לפיכך, אם מת אהד מהן – הרי הגט בטל. רבי יוחנן בשם רבי אלעזר דמן רומא: המונה – פאמר פולכם.

הדרן עלה האומר התקבל

פרק שביעי

הלכה א' מתני' מי שאהזו קורדייקוס, ואמר: "כתבו גט לאשתי" – לא אמר כלום. אמר: "כתבו גט לאשתי" ואהזו קורדייקוס וחזר ואמר "אל תכתבו" – אין דבריו האהרונים כלום. נשתתק, אמרו לו: "נכתוב גט לאשתי"? והרבין בראשו. בודקין אותו שלשה פעמים, אם אמר על לאו לאו, ועל הין הין – הרי אילו יכתבו ויתנו.

גמרא סימן שוטה – היצא פלילה. והלן בבית הקברות. והמקרא בסותו. והמאבד מה שנותנין לו. רבי הונא אמר: והן שיהו פוליהם בו. דל פן, היצא פלילה – קינרופים. והלן בבית הקברות – המקטר לשדים. והמקרא את בסותו, והמאבד מה שנותנין לו – קינרופים.

רבי יוחנן אמר: אפילו אהד מהן. אמר רבי אבין: מסתברא כמה דאמר רבי יוחנן אפילו אהד מהן, ובכלבד במאבד מה שנותנין לו, שאפילו שוטה שבשומין אין מאבד מה שנותנין לו. קורדייקוס אין בו אהד מכל אלו.

מהו קורדייקוס? אמר רבי יוסי: המים. אתא עובדא קומי רבי יוסי בחד טרסיי דתוון יתבין ליה סמיך גו אפים, ויהו לעי. אפים גו סמיך, ויהו לעי. והו קורדייקוס שאמרו חכמים, פעמים שוטה פעמים הלום. בשעה שהוא שוטה – הרי הוא בשוטה לכל דבר. ובשעה שהוא הלום – הרי הוא בפיקח לכל דבר.

אתא עובדא קומי שמואל, אמר: כד דהוא חלים – יתן גמ. מה שמואל? בריש לקיש, דריש לקיש אמר: לכשישתפה. רובה דשמואל מריש לקיש, דו אמר: הלום יתן גמ.

[דף ל"ט ע"א]

ותחלימני ותחייני (ישעיה לח).

רבי יעקב בר אחא אמר: איתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש. רבי יוחנן אמר: עודהו קורדייקוס עליו – כותבין גמ ונותנין לאשתו. ריש לקיש אמר: לכשישתפה.

מחלפה שיטתיה דריש לקיש, דאיתפלגון, נתהרש או נשתפה או נשתפד, או שהורו בית דין לאכול חלב – רבי יוחנן אמר: נדחית חטאתו. ריש לקיש אמר: לא נדחית חטאתו!

רבי יוסי בי רבי בון אמר רבי יוחנן, מיחליף שמועתא, דלא תהא מילתיה דרבי יוחנן פליגא על מילתיה. דמר רבי שמואל בר אבא בשם רבי יוחנן: הגזסם – זורקין עליו מדם חטאתו ומדם אשמו.

רבניו דקיסרין אמרין: רבי חייא רבי יסא, חד פתדין וחד פתדין. מתניתא פליגא על ריש לקיש. אמר: כתבו גמ לאשתו, ואחוזו קורדייקוס, וחזר ואמר אל תכתבו – אין דבריו האחרונים כלום! פתר לה: לכשישתפה – אין דבריו האחרונים כלום.

נתן לה את גיטתה ואמר לא יהא גמ אלא למחר, ונעשה קורדייקוס – תפלוגתא דרבי יוחנן ודריש לקיש. זרק לה את גיטתה, ואמר: "לא יהא גמ אלא למחר" – תפלוגתא דרבי יוחנן ודריש לקיש.

רבי אלעזר אמר רבי אבין בעי: תרם את בירייו ואמר "לא יהא תרומה אלא למחר", ונעשה קורדייקוס – תפלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש?

אמר רבי זעירא: מתניתא פליגא על ריש לקיש, ולית לה קיום. הרי שתיה צלוב או מוגזייד, ורמוז ואמר כתבו גמ לאשתו, כותבין ונותנין בחזקת שהנשמה תלויה בו. ואיפשר שלא נמרפה דעתו שענה אחתה! הדיא פליגא על ריש לקיש, ולית לה קיום.

תני: תרש שתתם – אין תרומתו תרומה. אמר רבן שמעון בן גמליאל: בפה דברים אמורים? שהיה תרש מתחילתו, אבל אם היה פיקח ונתהרש – בותב ואחרים מקיימין כתב ידו.

רבי יעקב בר אחא רבי חייה בשם רבי יוחנן

[דף ל"ט ע"ב]

חלוקין על השונה הזה. אמרין: והא מתניתא פליגא, נתהרש הוא או נשתטה – אינו מוציא עולמות. ויכתוב, ויקיימו אחרים כתב ידו! קיימניה: בשאינו יודע לכתוב.

התיב רבי בא בר מפל: והא מתניתא פליגא, הרי שכתב בכתב ידו, אמר לפופר וכתב, לעדים והתמו – אף על פי שכתבוהו והתמוהו ונתנוהו לו, וחזר ונתנו לה – אינו גט!

אמר רבי יוסי: אמור דבתרא, ולית הדא פליגא, אינו גט עד שישמענו קולו אמר לפופר כתוב ולעדים התמו. סוף דבר עד שישמענו את קולו! ולא אפילו הרבין בראשו ואת אמר ליה בן, אף הכא לית בן. אמר רבי מנא: אית בן, היא שמיעת הקול, היא הרבנת הראש.

רבי זעירא בעא מיניה דרבי מנא: כמה דתימר עד שירבין בראשו שלש פעמים, ודכוותה עד שישמענו את קולו שלשה פעמים? אמר ליה: לשמיעת הקול – פעם אחת. להרבנת הראש – שלשה פעמים.

אמר רבי יודן: תמן – באומר כן וכך עשיתי. ברם הכא – באומר כן וכך עשוי. רבי בנימין בר לוי בעי: מה אנן קיימין? אם יש בו דעת לבא – יש בו דעת לשעבר! אין בו דעת לבא – אין בו דעת לשעבר!

אמר רבי אבא מרי: בתרש אנן קיימין ואין שליחות לחרש. רבי יוסי בי רבי בון אמר: בכריא אנן קיימין.

למה אינו גט? אני אומר מתעסק בשטרותיו. ותני בן, בפה דברים אמורים? בזמן שנשתתק מתוך בוריו, אבל אם נשתתק מתוך חוליו, דיוו פעם אחת. ובלבד, במקרגין לו.

[דף מ' ע"א]

נכתוב גט לאשתך? והוא אומר הין. לאמך? והוא אומר לאו. לאשתך? והוא אומר הין. לבתך? והוא אומר לאו. לאשתך? והוא אומר הין. לאחותיך? והוא אומר לאו.

מַסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק שְׁנִי

א. המוכר פרות לחברו, ואמר לו: 'פרות שמכרתי לך טבלים הן'; 'בשר בכור הוא'; 'זין נסוף הוא' - שורת הדין אין נאמן. רבי יהודה אומר: לא נחשדו ישראל על כן, אלא הכל לפי מה שהוא איש:

ב. היה מקריב עמו זבחים, ואמר לו: 'נתפגלו'. היה עושה עמו טהרות, ואמר לו: 'נטמאו' - נאמן, לא נחשדו ישראל על כן. אבל אמר לו: 'זבחים שהקרבתי עמך באותו היום נטמאו' - שורת הדין אין נאמן. רבי יהודה אומר: לא נחשדו ישראל על כן, אלא הכל לפי מה שהוא איש:

ג. השוחט את הפסח על בני החבורה, ואמר: 'שלא לשמו שחטתי' - שורת הדין אין נאמן. רבי יהודה אומר: עד שלא התחיל בו - נאמן, משהתחיל בו - אינו נאמן:

ד. אין תורמין ממין על שאינו מינו! אבל אמרו: כל מיני חטין אחד. כל מין אופילין ואגוזים ושקדים ורמונים אחד. תורמין ומעשרין מזה על זה. היו לו תאנים שחורות ולבנות בתוך ביתו, וכן שני מיני חטין - תורמין ומעשרין מזה על זה. רבי יצחק אומר משום רבי אליעזר, בית שמאי אומרים: אין תורמין, ובית הלל אומרים: תורמין:

ה. כיצד אין תורמין מן החדש על הישן? אין תורמין מפרות שנה זו על פרות שנה שעברה. ולא מפרות שנה שעברה על פרות שנה זו. אבל שדה שנעשה שתי ברכות בשנה, וכן שדה בית השלחין - תורמין ומעשרין מזה על זה. לקט ירק בערב ראש השנה עד שלא בא השמש, וחזר ולקט משבא השמש - אין תורמין ומעשרין מזה על זה, מפני שזה חדש וזה ישן:

ו. היתה שניה ונכנסה לשלישית, הראשון - מתעשר מעשר שני, והשני - מתעשר

מעשר עני. לקט אתרוג בערב חמשה עשר בשבט עד שלא בא השמש, וחזר ולקט אחר משבא השמש - אין תורמין ומעשרין מזה על זה, מפני שזה חדש וזה ישן. היתה שלישית ונכנסה לרביעית, הראשון - מתעשר מעשר עני, והשני - מתעשר מעשר שני:

ז. כיצד אין תורמין מן התלוש על המחבר? אמר: 'פרות תלושין אלו עשויין תרומה ומעשרות על פרות מחברין אלו'. או 'פרות מחברין אלו עשויין תרומה ומעשרות על פרות תלושין אלו' - לא אמר כלום. אבל 'פרות תלושין אלו עשויין תרומה ומעשרות על פרות מחברין אלו לכשיתלשו' - הרי זה אוכל מהן עראי, ועושה אותן תרומה ומעשרות על מקום אחר עד שיתלשו. נתלשו - דבריו קימים:

ח. פיוצא בו: מי שהיה בא בדרך, והיתה בידו כלכלה של פרות שאינן מתקנין, אומר: 'הרי זה עשויה תרומה ומעשר על פרות שיש לי בתוך ביתי לכשיגיע לעיר' - הרי זה אוכל ממנה עראי, ועושה אותה תרומה ומעשר על מקום אחר עד שיגיע לעיר. הגיע לעיר - דבריו קימין. נאכלו פרות או נגנבו או שאבדו, עד שלא הגיע לעיר - כלכלה בטבלה, משהגיע לעיר - דבריו קימין. יתר על כן אמר רבי אליעזר בן יעקב: 'ערוגה תלושין יהיה תרומה על פרות ערוגה זו מחברין לכשיביאו שלישי ויתלשו', והביאו שלישי ונתלשו - דבריו קימין:

ט. כיצד אין תורמין מפרות הארץ על פרות חוץ לארץ? אין תורמין מפרות ארץ ישראל על פרות סוריא. ולא מפרות סוריא על פרות הארץ. ישראל שקנה שדה

בסוריא - הרי הוא פקונה בפרוד' שבירושלים, תורם ומעשר עליה:

י. ישראל ונכרי שקנו שדה בסוריא - הרי הוא כטבל וכחלין שנתעברו זה בזה; דכרי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: חלקו של ישראל - חיב, חלקו של נכרי - פטור. ישראל שקנה שדה בסוריא עד שלא הביא והביא שלישי, אף על פי שחזר ומכרה לנכרי - חיבת במעשר ובשביעית, שכבר נתחייבה. אבל האריסין והחכירות ובתי אבות, נכרי שמשכן שדהו לישראל, אף על פי שעשה לו ישראל נימוסות² עליה - פטורה מן המעשרות ופטורה מן השמטה:

יא. איזו היא הארץ ואיזו היא חוצה לארץ? כל ששופע מטור אמנון ואילך - ארץ ישראל. מטור אמנון ולפנים - חוצה לארץ. נסין שבנים³ - רואין אותן כאלו חוט מתוח מטור אמנון עד נחלי מצרים, מחוט ולפנים - ארץ ישראל, מחוט ולחוץ - חוצה לארץ. רבי יהודה אומר: כל שהוא כנגד ארץ ישראל - הרי הוא כארץ ישראל, שנאמר (במדבר לה, ו): "וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול". נסין שבצדדין - רואין אותן כאלו חוט מתוח מקפלאריא עד אוקיגוס, מנחל מצרים עד אוקיגוס, מחוט ולפנים - ארץ ישראל, מחוט ולחוץ - חוצה לארץ:

יב. ספינה הבאה מחוצה לארץ והיו בה פרות, מחוט ולפנים, אם היא גוששת - חיבת לפי חשבון. והיוצאת לחוץ לארץ - אין חיבת לפי חשבון. רבי אליעזר אומר: עפר ארץ ישראל, כל מקום שהוא - חיב:

1 פרוד של ירושלים - מוגרשי ירושלים ובפריה. תרגום מוגרשה - פרוודה (רמב"ם פרוש המושגות - מסכת חלה פרק ד משנה יא).

2 שטר.

3 איי הים.

ג. אבל ערלה וכלאי הפרם - שוין לנכרים בארץ ישראל בסוריא ובחוצה לארץ. אלא שרבי יהודה אומר: אין לנכרי פרם רבעי בסוריא. וחכמים אומרים: יש לו. אמר רבי יהודה: מעשה בשביון ראש בית הכנסת של פזיב, שלקח מן נכרי רבעי בסוריא ונתן לו דמיו, ובא ושאל את רבן גמליאל שהיה עובר ממקום למקום, ואמר לו: 'המתן עד שנהיה בהלכה', והתירו. אמר לו: משם ראיה? אף הוא שלח לו ביד שליח חרש: מה שעשית עשית אבל לא תשנה⁴ לעשות כן:

יד. אין תורמין מן התבואה שלא הביאה שלישי. כיצד יודע אם הביאה שלישי אם לא? אם זורעה ומצמחת - הדבר ידוע שהביאה שלישי. אם זורעה ואינה מצמחת - הדבר ידוע שלא הביאה שלישי:

מסכת תרומות פרק שלישי

א. מפני מה אמרו: אלם לא יתרם? מפני שאין יכול לברך. מפני מה אמרו 'סומא לא יתרם'? מפני שאין יכול לבור את היפה מן הרע. מפני מה אמרו 'שכור לא יתרם'? מפני שאין בו דעת. אף על פי שאמרו: שכור - מקחו מקח, וממכרו ממכר, מתנתו מתנה, ונדרו נדר, הקדשו הקדוש, עבר עברה שחיב עליה חטאת - מחיבין אותו. סקילה - מחיבין אותו. כללו של דבר: שכור - הרי הוא פפקח לכל דבר, אלא שפטור מתפלה. מפני מה אמרו: בעל קרי לא יתרם? מפני שאינו יכול לברך. מפני מה אמרו 'ערם לא יתרם'? מפני שאינו יכול לברך. אבל מכסה את עצמו בתבן ובקש ובכל דבר, ובמברך:

ב. היה הולך להפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר עני, מאימתי מברך עליהן? משהפרישן. הפרישן, אם עתיד לקרות להם שם - אין בהן קדשה עד שיקרא להם

4 לעשות כה שוב.

שם. ואם אין עתיד לקרות להם שם, כיון שהפרישין - נתקדשו:

ג. רבי יהודה אומר: מודד אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו, ובלבד שלא יתרום במדה ובמשקל. שוקל אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו, ובלבד שלא יתרום במשקל. רבי יוסי בר יהודה אומר: לא במדה, ולא במדוד, ולא במשקל, ולא בשקול, ולא במנין, ולא במנני. אמרו לו: מעשה שהיינו מלקטים תאנים אחר אביך, ואמר לנו: היו מונין. אמר רבי שמעון בן אלעזר: מעשה בזקן אחד בערדסקית שהיה שוקל את כלכלתו מלאה, וחוזר ושוקלה ריקנית, והיה רבי מאיר משבחו:

ד. התורם את הכלכלה, ונמצאו פרות בצדי כלכלה - הרי אלו תרומה, מפני שבלבו לתרום על הכל:

ה. היה לפניו תאנים ורמונים - אין מחיבין אותו להיות יושב ומעשר בין בדקה בין בגסה, אלא: תורם כדרכו בביוני:

ו. התורם את הגרן - צריך שיכונן את לבו על מה שבקשין, על מה שבתבון, על מה שבצדין. התורם את הגת - צריך שיכונן את לבו על מה שבחצרצני ועל מה שבזוגין. התורם את הבור - צריך שיכונן את לבו על מה שבגפת. אם לא כן - תנאי בית דין הוא שתרום על הכל:

ז. רבי יוסי אומר: כל בית הגרנות תפוסה אחת. כיצד? גת אחד לשתי בורות, שתי גתות לבור אחת, שתי גתות לשתי בורות, בזמן שכלם תפוסה אחת - תורמין ומעשרין מן זה על זה. נטמא אחד מהן - תורם מן הטהור שבו על הטמא שבו. אין כלם תפוסה אחת - אין תורמין ומעשרין מזה על זה. נטמא אחד מהם - לא יתרום מן הטהור שבו על הטמא שבו. וכן היה רבי יהודה אומר: כל בית הבד קורה אחת. כיצד? קורה אחת לשתי בורות, שתי קורות לבור אחת, שתי קורות לשתי

בורות, בזמן שכלם תפוסה אחת - תורמין ומעשרין מזה על זה. נטמא אחת מהם - תורם מן הטהור שבו על הטמא שבו. אין כלם תפוסה אחת - אין תורמין ומעשרין מזה על זה. נטמא אחד מהם - לא יתרום מן הטהור שבו על הטמא שבו:

ח. היה מלקט כפי ירק ומניח בגנה - תורם מאחת על הכל. הביא מין אחר ביניהם - תורם מכל אחד ואחד. הביא ממינים הרבה בקפה, כרוב מלמעלה וכרוב מלמטה ומין אחד באמצע - לא יתרום מן העליון לתחתון אלא אם כן הקף:

ט. חמשה צבורין בגרן - תורם מאחד על הכל. אמר רבי יהודה: אימתי? בזמן שעקר הגרן קים, אין עקר הגרן קים - תורם מכל אחד ואחד. הכניס פרותיו לתוך ביתו, אף על פי שהן מפזרין - תורם מאחד על הכל. שתי מגורות בעליה אחת - תורם מאחד על הכל. שקי תבואה ועגולי דבלה ודוגיות של גרוגרות, כלם בהקפה אחת - תורמין ומעשרין מזה על זה:

י. מאימתי תורמין את הגרן? משתעקר האלה. צבר מקצת הגרן - תורם מן הצבור על שאינו צבור:

יא. מאימתי תורמין את הגת? משיהלכו בה שתי וערב. מאימתי מטמאין? בית שמאי אומרים: משנטל מעשר ראשון, בית הלל אומרים: משנטל מעשר שני. אמר רבי יהודה: הלכה כדברי בית שמאי, אלא שנהגו הרבים כדברי בית הלל. וחקמים אומרים: מוציאין תרומה ומעשרות ומטמאין את הגת מיד:

⁵ קביות

⁶ משתעקר התבואה שמהפכים אותה עם הריחת גדי לצוכרה כפרי. תרגום תבואה - עללא (חסדי דוד). ב'מנחת כפורים' פרש: מוץ.

בית הלל: הרי הוא אומר (ויקרא כו, ל): "וכל מעשר" וגו'. אם אומר אתה: 'צריך לתרם שניה' - אף הוא לא קים קדש לה':

טז. תורמין מן הערמה על הכרי, אבל לא מן הכרי על הערמה:

יז. המכנים שבלין לתוף ביתו לעשותם מלילות - הרי זה תורם שבלין. בן לוי שנתמנו לו שבלין - עושה אותן גרן. ענבים עושה אותן יין. זיתים עושה אותן שמן. כשם שתורמת ראשית מן הגרן ומן היקב - כך תורמת מעשר מן הגרן ומן היקב:

יח. רבי אליעזר אומר: תורמין מן הטהור על הטמא. אמר רבי אליעזר: מעשה שנפלה דלקה בכפר טזווא, ותרמו מן הטהור על הטמא. אמרו לו: משם ראיה? אלא שתרמו מהן עליהן. רבי אליעזר אומר משום רבי אליעזר: תורמין מן הטהור על הטמא אף בלח. כיצד? מי שכבש זיתים בטמאה ומבקש לתרמן בטהרה - מביא משפך שאין בפיו כביצה, ומניחו על פי חבית, ומביא זיתים ונותן לתוכו ותורם, ונמצא תורם מן הטהור על הטמא ומן המקף. אמרו לו: אין קרוי לח אלא יין ושמן בלבד. רבי יוסי אומר: התורם מן הטמא על הטהור, בין בשוגג בין במזיד - תרומתו תרומה. אמר רבי יוסי: מה נשתנה זה מן התורם מן הרע על היפה?!

יט. מפרישין תרומת מעשר מן הטמא על הטמא, ומן הטהור על הטהור, ומן הטהור על הטמא. אבל לא מן הטמא על הטהור. רבי נחמיה אומר: אין מפרישין מן הטמא על הטמא אלא בדמאי בלבד. אמרו לו: הרי אומר (במדבר יח, כח): "ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן":

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק רְבִיעִי

א. התורם והמעשר בשבת, בין בשוגג בין במזיד - מעשרותיו מעשרות. והמטביל

יב. מאימת תורמין את הזיתים? משטיעינו. ורבי שמעון אומר: משטיחנו. רבי יוסי בר יהודה אומר: מביא זיתים בקפה ונותן לתוף הממל, ומהלך בהן שתי וערב. אמרו לו: אינו דומה ענבים לזיתים! ענבים - רכות ונותקות את יינן, זיתים - קשים ואינן נותקין את שמנן:

יג. אין תורמין שמן על הזיתים הנכתשין, ולא יין על ענבים הנדרכות. אם תרם - תרומתו תרומה. ויחזור ויתרם. הראשונה - מדמעת בפני עצמה, וחיבין עליה חמש. אבל לא שניה. וצריך להוציא עליהן תרומה ומעשרות. חזר ועשה זיתים ראשונים שמן, וענבים ראשונים יין - תרומה, ואין צריך לתרם שניה, וצריך לקרות לה שם. רבי יוסי אומר: בית שמאי אומרים: תורמין, ובית הלל אומרים אין תורמין. ומודים: שאם תרם - שצריך לתרם שניה:

יד. התורם זיתים על זיתים העתידין להכתש, ענבים על ענבים העתידיים לדרך - תרומה ויחזור ויתרם. הראשונה - מדמעת, שניה - אין מדמעת. הראשונה - חיבין עליה חמש, שניה - אין חיבין עליה חמש. התורם זיתים שמן על זיתים לאכילה - הרי זה תורם לפי השמן הראוין לעשות; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: תורמין לפי האוכלין הראוין לעשות חוץ מגרעיניהן. מודים בקלקיין? - שתורמין לפי אוכלין חוץ מגרעיניהן:

טו. התורם ענבים לעשותן צמוקין, תאנים לעשותן גרוגרות, רמונים ועתידי לעשותן כרי - תרומה ואין צריך לתרם שניה. רבי אליעזר אומר, בית הלל אומרים: אין צריך לתרם שניה, ובית שמאי אומרים: צריך לתרם שניה. אמרו בית שמאי לבית הלל: הרי הוא אומר (במדבר יח, כז): "וכמלאה מן היקב". לא תרם זה מן היקב! אמרו להם

7 מין זיתים שאינם עושים שמן.

כַּלִּים בַּשַּׁבָּת, בֵּין בְּשׁוּגְגַב בֵּין בְּמִזִּיד - עַלֹּ
לֹא יָדִי טְבִילָה:

ב. תּוֹרְמִין חֲטִיין עַל הַפֶּת לְפִי הַחֲשׁוֹבֹן,
אַבְּל לֹא הַפֶּת עַל חֲטִיין. תּוֹרְמִין תְּאָנִים עַל
הַגְּרוּגְרוֹת בְּמִנְיָן, וְגִרוּגְרוֹת עַל תְּאָנִים
בְּמִדָּה, אַבְּל לֹא תְּאָנִים עַל הַגְּרוּגְרוֹת
בְּמִדָּה, וְלֹא גְרוּגְרוֹת עַל תְּאָנִים בְּמִנְיָן. רַבֵּן
שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: סְלֵי תְּאָנִים וְסְלֵי
גְרוּגְרוֹת כְּלָן שְׁוִין - תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מִזֶּה
עַל זֶה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי: אַבְּא
הָיָה נוֹטֵל עֲשָׂרָה גְרוּגְרוֹת מִן הַמַּקְצָה עַל
תְּשָׁעִים תְּאָנִים שֶׁבַכְּלָלָה:

ג. תּוֹרְמִין גְּלוֹפְסִין⁸ עַל זִיתֵי שְׁמֶן, וְלֹא זִיתֵי
שְׁמֶן עַל הַגְּלוֹפְסִין. [רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף
זִיתֵי שְׁמֶן עַל הַגְּלוֹפְסִין]. תּוֹרְמִין יֵין צְלוּל
עַל שְׂאֵינוּ צְלוּל, וְלֹא שְׂאֵינוּ צְלוּל עַל
הַצְּלוּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף שְׂאֵינוּ צְלוּל
עַל הַצְּלוּל, וּבִלְבָד שִׁיתְרוֹם מִן הַיְּפָה:

ד. תּוֹרְמִין יֵין שְׂאֵינוּ מְבָשֵׁל עַל הַמְּבָשֵׁל,
וְלֹא הַמְּבָשֵׁל עַל שְׂאֵינוּ מְבָשֵׁל. רַבֵּן שְׁמַעוֹן
בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִף הַמְּבָשֵׁל עַל שְׂאֵינוּ
מְבָשֵׁל. וְכֵן הָיָה רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל
אוֹמֵר: יֵין מְבָשֵׁל - אִין בּוּ מִשׁוּם גְּלוּי וְאִין
בּוּ מִשׁוּם יֵין נָסַף:

ה. יֶרֶק שְׁדַרְכוּ לְהַשְׁתַּמֵּר יוֹם אֶחָד - תּוֹרְמִין
עָלָיו יוֹם אֶחָד. שְׁנֵי יָמִים - תּוֹרְמִין עָלָיו שְׁנֵי
יָמִים. שְׁלֹשָׁה יָמִים - תּוֹרְמִין עָלָיו שְׁלֹשָׁה
יָמִים. הַקְּשׁוּאִין, וְהַדְּלוּעִין, וְהַטְּרַכְסָמִין,
וְתַרְדִּין שְׁדַרְכָן לְהַשְׁתַּמֵּר יוֹם אֶחָד - תּוֹרְמִין
עָלֵיהֶן יוֹם אֶחָד. הַחֲזִירִין, וְהַכְּרִישִׁין,
וְהַלֶּפֶת, וְהַכְּרוֹב, שְׁדַרְכָן לְהַשְׁתַּמֵּר שְׁנֵי
יָמִים - תּוֹרְמִין עָלֵיהֶן שְׁנֵי יָמִים. הַקְּפִלוּטוֹת
וְהַמְּלַפְפוֹת שְׁדַרְכָן לְהַשְׁתַּמֵּר שְׁלֹשָׁה יָמִים -
תּוֹרְמִין עָלֵיהֶן שְׁלֹשָׁה יָמִים. זֶה הַכָּלָל: כָּל

⁸ זֵיתִים גְּדוּלוֹת הַטּוֹבוֹת לְאִכְלָה אַבְּל אִין
עוֹשׂוֹת שְׁמֶן.

⁹ הַגְּרָא מוֹחֵק זֹאת.

שְׁנַשְׁמַר - תּוֹרְמִין עָלָיו. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר:
לֹא יִתְרַם מִן הַתּוֹתִים שְׁלֶקֶט בְּשַׁחְרִית עַל
תּוֹתִים שְׁלֶקֶט בֵּין הָעֶרְבִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר: אִין לָךְ מַר בַּקְּשׁוֹת אֲלֵא הַפְּנִימִי
שְׁבָה, הָרִי זֶה מוֹסִיף עַל חִיצוֹן שְׁבָה
וְתוֹרַם:

ו. הַתּוֹרַם אֶת הַבוּר וְנִמְצָא מְגֵלָה, אַבְּטִיחַ
וְנִמְצָא נְקוּר - תְּרוּמָה וַיִּחְזוּר וַיִּתְרַם. רַבִּי
יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשׁוּם אֲבִיו:
תּוֹרְמִין יֵין עַל חֲמֵץ, וְאִין תּוֹרְמִין חֲמֵץ עַל
יֵין אֲלֵא לְפִי חֲשׁוֹבֹן:

ז. הַתּוֹרַם חֲבִית שֶׁל יֵין וְנִמְצָאת שֶׁל חֲמֵץ,
אִם יָדוּעַ שֶׁהִיְתָה שֶׁל חֲמֵץ עַד שְׁלֵא תְּרַמָּה -
אִינָה תְּרוּמָה. וְאִם מִשְׁתַּרְמָה הַחֲמִיצָה -
הָרִי זֶה תְּרוּמָה. סֶפֶק - תְּרוּמָה וַיִּחְזוּר וַיִּתְרַם;
דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. שְׂרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יֵין וְחֲמֵץ
- שְׁנֵי מִינֵין. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: מִיֵּן אֶחָד:

ח. הָיָה בְּלָבוּ לְתַרַם חֲמֵץ עַל חֲמֵץ, וְיָמָה
שְׁבִידוֹ יֵין - הֵיִינ תְּרוּמָה. וַיִּחְזוּר וַיִּתְרַם אֶת
הַחֲמֵץ. הָיָה בּוֹדֵק אֶת הַחֲבִית לְהִיּוֹת
מִפְּרִישׁ עָלֶיהָ וְהוֹלֵךְ, וְנִמְצָאת שֶׁל חֲמֵץ, עַד
שְׁלֹשָׁה יָמִים - וְדָאִי, מִכָּאֵן וְאֵילָף - סֶפֶק.
אַבְּל יֵין מִגְּתוֹ - מִפְּרִישִׁין עָלֶיהָ בְּחֻזְקָתָה
שֶׁהוּא יֵין כָּל אַרְבָּעִים יוֹם:

ט. הָאוֹמֵר תְּרוּמַת הַכָּרִי הַזֶּה בְּצַפּוֹנוּ -
מְחֻצְיוֹ כְּלָפִי צַפּוֹן מְדַמְע; דְּבָרֵי רַבִּי.
וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּמִין קוּ. רַבֵּן
שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נוֹטֵל אֶת
הַתְּרוּמָה בְּצַפּוֹן צַפּוֹנוּ:

י. הַמַּקְדִּים תְּרוּמָה לְבַכּוּרִים, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן
לְתְּרוּמָה, וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְרֵאשׁוֹן, אִף עַל פִּי
שְׁעוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה - מָה שֶׁעָשָׂה עֲשׂוּי.
רֵאשׁוֹן - לֹא יֵאכַל עַד שִׁיִּצֵּא שֵׁם שְׁנֵי עָלָיו.
שְׁנֵי - לֹא יֵאכַל עַד שִׁיִּצֵּא עָלָיו רֵאשׁוֹן. וְאִין
בַּכּוּרִים מַעֲפֶכֶת אֶת הַתְּרוּמָה. כִּיּוֹצֵא בּוּ:
הָעוֹשֶׂה עֶסֶה מִן הַטָּבֵל, בֵּין שֶׁהַקְּדִים חָלָה
לְתְּרוּמָה, בֵּין שֶׁהַקְּדִים תְּרוּמָה לְחָלָה - מָה
שֶׁעָשָׂה עֲשׂוּי. חָלָה - לֹא תֵאכַל עַד שִׁיּוֹצִיא

עֲלֶיהָ תְרוּמָה. וּתְרוּמָה - לֹא תֹאכַל עַד שִׁיּוּצִיא עֲלֶיהָ חֶלֶה:

יא. הִיָּה הוֹלֵךְ לְהַפְרִישׁ תְרוּמָה, בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁתוֹ אָמַר: 'הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן' - הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן. הִיָּה הוֹלֵךְ לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁתוֹ אָמַר: 'הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר שְׁנִי' - הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר שְׁנִי. הִיָּה הוֹלֵךְ לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר¹⁰, בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁתוֹ אָמַר: 'הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר עֲנִי' - הֲרִי זֶה מַעֲשֵׂר עֲנִי. נִתְכַּוֵּן לומר מַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְאוֹמַר: 'מַעֲשֵׂר עֲנִי'. מַעֲשֵׂר עֲנִי, וְאוֹמַר: 'מַעֲשֵׂר שְׁנִי' - לֹא אָמַר כְּלוּם. מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, וְאוֹמַר: 'מַעֲשֵׂר שְׁנִי' - לֹא אָמַר כְּלוּם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִם לְשׁוּם מַעֲשֵׂר עֲנִי מִתְכַּוֵּן - לֹא אָמַר כְּלוּם, אִי מִשֵּׁם שְׁנִי - דְּבָרָיו קִיָּמִין:

יב. גוֹי שִׁתְּרָם - תְרוּמָתוֹ תְרוּמָה. גוֹי שֶׁהַפְּרִישׁ בְּכוֹר, פֶּטֶר חֲמור וְחֶלֶה - ¹¹מִוִּדְעִין אוֹתוֹ שְׂאִינוֹ חֵיב. עוֹבְדִין בּוֹ וְגוֹזְזִין אוֹתוֹ, וְאַחַר כֵּן מְקַבְּלִין הֵימָנוּ. פֶּטֶר חֲמור וְחֶלֶה - נֶאֱכַלְתָּ לְזָרִים. בְּמָה דְּבָרִים אָמורים? עַל הַגֵּר. אָבֵל הַכֵּנִס פְּרוּתָיו לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - פְּרוּתָיו מְקַלְקְלִין. [יִשְׂרָאֵל הַחֲשׂוֹד שֶׁמְכַנֵּס פְּרוּתָיו לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - פְּרוּתָיו מְקַלְקְלִין. הַכּוֹתֵי - כְּנַכְרִי; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: הַכּוֹתֵי - כִּיִּשְׂרָאֵל¹²]:

יג. הוֹצִיא תְרוּמָה מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹהֵג בְּהֵן טָבֵל וּתְרוּמָה; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: אֵין נוֹהֵג בָּהּ אֶלָּא תְרוּמָה בְּלִבְד. הוֹצִיא מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹהֵג בּוֹ טָבֵל וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן; דְּבָרֵי רַבִּי.

¹⁰ מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן.

¹¹ מִוִּדְעִין אוֹתוֹ שְׂאִינוֹ חֵיב וְאַחַר כֵּן מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ פֶּטֶר חֲמור עוֹבְדִין בּוֹ וְגוֹזְזִין אוֹתוֹ וְחֶלֶתוֹ נֶאֱכַלְתָּ.

¹² הַגֵּר "א לֹא גֵרָם לָהּ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ אֶלָּא תְרוּמָה בְּלִבְד. הוֹצִיא לָהֶם מַעֲשֵׂר שְׁנִי מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹהֵגִין בּוֹ טָבֵל וּבְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: אֵין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ אֶלָּא תְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי. יִשְׂרָאֵל הַחֲשׂוֹד וְהוֹצִיא מַעֲשֵׂר שְׁנִי מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וְאוֹמַר: 'פְּדוּי הוּא' - נֶאֱמַן. 'פְּדוּי הוּא וּפְדוּ לָכֶם' - אֵינוֹ נֶאֱמַן. 'פְּדָאוּהוּ לִי, וּפְדָאוּהוּ לָכֶם' - דְּבָרָיו קִיָּמִין. וְהַכּוֹתֵי - כְּגוֹי; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: כּוֹתֵי - כִּיִּשְׂרָאֵל.

יד. כּוֹתֵי שִׁתְּרָם וְנִתְּנָה לְכַהֵן - תְרוּמָתוֹ תְרוּמָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמַר: תְרוּמָה וַיְחַזֵּר וַיְתַרְס. אָמַר לּוֹ: מָה נִשְׁתַּנָּה זֶה מִנְּכַרֵּי שִׁתְּרָם וְנִתְּנָה לְפָנָי בְּהַמָּתָ? אָמַר לָהֶם: הַפְּרָשָׁה הִיא זֶה, שְׂזוּ - נִתְרַמָּה בְּקוֹשָׁה, זֶה - לֹא נִתְרַמָּה בְּקוֹשָׁה:

טו. הִיָּתָה לוֹ עֲרָמָה מוֹרַחַת, רָצָה לַעֲשׂוֹתָהּ תְרוּמָה עַל מְקוֹם אַחֵר - עוֹשָׂה. נִטְלָה תְרוּמָתָהּ, אִם רָצָה לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן עַל מְקוֹם אַחֵר - עוֹשָׂה. נִטַּל מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, רָצָה לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ מַעֲשֵׂר שְׁנִי עַל מְקוֹם אַחֵר - עוֹשָׂה. נִטַּל מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, רָצָה לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מַעֲשֵׂר עֲנִי עַל מְקוֹם אַחֵר - עוֹשָׂה. וְאִם אָמַר: 'הֲרִינִי תוֹרֵם וּמְחַשֵּׁב אִם תַּעֲלֶה בְיָדִי אֶחָד מִשְׁשִׁים - תְרוּמָתוֹ תְרוּמָה. וְאִם לֹאוֹ - אֵין תְרוּמָתוֹ תְרוּמָה', תָּרַם וְעָלָה בְיָדוֹ אֶחָד מִשְׁשִׁים - תְרוּמָתוֹ תְרוּמָה, אֶלָּא שִׁתְּרוֹם בְּמַדָּה:

מִסְכַּת תְרוּמוֹת פְּרָק חֲמִישִׁי

א. הִיָּה לוֹקֵט דְּלַעַת לִהְיוֹת מִפְּרִישׁ עֲלֶיהָ וְהוֹלֵךְ, וְהִיָּה רוֹשֵׁם וְאוֹמַר: 'עַד כָּאֵן תְרוּמָה'; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: תוֹרֵם וּמְחַשֵּׁב כְּמוֹ שְׁלֵמוֹד:

ב. הִיָּה צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ כְּעֵשֶׂר וּכְחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה חֲבִיּוֹת שֶׁל יֵין - מַעֲלָה אֶת הַרְאִשׁוֹנָה, וְאוֹמַר: 'זֶה תְרוּמָה'. אֶת הַשְּׁנִיָּה, וְאוֹמַר: 'הֲרִי זֶה תְרוּמָה'; דְּבָרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

גמליאל. רבי אומר: מעלה כלן לגב הבור, ואומר: 'הרי זו תרומה':

ג. מי שהיו פרותיו במגורה, ונותן סאה לכן לוי וסאה לעני - מפריש שמונה סאין ואוכלן, בין שהיתה אותה שעה קימת, בין שלא היתה אותה שעה קימת - מפריש עליה ואוכל; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אם היתה אותה שעה קימת - מפריש עליהן תרומה והולך, ואם לאו - אין מפריש אלא לפי חשבון:

ד. שעור תרומה - בית שמאי אומרים: עין יפה - משלשים, והבינונית - מארבעים, והרעה - מחמשים. בית הלל אומרים: עין יפה - אחד מארבעים, בינונית - מחמשים, והרעה - מששים.

ה. האומר לשלוחו: 'צא תרום' - תרום בכינונית, אחד מחמשים. פחת עשרה או הוסיף עשרה - תרומתו תרומה. ואם נתפון להוסיף אחד - אין תרומתו תרומה:

ו. נתפון לתרום אחד מעשרה, ועלה בידו מעשרים, משלשים, ומארבעים, ומחמשים, ומששים - תרומתו תרומה. נתפון לתרום אחד מששים, ועלה בידו מחמשים, מארבעים, משלשים, מעשרים, מעשרה - אין תרומתו תרומה. ואם אמר: 'הריני תרום' - תרום ומחשב ותרום. תרום ועלה בידו אחד מששים - תרומתו תרומה ואין צריך להוסיף. מששים ואחד - צריך להוסיף. רבי אומר: רבו של אחד כמוהו. עד כמה מוסיף? אפלו אחד על אחד. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כמו שלמוד. רבי יהודה אומר: תוספת תרומה - נטלת מן הטהור על הטמא, ואינה מדמעת, ואין חיבין עליה חמש. במה דברים אמורים? בזמן שנתפון לתרום אחד מששים, ועלה בידו מששים ואחד. אבל אם אמר: 'הריני תרום' - זו היא תרומה ונדאית:

ז. רבי שמעון אומר: כל תרומה שאין מקפידין עליה, כגון תרומת הכריסין,

והכליטין, והחרובין, ותרומה טמאה - אין צריך להוסיף, ונטלת אחד מששים. אלו נטלין אחד מששים: גדולי תרומה, וערובי תרומה, ותרומה שנטמאת בשנגה ובאנס, ותרומת הקדש, ותרומת חוצה לארץ, הקצח, והכליטין, והחרובין, וגמזיות, ותורמסין, ושעורין אדומיות, ותרומת עציץ, ותרומת אפטרופוס:

ח. אמר רבי יוסי: מנין לתרומה שהיא אחד מחמשים? שנאמר (במדבר לא, ל): "וממחצת בני ישראל תקח אחד אחז אחז מן החמשים וגו'. אחז אחז; אף ממה שאחזתי לך ממקום אחר - הרי הוא כזו, מה זו - אחד מחמשים, אף זו - אחד מחמשים. מנין שאם תרום ועלה בידו אחד מששים - שתרומתו תרומה? שנאמר (יחזקאל מה, יג): "זאת התרומה אשר תרימו ששית האפה מחמר החטים וששיתם האפה מחמר השעורים". רבי ישמעאל אומר: מחצה חלין ומחצה תרומה, ובלבד שיהיה חלין מרבה על התרומה. בית שמאי אומרים: אחד משלשים מערי הלויים:

ט. רבי יוסי אומר: תשלומי תרומה, חמשה, וחמש חמשה - הרי הן כתרומה לחיב עליהן מיתה, קרן וחמש, לאוסרן בפחות ממאה, לעלותו במאה ואחד. תרומה - עולה במאה ואחד. רבי שמעון אומר: במאה מקל וחמר, מה תחלתה במאה ואחד - קל וחמר בסופה. ומה מצינו תרומת מעשר - באחד ומאה, אף תרומה - באחד ומאה. אמרו לו: לא, אם אמרת בתרומת מעשר - שנטלה קדש מקדש ולא נקרא שם אסור עליה, תאמר בזו - שנטלה קדש מחול ונקרא שם אסור עליה?!

י. ערלה וכלאי הפרים - עולין באחד ומאתים. רבי שמעון אומר: מאתים. תרומה, ערלה וכלאי הפרים, ספקן - מתר. ספק נאכלו, ספק נגנבו, ספק אבדו, ספק נפלו לחלין - ספקן מתר. ואם היה טבל

ומעשר ראשון ומעשר שני - הרי זה אסור, שלא התיירו ספק מדמע - אלא לדבר שאין לו מתירין:

יא. רבי יהודה אומר: רמונין מתוקין - אוסרין כל שהן. ביצד? נפל אחד מהן לתוך הרבוא - כלן אוסרין. נפל מרבוא לתוך רבוא אחרת - כלן אוסרין. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: נפל אחד מהן לתוך הרבוא - כלן אוסרין. נפל מרבוא לתוך שלשה, משלשה למקום אחר - מתר, מפני שהן ספק דמוע. אמר רבי יהודה בן בכא: אני אחד מן בעלי הוראה, שאם יבאו לידי חליפות תרדין, אומר אני: שיעלה באחד ומאה. ולא עוד: אלא שבית דין צריכין למנות על כלן, שיעלו באחד ומאה:

יב. נתפצעו אגוזים, נתפרדו רמונין, נתפתחו חביות, נתחתכו דלועין, נתפרסו כפרות - יעלו באחד ומאתים. נפלו ואחר כך נתחתכו, בין בשוגג בין במזיד - הרי אלו לא יעלו; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בין בשוגג בין במזיד - יעלו. רבי יוסי אומר: בשוגג - יעלו. במזיד - לא יעלו. וכן היה רבי יוסי אומר: תרומה סתומה שנתערבה בפתוחות, ופתוחה בסתומות -- הרי אלו יעלו. שלא אמרו אלא סתומה שבסתומות. נמצאת אומר, שרבי אליעזר אומר: בידוע - לא תעלה, בשאין ידוע - תעלה. רבי יהושע אומר: בין בידוע בין בשאין ידוע - לא תעלה. רבי עקיבה אומר: בידוע - לא תעלה. שאין ידוע - תעלה:

יג. ליטרא קציעות שדרסה על פי חבית, ואין ידוע באיזה חבית דרסה. דרסה על פי פורת, ואין ידוע באיזה פורת דרסה. דרסה בעגול דבלה, ואין ידוע באיזה עגול דרסה - רבי אליעזר אומר: רואין את העליונות כאלו הן פרודות, אם יש שם מאה ואחד לטרות - תעלה. ואם לאו - לא תעלה. רבי יהושע אומר: אם יש שם מאה פומין -

יעלו. ואם לאו, הפומין - אסורין, והשולים - מתירין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, רבי אליעזר אומר: אם יש שם מאה פומין - תעלה, ואם לאו, הפומין - אסורין, והשולים - מתירין. רבי יהושע אומר: אף על פי שיש שם שלש מאות פומין - לא תעלה. דרסה בעגול ואין ידוע היכן דרסה - הכל מודים שתעלה:

יד. סאה תרומה שנפלה על פי המגורה - רואין אותה כאלו היא חטין על פי שעורין לקפאה¹³. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במשתמר - תעלה באחד ומאה:

טו. תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה - מדמעת. למקום אחר - אינה מדמעת; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: בין למקומה בין למקום אחר - מדמעת. רבי שמעון אומר: בין למקומה בין למקום אחר - אינה מדמעת:

טז. כשם שהתרומות עולות מתוך החלין באחד ומאה, בין בלול בין שאינו בלול, כך טמאה תעלה מתוך הטהורה בין בלול בין שאינו בלול. רבי יוסי אומר: בכלול - לא תעלה, בשאינו בלול - תעלה. נפלה לתוך החלין טמאים - הכל מודים שתעלה:

יז. קשות של תרומה טמאה שנתערבה במאה קשות של חלין טהורין, וכן פרוסות של לחם הפנים טמאה שנתערבו במאה פרוסות של חלין טהורין - הרי אלו יעלו. רבי יהודה אומר: לא יעלו. אם נגעו פרוסות זו בזו - טמאו זו בזו. ואם היה אכל פסול שנפסל בטבול יום - הכל מודים שיעלו:

יח. הטבל שנתערב בחלין - הרי זה אוסר כל שהוא. אם יש לו פרנסה ממקום אחר - מוציא לפי חשבון. ואם לאו - רבי אלעזר בן ערף אומר: קורא שם לתרומת מעשר

¹³ ובנסחת הפפרים: לקולפה.

ג. סָאָה תְרוּמָה שְׁנִפְלָה לְפָחוֹת מִמָּאָה וְנִדְמָעוּ, אִם הָיוּ שֵׁל טָבֵל - מִפְרִישׁ עָלֶיהָ תְרוּמָה מִמְקוֹם אַחֵר, אוֹ קוֹרָא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעְשֵׂר שְׁבָהּ. [הַיְתָה שֵׁל מַעְשֵׂר טָבֵל - עוֹשֶׂה תְרוּמָה וּמַעְשֵׂרוֹת עַל מְקוֹם אַחֵר, אוֹ קוֹרָא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעְשֵׂר שְׁבָהּ¹⁵]. וְאִם הָיוּ שֵׁל מַעְשֵׂר שְׁנִי - מַחֲלִלֵן עַל הַמַּעוֹת בְּדַמֵי תְרוּמָה חוּץ מִדְּמֵי תְרוּמָה שְׁבָהּ. אִם הָיוּ שֵׁל חֹדֶשׁ - יִמְתִּין עַד שְׂיָבֵא הַפֶּסַח וַיִּתְנֶנּוּ לַכֹּהֵן:

ד. סָאָה תְרוּמָה טְמֵאָה שְׁנִפְלָה לְמָאָה שְׁבִיעִית - הָרִי אֱלוֹי יַעֲלוּ. פָּחוֹת מִכֵּן - יִרְקָבוּ¹⁶:

ה. סָאָה תְרוּמָה טְמֵאָה שְׁנִפְלָה לְמָאָה סָאָה תְרוּמָה טְהוֹרָה - בֵּית שְׁמַאי אוֹסְרִין, וּבֵית הַלֵּל מִתִּירִין. אָמְרוּ בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי: טְהוֹרָה - אֲסוּרָה לְזָרִים, וְטְמֵאָה - אֲסוּרָה לְכֹהֲנִים. מֵה טְהוֹרָה - עוֹלָה, אִף טְמֵאָה - תַּעֲלֶה. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְטְהוֹרָה - שֶׁהִיא עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין לְהַאֲכִיל לְזָרִים, תֹּאמְרוּ בְטְמֵאָה שְׂאִין עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין לְאָכֵל לְכֹהֲנִים [אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל: הָרִי טְמֵאָה שְׁנִפְלָה לְתוֹךְ הַחֲלִין תּוֹכִיחַ, שְׂאִין עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין לְהַאֲכִיל לְזָרִים, וְהָרִי הִיא עוֹלָה¹⁷], אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי: אִם אָמַרְתֶּם בְּחֲלִין שֶׁהִתְרוּ הִתְרַ מְרָבָה, תֹּאמְרוּ בְתְרוּמָה שֶׁהִתְרָה הִתְרַ מְעוֹט? ! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל: וְכִי בְמָה הַחֲמִירָה תּוֹרָה, בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה לְזָרִים אוֹ בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה לְכֹהֲנִים? בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה לְזָרִים. טְהוֹר שְׂאָכֵל אֶת הַטְּהוֹר, וְטְהוֹר שְׂאָכֵל אֶת הַטְּמֵא, וְטְמֵא שְׂאָכֵל אֶת הַטְּהוֹר, וְטְמֵא שְׂאָכֵל אֶת הַטְּמֵא - כָּלֵם בְּמִיתָה. וּבְאוֹכְלֵי תְרוּמָה לְכֹהֲנִים, טְהוֹר

¹⁵ הַגְּרָ"א מוֹחֵק אָבֵל בְּכַתֵּב יוֹד נִמְצָא עִם הַנֶּהֱחָה שֶׁהִכְנִסָה בַּפָּנִים.

¹⁶ פִּנְיָל.

¹⁷ הַגְּרָ"א ל"ג.

שָׁבוּ וְעוֹלָה בְּאֶחָד וּמָאָה. וְכֵן מַעְשֵׂר טָבֵל שְׁנִתְעַרַב בְּחֲלִין - הָרִי הוּא אוֹסֵר כָּל שֶׁהוּא, אִם יֵשׁ לוֹ פְּרֻנְסָה מִמְקוֹם אַחֵר - מוֹצִיא לְפִי חֲשָׁבוֹן. וְאִם לֹא - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲרוּךְ אוֹמֵר: קוֹרָא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעְשֵׂר שְׁבוּ וְעוֹלָה בְּאֶחָד וּמָאָה¹⁴. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כָּל דְּבָר שֵׁישׁ לוֹ מִתִּירִין, כְּגוֹן: טָבֵל וּמַעְשֵׂר שְׁנִי, וְהַקֹּדֶשׁ, וְהַחֹדֶשׁ - לֹא נִתְּנוּ חֲכָמִים שְׁעוֹר. וְכָל דְּבָר שְׂאִין לוֹ מִתִּירִין, כְּגוֹן: עֲרֵלָה וְכֹלְאֵי הַכֶּרֶם - נִתְּנוּ חֲכָמִים לָהֶם שְׁעוֹר. אָמְרוּ לוֹ: וְהִלָּא שְׁבִיעִית אֵין לָהּ מִתִּירִין, וְלֹא נִתְּנוּ לָהּ חֲכָמִים שְׁעוֹר! אָמַר לָהֶם: שְׁבִיעִית - אֵינָה אוֹסֵרַת כָּל שֶׁהוּא אֱלֹא לְבַעוֹר, אָבֵל לְאֹכִילָה אֵינָה אוֹסֵרַת אֱלֹא בְּנוֹתָן טַעַם:

מִסְכַּת תְרוּמוֹת פָּרֵק שִׁישִׁי

א. סָאָה תְרוּמָה שְׁנִפְלָה לְפָחוֹת מִמָּאָה חֲלִין - הָרִי אֱלוֹי מְדַמְעִין. אֵין חֲבִיבִין עָלֶיהֶן קָרָן וְחֻמֶּשׁ, וְאֵין מְשַׁלְּמִין מִהֶן קָרָן וְחֻמֶּשׁ מִמְקוֹם אַחֵר אֱלֹא לְפִי חֲשָׁבוֹן:

ב. סָאָה תְרוּמָה שְׁנִפְלָה לְמָאָה וְהַגְּבִיחָה, אִם הָיוּ שֵׁל טָבֵל - עוֹשִׂים אוֹתָן תְרוּמַת מַעְשֵׂר עַל מְקוֹם אַחֵר, אוֹ קוֹרָא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעְשֵׂר שְׁבָהּ. אִם הָיוּ שֵׁל מַעְשֵׂר טָבֵל - עוֹשֶׂה אוֹתָן תְרוּמַת מַעְשֵׂר עַל מְקוֹם אַחֵר. אוֹ קוֹרָא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעְשֵׂר שְׁבָהּ, אִם הָיוּ שֵׁל מַעְשֵׂר שְׁנִי - מַחֲלִלֵן עַל הַמַּעוֹת בְּדַמֵי תְרוּמָה חוּץ מִדְּמֵי תְרוּמָה שְׁבָהּ. אִם הָיוּ שֵׁל חֹדֶשׁ - יִמְתִּין עַד שְׂיָבֵא הַפֶּסַח וַיִּתְנֶנּוּ לַכֹּהֵן:

¹⁴ נִסְחַת הַסְּפָרִים כָּאֵן: וְאִם הָיָה טָבֵל מַעְשֵׂר

רִאשׁוֹן וּמַעְשֵׂר שְׁנִי - הָרִי זֶה אֲסוּר, שְׂאֵא הַתִּירוֹ סַפֵּק מְדַמְעֵי אֱלֹא לְדַבְּרֵי שֵׁישׁ לוֹ מִתִּירִין.

אֲבֵל הַגְּרָ"א מוֹחֵק אֶת נִסְחַת הַסְּפָרִים מִכָּאֵן, מִפְּנֵי שְׁמֻקוּמָה לְמַעֲלָה.

י. שאור שבבל לו בשאור אחר והקמין בו את העסה, אם אין באסור נותן טעם - מתר. הקמחין והסלתות - מעלין זה את זה; דברי רבי נחמיה. וחכמים אומרים: אין מעלין זה את זה. לוג מים שנפל לתוך תשעים ותשעה יין, ואחר כך נפל לוג שמן - מעלין זה את זה; דברי רבי נחמיה. וחכמים אומרים: אין מעלין זה את זה. חטין בשעורים - יבור. טחנן - בנותן טעם. רבי יוסי אומר: גריס של פול וגריס של טפוח - הרי אלו מין אחד. וכן ה'יה רבי יוסי אומר: שתי קפות אחת של חלין ואחת של תרומה, ונפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלה - שתייהן מתרות:

יא. שתי קפות בשתי עליות, שתי מגורות בעליה אחת - הרי אלו יעלו. ושתי מגורות בשתי עליות - לא יעלו. רבי שמעון אומר: אפלו הן בשתי עירות - מעלות זו את זו. בוז מאה, ובוז אין מאה - הריני אומר: לתוך מאה נפלה. אחת מדומעת ואחת שאינה מדומעת - הריני אומר: לתוך מדומעת נפלה:

יב. שתי קפות, בוז ארבעים סאה, ובוז אין ארבעים סאה, נפלה סאה לתוך אחת מהן וידוע לאיזה מהן נפלה, ואחר כך נפלה שניה ואין ידוע לאיזה מקום נפלה - הריני יכול לתלות ולומר: 'למקום שנפלה הראשונה - שם נפלה שניה'. נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלה, ואחר כך נפלה שניה ואין ידוע לאיזה מהן נפלה - אינו יכול לתלות ולומר: 'למקום שנפלה שניה - שם נפלה ראשונה':

יג. שתי סאין, אחת של חלין ואחת של תרומה, אבדה אחת מהן ונפלה אחת מהן - הרי זו מתרת.

יד. שתי קפות, אחת של תרומה טמאה ואחת של תרומה טהורה, נפלה סאה תרומה טמאה לתוך אחת מהן, ואין ידוע

שאכל את הטהור - כמצותיו, טהור שאכל את הטמא - בעשה, וטמא שאכל את הטהור וטמא שאכל את הטמא - בלא תעשה. והלא דברים קל וחמר: ומה אם במקום שהחמירה תורה באוכלי תרומה לזרים - הרי הוא עולה מתוך החלין להאכל לזרים, מקום שהקלה תורה באוכלי תרומה לכהנים - אינו דין שתעלה מתוך החלין להאכיל לכהנים?! לאחר שהודו, רבי אלעזר אומר: תרום ותרקב. וחכמים אומרים: אבדה במעוט:

ו. סאה תרומה שנפלה למאה, ולא הספיק להגביה עד שנפלה אחרת - הרי זו אסורה. אמר רבי שמעון: במה דברים אמורים? בזמן שלא ידע בה ואחר כך נפלה, אבל אם ידע בה ואחר כך נפלה אחרת - הרי זו מתרת שפכר ה'יה לה להעלות:

ז. הקמחין והסלתות - מעלין זה את זה; דברי רבי נחמיה. וחכמים אומרים: אין מעלין זה את זה. לוג מים שנפל לתוך תשעים ותשעה יין, ואחר כך נפל לוג שמן - מעלין זה את זה; דברי רבי נחמיה. וחכמים אומרים: אין מעלין זה את זה¹⁸:

ח. סאה ערלה שנפלה למאתים, ידע בה, ואחר כך נפלה אחרת - הרי זו מתרת. עד שירבה אסור על המתר:

ט. סאה תרומה שנפלה למאה, ואחר כך נפלו לתוכה חלין כל שהן - הרי זו מתרת. סאה תרומה שנפלה למאה והגביה - אין מוציאין זונין שבה. לוג יין צלול שנפלו לתוך מאה לגין עכורין - אין מוציאין שמרים שבהן. לוג יין עכור שנפל לפחות ממאה לגין צלולין - אין מוציאין שמרים שבו:

¹⁸ הגר"א לא גרס לה באין, והביאה לקמן, והכנסנהו במקום שצין.

אם יש מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין, ואם לאו - אין מצטרפין. אכילה ושתיה - אין מצטרפין. כשם שאכילה בכזית - כך שתיה ברביעית. אכל כזית אפלו מחמשת המינין - הרי אלו מצטרפין. אכל כחצי זית, ונודע לו, וחזר ואכל כחצי זית אחר ממין אחר - הרי אלו אין מצטרפין:

ד. כשם שאין נותנין תרומה אלא לכהן חב - כך אין משלמין קרן וחמש אלא לכהן חב. האוכל תרומת עם הארץ - משלם קרן וחמש לכהן חב, וחב נטל דמים ומפיס את עם הארץ:

ה. תרומת חב ותרומת עם הארץ שנתערבו - כופין את עם הארץ למכור את חלקו:

ו. האוכל תרומה טמאה - משלם מן החלין הטהורים. שלם מן החלין הטמאין, סומכוס אומר: בשוגג - תשלומיו תשלומין. במזיד - אין תשלומיו תשלומין. וחכמים אומרים: בין בשוגג בין במזיד - תשלומיו תשלומין, ויחזר וישלם מן הטהורין:

ז. ישראל שגפלו לו תרומה מבית אבי אמו ואכלה, וכן בעל הבית שגבה בחובו, וכן לאשה בכתבתה - משלם קרן וחמש לכהן חב, וחב נותן להם דמים:

ח. הגונב תרומת הקדש ולא אכלה - משלם את הקרן ואין משלם את החמש, וכפל אין בה, שנאמר (שמות כב, ח): "ישלם שנים לרעהו" - ולא להקדש. אבל אכלה - משלם שני חומשים וקרן אחד, קרן וחמש מן החלין והן נעשין תרומה, קרן - לגזבר, וחמש - לבעלים. בקרן - מועלין בו, בחמש זה - אין מועלין. חמש שני - מדמי תרומה ונותן לגזבר. רבי מאיר מחיב בקפה שגיה בחלה, רבי יוסי פוטר. וחכמים אומרים: מדמע - פטור מן החלה.

לאיזו מהן נפלה - הריני אומר: לתוך תרומה טמאה נפלה. וחלין טהורין לא יאכלו בטהרה, עד שיתחשבו שאין בכל עסה ועסה כפיצה. אחת של תרומה טהורה ואחת של חלין טהורין, נפלה סאה תרומה טמאה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזו מהן נפלה - שתיהן אסורות. אם יש בהם לעלות זו את זו - מעלות זו את זו, ולא יאכלום בטהרה, עד שיתחשבו שאין בכל עסה ועסה כפיצה:

טו. היו לפניו שתי קפות אחת של תרומה ואחת של חלין, ולפניהן שתי סאין, אחת של תרומה ואחת של חלין, ונפלו משתיהן לתוך שתיהן, ואין ידוע אם מזו לתוך זו ואם מזו לתוך זו, הריני אומר: תרומה לתוך תרומה נפלה, חלין לתוך חלין נפלו. אם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני - הרי זה אסור, שלא התירו ספק מדמע אלא שאין לו מתירין:

טז. הפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני, ואין ידוע איזהו - הרי זה מודד את התרומה, את הראשונה ואת השנייה:

מסכת תרומות פרק שביעי

א. אחד האוכל, ואחד השותה, ואחד הסף. רבי שמעון אומר: הסף שמן של תרומה, שוגג - משלם את הקרן ואינו משלם את החמש. האוכל תרומה נקורה, והשותה יין מגלה - משלם קרן וחמש. נזיר ששתה יין של תרומה, שוגג - משלם קרן וחמש. אכל תרומה ביום הכפורים - משלם קרן וחמש. יין וחמץ - משלם קרן וחמש:

ב. האוכל תרומה טמאה במזיד - משלם דמי עצים לפהן. אבא שאול אומר: כל דבר שיש בו שוה פרוטה - חיב. אמרו לו: לא אמרו שוה פרוטה אלא בהקדש בלבד:

ג. אכל וחזר ואכל, אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין, ואם לאו - אין מצטרפין. שתה, חזר ושתה, חזר ושתה,

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

ספק מדמע - נאכל משום דמע וחזב בחלה:

ט. רבי אליעזר אומר: משלמין ממין על שאינו מינו, ובלבד שישלם מן היפה על הרע. כיצד? אכל שעורים ושלם חטים, גרוגרות ושלם תמרים - תבא לו ברכה. רבי עקיבא אומר: אין משלמים רק ממין על מינו. רבי אליעזר אומר: כשם שמשלמין מן החדש על הישן - כך משלמין ממין על שאינו מינו:

י. האוכל את הטבל - משלם מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה, מן התבואה שלא הביאה שלישי; דברי רבי אליעזר. רבי עקיבא אומר: אין משלמין דבר שלא בא לעונת המעשרות. אמר רבי נתן: היה רבי אלעזר אומר: ימתין עד שיצא שבת, ויצא חוץ לחצר ויגמר:

יא. רבי יהושע אומר: דם שעל הכפר - גורר את מקומו ואוכל את השאר. נמצא בין שניו - מפספס ואינו חושש:

יב. האוכל את הנמלה ואת הכנה שבתבואה - חיב. את הזיו שבעדשים, ואת היתושין שבכליסין, ואת התולעים שבתמרים ושבגרוגרות - פטור. פרושו וחוורו - חיב. את התולעים שבעקרי אילנות, ואת הקפה שבירק - חיב. יבחושין שביין ושבחמץ - הרי אלו מתרין. רבי יהודה אומר: המסנגים את היין ואת החמץ, המברך על החמה - הרי זה דרף אחרת:

יג. הציר, והחמץ, והמוריס, והשמן, והדבש - מתרין משום גלוי. ורבי שמעון אוסר. אמר רבי שמעון: אני ראיתי ששתה נחש ציר בצידון. אמרו: נחש שוטה היה, ואין מביאין ראיה מן השוטים:

יד. משמרת - אסורה משום גלוי. רבי נחמיה אומר: אם היתה תחתונה מכסה, אף על פי שעליונה מגלה - הרי זו מתרת,

מפני שארס של נחש דומה לספוג ועומד במקומו:

טו. עסה שלשה במים מגלין, אפלו היא של תרומה - תשרף, ואין צריך לומר של חלין. רבי נחמיה אומר: אפאה - הרי זו מתרת, מפני שארס של נחש כלה באור:

טז. מי כבושין, ומי שלקות, מי תורמוסין - אין בהם משום גלוי. מים ששרה בהן כבושין, שלקות ותורמוסין, אם יש בהם נוהן טעם - מתרים, ואם לאו - אסורים. מים שהדיח בהן עובטין ודרמסקניות לחולה - אין בהם משום גלוי. מים שנתגלו וחממן - אסורין משום גלוי. מים חמין, כל זמן שמעלין הכל - אין בהם משום גלוי:

יז. מים מגלין - לא ישפכם ברשות הרבים, ולא יגבל בהן את השיט, ולא ישקה מהן נכרי, ולא בהמת אחרים. אבל משקה הוא בהמת עצמו. מים מגלין - לא ירבץ בהן את הבית, ולא ירחץ בהן פניו ורגליו. אחרים אומרים: לא אמרו אלא בזמן שיש בו סריטה. וכמה הן בקרקעות? ארבעים סאה. אחרים אומרים: מאתיים, בין מכנסין בין מפזרין. רבי נחמיה אומר: כדי שתהא חבית של שיטין מתמלא:

יח. מעין, כל זמן שהוא מושף - אין בו משום גלוי. אמר רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה: מעשה שהלך רבי יוחנן בן ברוקה אצל רבי יוחנן בן נורי לבית שערים, ומצא גבי שאין בו שלשה לוגין, ושחה ושתה ממנו. יין, בין בכלים בין בקרקע - אסור. יין תוסס, כל זמן שהוא תוסס - אין בו משום גלוי. וכמה תוסס? שלשה ימים:

יט. מעשה ונמצא נחש מת בבור יין, ובאו ושאלו את רבי יהודה בן בבא, והתיר להם את הבור:

כ. לגין שהניחו בשדה תבה - הרי זה אסור. בדרן והניחין - הרי זה מתר. לגין

ותיקן - הרי זה אסור. בְּדַק וְהֵנִיחַ - הרי זה מתר. נתנו בבור, אפלו עמוק מאה אמה - הרי זה אסור. נתנו במגדל אפלו גבוה מאה אמה - הרי זה אסור. בטרקלין אפלו מציר מסיד - הרי זה אסור. מכסין ולא פוקקין. ואם היה פקק, אמץ - אסור, ואם לאו - מתר. כמה היא בנקב? כדי שתפנס בו אצבע קטנה של קטן. נקורי רטב, וקלח של כרוב, וכל דבר שיש בו לחה - אסור. רבי שמעון בן מנסיא אומר: יזרק את הנקור ואוכל את השאר. פטריות - אסורות מפני סכנת נפשות. נקר בתאנה ונעשית גרוגרת, בתמרה ונעשית יבשה - שתיהן מתרות. ראה צפור שנקרה בתאנה, ועכבר מנקר באבטיח - שניהן אסורין, שאני אומר: שמה נקורין היו. אבטיח שנקר ואכלו ממנו עשרה בני אדם, השאר - הרי זה אסור. וכן חבית שנתגלתה ושתו הימנה עשרה בני אדם, השאר - הרי זה אסור:

כא. אין מרבין תרומות טהורות תלויות זו בזו. אבל מרבין תרומה שנטמאת בולד הטמאה, עם תרומה שנטמאת באב הטמאה, אף על פי שמוסיפין טמאה על טמאתה. תלויה שאמר: 'טהורה היא'; 'טמאה היא' - הרי זה טמאה. אם אמר: 'הריני מניחה עד שאשאל עליה' - הרי זה טהורה. נולד לו ספק טמאה, ובין בידו ובין על גבי שלחן - נוטלה ומניחה במקום המצנע:

כב. חבית שנסברה בגת העליונה והתחתונה - טמאה. הכל מודים: שתרד ותטמא, ואל יטמאנה ביד:

כג. סיעה של בני אדם, שאמרו להם נכרים: 'תנו לנו אחד מכם ונהרגהו, ואם לאו, הרי אנו הורגין את בלן' - יהרגו בלן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל. אבל אם יחדוהו להם כגון שיחדו לשבע בן בכרי - יתנוהו להם ואל יהרגו. אמר רבי יהודה: כמה דברים אמורים? בזמן שהוא מבחוץ והן מבפנים, אבל בזמן שהוא

מבפנים והם מבפנים, הואיל והוא נהרג והן נהרגין - יתנוהו להן ואל יהרגו בלן. וכן הוא אומר (שמואל ב כ, כב): "ותבוא האשה אל כל העם בחכמתה" וגו', אמרה להם: הואיל והוא נהרג ואתם נהרגין, תנוהו להם ואל תהרגו כלכם. רבי שמעון אומר: כף אמרה להם: כל המורד במלכות בית דוד - חייב מיתה:

מִסַּכַּת תְּרוּמוֹת פָּרֶק שְׁמִינִי

א. הזורע חטים של תרומה, עד שלא הביא שלישי - יופף, משהביא שלישי - יקים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בשוגג, עד שלא הביא - יופף, משהביא שלישי - יקים. במזיד, זה וזה - יקים:

ב. הזורע תוספת של תרומה, וסאה עולה מתוך מאה, גדוליהן - חלין. גדולי תרומה - אין חייבין עליהן קרן וחמש, ואין משלמין מהן. הקדש - חייבין עליהן קרן וחמש על מקום אחר אלא לפי חשבון, וחייבין בחלה. הידים והטבול יום - אין פוסלין בהן, ואין פוסלין בחלין. הדש, כיצד יעשה? מביא קפיפה ותולה בצואר בהמה, ונותן לתוכה חלין מאותו המין. רבי שמעון אומר: נותן לתוכה פרושינין והן יפות לה מהכל:

ג. מאה לגינין של תרומה ואחד של חלין - בלן מתרין. בדבר שזרעו כלה. אבל בדבר שאין זרעו כלה - לא יעלה. אפלו אחד של תרומה ומאה של חלין - לא יעלה, שאין קרקע עולה באחד ומאה. תלש - יעלה, ובלבד שלא יתכנו ויתלש. רבי שמעון אומר: אף יתכנו ויתלש ויעלה באחד ומאה:

ד. בצלים של ליטרא, מעשר ראשון שנטעה, והרי בה כעשר לטרין - חייבת בתרומה, במעשר ראשון, ובמעשר שני, ומפריש ממקום אחר תרומות ומעשרות, ובמעשר ראשון שבה - עושה אותה תרומה ומעשרות על מעשר ראשון שנטע.

וְהִינּוּ מִתָּר. נִפְלַע עַל גְּבִי צִיר - יִקְפְּנוּ כַּדִּי
שְׂיִבְטֵל טַעַם שְׁמֵן שָׁבוּ:

יא. כָּלִים שֶׁסָּכְן בְּשֶׁמֶן טָמֵא, וְחִזּוֹר וְסָכְן
בְּשֶׁמֶן טְהוֹר. אוֹ שֶׁסָּכְן בְּשֶׁמֶן טְהוֹר, וְחִזּוֹר
וְסָכְן בְּשֶׁמֶן טָמֵא - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:
אֲחֵר הָרֵאשׁוֹן אֲנִי בֵּא. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים:
אֲחֵר הָאֲחֵרוֹן. שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יֵהָא
אָדָם סֶף אֶת כָּלִיו שֶׁמֶן טָמֵא, וְחִזּוֹר וְסָכְן
בְּשֶׁמֶן טְהוֹר. כְּשֶׁהֵן מוֹצִיאִין - אֵין מוֹצִיאִין
אֶלָּא מִן הָרֵאשׁוֹן. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: לֹא
יֵהָא אָדָם סֶף אֶת כָּלִיו שֶׁמֶן טְהוֹר, וְחִזּוֹר
וְסָכְן שֶׁמֶן טָמֵא. כְּשֶׁהֵן מוֹצִיאִין - אֵין
מוֹצִיאִין אֶלָּא מִן הָאֲחֵרוֹן. כָּלִים שֶׁסָּכְן שֶׁמֶן
טָמֵא וְנִגְבָּם - מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּטְהֵרָה. חִזּוֹרוֹ
וְיִצְאוּ מֵהֶן מִשְׁקִין - טָמְאִין:

יב. קִדְרָה שֶׁבִשְׁלָה בָּהּ בֶּשֶׂר - לֹא יִבְשַׁל בָּהּ
חֶלֶב. תְּרוּמָה - לֹא יִבְשַׁל בָּהּ חֶלְזִין. וְאֵם
בִּשְׁלֵן - הָרִי זֶה בְּנוֹתֵן טַעַם:

יג. הֵיוּ לִפְנֵי שְׁתֵּי קִדְרוֹת אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה
וְאַחַת שֶׁל חֶלְזִין, וּלְפָנָיו מְדוּכָה אַחַת שֶׁל
תְּרוּמָה, נִתֵּן לַתּוֹךְ אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ
לְאִיזָה מֵהֶן נִתֵּן. הֵיוּ לִפְנֵי שְׁתֵּי מְדוּכוֹת,
אַחַת שֶׁל חֶלְזִין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, וּלְפָנָיו
קִדְרָה אַחַת שֶׁל חֶלְזִין, נִתֵּן מֵאַחַת מֵהֶן וְאֵין
יָדוּעַ מֵאִיזָה מֵהֶן נִתֵּן - הָרִינִי אוֹמֵר: מִתּוֹךְ
שֶׁל חֶלְזִין נִתֵּן. הֵיוּ לִפְנֵי שְׁתֵּי קִדְרוֹת, אַחַת
שֶׁל חֶלְזִין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, וּלְפָנֵיהֶן שְׁתֵּי
מְדוּכוֹת, אַחַת שֶׁל חֶלְזִין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה,
נִתֵּן מִשְׁתֵּיהֶן וְאֵינוּ יוֹדֵעַ אִם מִזוֹ לַתּוֹךְ זוֹ,
וְאֵם זוֹ לַתּוֹךְ זוֹ - הָרִינִי אוֹמֵר: תְּרוּמָה
לַתּוֹךְ תְּרוּמָה נִתֵּן, וְחֶלְזִין לַתּוֹךְ חֶלְזִין נִתֵּן.
וְאֵם הִיא טָבֵל מֵעֶשֶׂר רֵאשׁוֹן וּמֵעֶשֶׂר שְׁנִי -
הָרִי זֶה אֲסוּר, שְׁלֹא הִתִּירוּ סֶפֶק מִדְּמַע אֶלָּא
בְּדָבָר שִׁישׁ לוֹ מִתִּירִין:

יד. חֲתִיכָה אֲסוּרָה שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּחֲתִיכוֹת,
אֶפְלוּ הֵן אֶלֶף - בְּלֵן אֲסוּרוֹת. הֶרְטָב -
בְּנוֹתֵן טַעַם. אִם נִמְחָה - הָרִי זֶה בְּנוֹתֵן
טַעַם. חֲתִיכָה שֶׁל חֲטָאֵת שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּמֵאָה
חֲתִיכוֹת שֶׁל חֶלְזִין, וְכֵן פְּרוּסָה שֶׁל לֶחֶם
הַפָּנִים שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּמֵאָה פְּרוּסוֹת שֶׁל חֶלְזִין

לִיטְרָא מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי שְׁנֻטְעָה, וְהָרִי בָּהּ כְּעֶשֶׂר
לְטְרִין - חֲתִיכַת בְּתְרוּמָה וּבְמֵעֶשֶׂר רֵאשׁוֹן.
וּבְמֵעֶשֶׂר שְׁנֵי - חִזּוֹר וּפּוֹדָה אֶת מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי
שְׁנֻטְע:

ה. הַמְנַכֵּשׁ עִם הַגּוֹי בְּחִסִּית, אֵף עַל פִּי
שְׁפּוֹרוֹתָיו טָבֵל - אוֹכֵל מֵהֶן עֲרָאִי. עִם
הַכּוֹתִי - לֹא יֵאָכֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר
אוֹמֵר: בְּמוֹצָאֵי שְׂבִיעִית עִם יִשְׂרָאֵל - מִתָּר:

ו. רַבִּי נִתָּן בְּרִי יוֹסֵף אוֹמֵר: שְׁתִּילִי בְּצָלִים,
עַד שְׁלֹשׁ שָׁנִים - אֲסוּרִין, מִכָּאֵן וְאֵילָף -
מִתָּרִין:

ז. הַמְפָּרִישׁ חֲבִילֵי תֵלְתָן שֶׁל מֵעֶשֶׂר - הָרִי
זֶה פּוֹדָה אֶת הָעֵץ וְאֶת הַזֶּרַע. תֵּלְתָן שֶׁנִּפְלָה
בְּכוֹר שֶׁל מִים - רַבִּי מֵאִיר אֲסוּר, וְרַבִּי
יְהוּדָה מִתִּיר. אֵמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּמָה
יְדָבְרִים אֲמוּרִים? בְּזִמָּן שֶׁשָּׁקְעָה, אֶבֶל לֹא
שָׁקְעָה - הָרִי זֶה מִתָּרַת:

ח. תַּפּוּחַ שְׂרִטְקוֹ וְנִתְנוּ תוֹךְ הָעֶסֶה וְחֻמְצָה -
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֵין חֲמוּצוֹ חֻמְץ. אֶחָד נוֹתֵן
טַעַם לְשִׁבְחָה וְאֶחָד נוֹתֵן טַעַם לְפָגָם - זֶה
וְזֶה אֲסוּר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר: לְשִׁבְחָה - אֲסוּר, לְפָגָם - מִתָּר, כְּגוֹן
הַחֻמְץ שֶׁנִּפְלַל לְגִרְסִין, וְגִרְסִין שֶׁנִּפְלְלוּ לַתּוֹךְ
הַכוֹר שֶׁל מִים. תְּמָרִים שֶׁנִּפְלַל עַל גְּבִיהֶן זֵין,
גְּרוּגְרוֹת שֶׁנִּפְלַל עַל גְּבִיהֶן שֶׁמֶן - הָרִי זֶה
אֲסוּר, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר:

ט. שְׂאוֹר שֶׁנִּפְלַל לַתּוֹךְ עֶסֶה וְאֵין בָּהּ כַּדִּי
לְחֻמְץ, וְהַגְּבִיָּה, וְאַחַר כֵּן נִפְלָה אַחֲרָת וְאֵין
בָּהּ כַּדִּי לְחֻמְץ, וְנִתְחַמֵּץ - מִתָּר. שְׂאוֹר שֶׁל
תְּרוּמָה וְשֶׁל שְׂבִיעִית שֶׁנִּפְלַל לַתּוֹךְ הָעֶסֶה,
לֹא בָּזָה כַּדִּי לְחֻמְץ וְלֹא בָּזָה כַּדִּי לְחֻמְץ,
וְנִצְטְרָפוּ וְחֻמְצוֹ - אֲסוּר לְזָרִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר לְזָרִים. הִיא בָּזָה כַּדִּי
לְחֻמְץ וּבָזָה כַּדִּי לְחֻמְץ, וְנִצְטְרָפוּ וְחֻמְצוֹ -
אֲסוּר לְכֹהֲנִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן
מִתִּיר לְכֹהֲנִים:

י. זֵין שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלַל עַל גְּבִי פְּרוֹת. וְכֵן
שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלַל עַל פְּרוֹת - יִדְחִין
וְהֵן מִתָּרִין. שְׁמֵן עַל גְּבִי זֵין - יִקְפָּה אוֹתוֹ,

– הָרִי אֱלוֹ יַעֲלוּ. חֲתִיכָה שֶׁל חֲטָאת טְמֵאָה שְׁנֹתְעָרְבָה בְּמֵאָה חֲתִיכוֹת שֶׁל חֲטָאת טְהוֹרָה, וְכֵן פְּרוֹסָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים טְמֵא שְׁנֹתְעָרְבָה בְּמֵאָה פְּרוֹסוֹת שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים טְהוֹר – הָרִי אֱלוֹ יַעֲלוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יַעֲלוּ. וְכֵן בְּחִלּוֹת תּוֹדָה. טָבֵל וַיֵּין נֶסֶךְ, מִין בְּמִינוֹ – כָּל שֶׁהוּא, וְשֵׁלָא בְּמִינוֹ – בְּנוֹתֵן טַעַם. וְשֶׁאֵר כָּל הָאֶסוּרִין, בֵּין בְּמִינָן בֵּין שֵׁלָא בְּמִינָן – בְּנוֹתֵן טַעַם:

<p>22 FEB</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ה 5</p>	<p>בבלי: מנחות מב ירושלמי: גיטין לג תוספתא: תרומות ב נ"ך: קהלת ו רמב"ם: יסודי התורה ח</p>	<p>נץ החמה..... 6:40 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:24 סו"ז תפלה - גר"א... 10:19 צה"כ לשיטת ר"ת... 6:52</p>	<p>עלות השחר..... 5:27 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:48 סו"ז תפלה - מג"א... 9:55 שקיעה..... 5:39</p>
<p>23 FEB</p>	<p>שני Monday</p>	<p>ו 6</p>	<p>בבלי: מנחות מג ירושלמי: גיטין לד תוספתא: תרומות ג נ"ך: קהלת ז רמב"ם: יסודי התורה ט</p>	<p>נץ החמה..... 6:39 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:23 סו"ז תפלה - גר"א... 10:19 צה"כ לשיטת ר"ת... 6:53</p>	<p>עלות השחר..... 5:26 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:47 סו"ז תפלה - מג"א... 9:55 שקיעה..... 5:40</p>
<p>24 FEB</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ז 7</p>	<p>בבלי: מנחות מד ירושלמי: גיטין לה תוספתא: תרומות ד נ"ך: קהלת ח רמב"ם: יסודי התורה י</p>	<p>נץ החמה..... 6:38 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:23 סו"ז תפלה - גר"א... 10:18 צה"כ לשיטת ר"ת... 6:54</p>	<p>עלות השחר..... 5:25 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:47 סו"ז תפלה - מג"א... 9:54 שקיעה..... 5:41</p>
<p>25 FEB</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>ח 8</p>	<p>בבלי: מנחות מה ירושלמי: גיטין לו תוספתא: תרומות ה נ"ך: קהלת ט רמב"ם: דעות א</p>	<p>נץ החמה..... 6:36 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:22 סו"ז תפלה - גר"א... 10:17 צה"כ לשיטת ר"ת... 6:55</p>	<p>עלות השחר..... 5:23 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:46 סו"ז תפלה - מג"א... 9:53 שקיעה..... 5:42</p>
<p>26 FEB</p>	<p>המישי Thursday</p>	<p>ט 9</p>	<p>בבלי: מנחות מו ירושלמי: גיטין לז תוספתא: תרומות ו נ"ך: קהלת י רמב"ם: דעות ב</p>	<p>נץ החמה..... 6:35 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:21 סו"ז תפלה - גר"א... 10:17 צה"כ לשיטת ר"ת... 6:56</p>	<p>עלות השחר..... 5:22 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:45 סו"ז תפלה - מג"א... 9:53 שקיעה..... 5:43</p>
<p>27 FEB</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>י 10</p>	<p>בבלי: מנחות מז ירושלמי: גיטין לח תוספתא: תרומות ז נ"ך: קהלת יא רמב"ם: דעות ג</p>	<p>נץ החמה..... 6:33 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:20 סו"ז תפלה - גר"א... 10:16 צה"כ לשיטת ר"ת... 6:57</p>	<p>עלות השחר..... 5:20 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:44 סו"ז תפלה - מג"א... 9:52 שקיעה..... 5:44</p>
<p>Candle Lighting 5:27 הדלקת נרות </p>					
<p>28 FEB</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>יא 11</p>	<p>בבלי: מנחות מח ירושלמי: גיטין לט תוספתא: תרומות ח נ"ך: קהלת יב רמב"ם: דעות ד</p>	<p>Shabbos Zachor נץ החמה..... 6:32 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:19 סו"ז תפלה - גר"א... 10:16 צה"כ לשיטת ר"ת... 6:59</p>	<p>תצוה, זכור עלות השחר..... 5:19 סו"ז קר"ש - מג"א... 8:43 סו"ז תפלה - מג"א... 9:52 שקיעה..... 5:46</p>
<p>Shabbos Ends 6:59 זמן מוצש"ק </p>					

סיי ווי אזוי אַ איד זעט נאר אויס, דאַרף ער זיך שטענדיג האַלטן פּרייליך, ער קען זיך פּרייען בלויז מיט דעם אַז ער איז פּאַשאַפֿן געוואָרן אַלס איד און ער איז נישט קיין גוי. (שיחות הר"ן סימן מ"ג)